

REFERAT |SØG| Eldrerådet (2012-2019) d. 08-04-2013

Mødedato Mandag d. 08. april 2013 kl. 10:00

Mødested Søgne

Indholdsfortegnelse

- Forside Eldrerådet 08.04.2013.....	3
- Saksliste Eldrerådet 08.04.2013.....	5
PS 1813 Godkjenning av protokoll etter møtet 11.3.2013.....	7
PS 1913 Referatsaker april 2013.....	17
PS 2013 Kommunal planstrategi.....	19
PS 2113 Avfallsteknisk norm og orientering om mål og strategier for nedgravde avfallsløsninger.....	31
PS 2213 Eventuelt april 2013.....	91
RS 2613 Protokoll Fylkeseldrerådet i Vest-Agder 4.3.2013.....	93
RS 2713 Svar på henvendelse om forbrukerservice - daglivareinnkjøp.....	102
RS 2813 Varsel om igangsetting av områderegulering og detaljregulering Våreheia - Oftenes i Søgr	106
RS 2913 Utvidet planområde - varsel om igangsetting av områderegulering og detaljregulering - Vå	110
RS 3013 Lyttevennprosjektet - oppfordring.....	114
RS 3113 Svar fra hjemmetjenesten på spørsmål om tannpleie for eldre.....	142
RS 3213 Svar på spørsmål angående tannpleie for eldre på Institusjon.....	144

Punkt 1: - Forside Eldrerådet 08.04.2013

SØGNE KOMMUNE

Møteinnkalling

Utvalg: Eldrerådet
Møtested: Søgne omsorgssenter, Undervisningsrom øst/vest
Dato: 8.4.2013
Tid: 10:00

Forfall meldes til utvalgssekretær Bror Skrede, 476 04 499 eller bror.skrede@sogne.kommune.no, som sørger for innkalling av varamenn. Varamenn møter kun ved spesiell innkalling.

Innkalling er sendt til:

Navn	Funksjon	Reprenterer
Kai Gjertsen	Medlem	H
Björg Bjørsvik	Medlem	Uavhengig
Torhild Hortemo	Medlem	
Berg Larsen	Medlem	
Arvid Abrahamsen	Leder	

Søgne 2.4.2013

Arvid Abrahamsen (sign.)
Leder

Bror O.A. Skrede (sign.)
Utvalgssekretær

Punkt 2: - Sakliste Eldrerådet 08.04.2013

Saksnr	Innhold	U.off.
PS 18/13	Godkjenning av protokoll etter møtet 11.3.2013	
PS 19/13	Referatsaker april 2013	
RS 26/13	Protokoll Fylkeseldrerådet i Vest-Agder 4.3.2013	
RS 27/13	Svar på henvendelse om forbrukerservice - daglivareinnkjøp	
RS 28/13	Varsel om igangsetting av områderegulering og detaljregulering Våreheia - Oftenes i Søgne	
RS 29/13	Utvidet planområde - varsel om igangsetting av områderegulering og detaljregulering - Våreheia - Oftenes i Søgne	
RS 30/13	Lyttevennprosjektet - oppfordring	
RS 31/13	Svar fra hjemmetjenesten på spørsmål om tannpleie for eldre	
RS 32/13	Svar på spørsmål angående tannpleie for eldre på Institusjon	
PS 20/13	Kommunal planstrategi	
PS 21/13	Avfallsteknisk norm og orientering om mål og strategier for nedgravde avfallsløsninger	
PS 22/13	Eventuelt april 2013	

Punkt 3: PS 1813 Godkjenning av protokoll etter møtet 11.3.2013

Saksframlegg

Godkjenning av protokoll etter møtet 11.3.2013

Rådmannens forslag til vedtak:

Eldrerådet godkjenner protokollen etter møtet 11.3.2013.

Vedlegg

- 1 Forslag til protokoll etter møtet 11.3.2013

Møteprotokoll:

Utvalg: Eldrerådet
Møtested: Breiteigen
Dato: 11.3.2013
Tid: 10:00

Faste medlemmer som møtte:

Navn	Funksjon	Reprenter
Kai Gjertsen	Medlem	H
Berg Larsen	Medlem	
Arvid Abrahamsen	Leder	

Forfall faste medlemmer:

Navn	Funksjon	Reprenter
Björg Bjørsvik	MEDL	Uavhengig
Borgny Larsen	NESTL	

Varamedlemmer som møtte:

Navn	Møtte for	Reprenter
Kjell G. Sørli	Björg Bjørsvik	KRF
Torhild Hortemo	Borgny Larsen	

Fra administrasjonen møtte:

Navn	Stilling
Trude Ronæs	Enhetsleder, enhet for hjemmetjenester
Karin Sletteng	Medarbeider, enhet for hjemmetjenester
Anne Liv Byberg	Avdelingsleder, Langenes bokollektiv
Siw Quale Granroth	Styrer, Solstrålen barnehage
Arnfinn Rodal	Fagleder, forvaltningstjenesten/koordinerende enhet
Ingjerd Sjøvik Morell	Systemkoordinator IP, forvaltningstjenesten/koordinerende enhet
Bror Olav Andreas Skrede	Rådgiver/Utvalgssekretær

Program:

- Kl. 10.15: Omvisning på Langenes bo- og aktivitetssenter (hjemmetjenesten).
- Kl. 10.45: Omvisning på Langenes bokollektiv (institusjonstjenester).
- Kl. 11.15: Omvisning på Solstrålen barnehage.
- Kl. 11.45: Informasjon om Revidert plan for habilitering og rehabilitering 2013 – 2016 (Forvaltningstjenesten).
- Behandling av oppsatte saker.

Underskrift:

Vi bekrefter med våre underskrifter at protokollen er ført i samsvar med det som ble bestemt i møtet.

Arvid Abrahamsen
(Leder)

Bror O.A. Skrede
(Utvalgsekretær)

Saksnr.	Innhold	U.off.
PS 12/13	Godkjenning av protokoll etter møtet 11.2.2013	
PS 13/13	Referatsaker mars 2013	
RS 22/13	Invitasjon til Fylkeseldrerådets vårkonferanse 10. april	
RS 23/13	Protokoll fra møte i fylkeseldrerådet 4.2.2013	
RS 24/13	Beskrivelse av prosjekt Kommunal øyeblikkelig hjelp, 1. revidert utgave, 29.1.2013	
RS 25/13	"Knuser mytar om helsevesenet" - Artikkel i Dag og Tid 22.2.2013	
PS 14/13	Nytt offentlig ettersyn reguleringsplanen for Linnegrøvan	
PS 15/13	Eldrerådets årsmelding for 2012	
PS 16/13	Revidert plan for habilitering og rehabilitering 2013 - 2016	
PS 17/13	Eventuelt mars 2013	

PS 12/13 Godkjenning av protokoll etter møtet 11.2.2013

Rådmannens forslag til vedtak:

Eldrerådet godkjenner protokollen etter møtet 11.2.2013.

Saksprotokoll i Eldrerådet - 11.3.2013

Behandling:

Til behandling forelå rådmannens forslag til vedtak.

Ingen merknader.

Protokollen enstemmig godkjent.

Vedtak:

Eldrerådet godkjenner protokollen etter møtet 11.2.2013.

PS 13/13 Referatsaker mars 2013

Rådmannens forslag til vedtak:

Eldrerådet tar referatsakene til orientering.

Saksprotokoll i Eldrerådet - 11.3.2013

Behandling:

Til behandling forelå rådmannens forslag til vedtak.

Rådets sekretær sørger for påmelding til vårkonferansen.

Ellers ingen merknader.

Vedtak:

Eldrerådet tar referatsakene til orientering.

RS 22/13 Invitasjon til Fylkeseldrerådets vårkonferanse 10. april

RS 23/13 Protokoll fra møte i fylkeseldrerådet 4.2.2013

RS 24/13 Beskrivelse av prosjekt Kommunal øyeblikkelig hjelp, 1. revidert utgave, 29.01.2013

RS 25/13 "Knuser mytar om helsevesenet" - Artikkel i Dag og Tid 22.2.2013

PS 14/13 Nytt offentlig ettersyn reguleringsplanen for Linnegrøvan

Rådmannens forslag til vedtak:

Saksprotokoll i Eldrerådet - 11.3.2013

Behandling:

Til behandling forelå rådmannens forslag til vedtak.

Følgende forslag til uttalelse ble forslått: «Eldrerådet anbefaler at næringsområdet på Linnegrøvan ikke skal utvides utover allerede eksisterende område.»

Innstillinga enstemmig vedtatt.

Innstilling:

Eldrerådet anbefaler ikke at næringsområdet på Linnegrøvan ikke skal utvides utover allerede eksisterende område.

PS 15/13 Eldrerådets årsmelding for 2012

Rådmannens forslag til vedtak:

Eldrerådet godkjenner forslag til årsmelding for 2012.

Saksprotokoll i Eldrerådet - 11.3.2013

Behandling:

Til behandling forelå rådmannens forslag til vedtak.

Følgende ble påpekt: Lederens navn må endres. I tillegg ønskes følgende medtatt i årsmeldingen: «I 2012 har eldrerådet også hatt informasjonsmøter og omvisning hos enhet for institusjonstjenester og enhet for hjemmetjenester på Søgne omsorgssenter og hos enhet for psykisk helsearbeid og habilitering og enhet for hjemmetjenester i Lundeveien 34/36.»

Ellers ingen merknader. Rådmannens forslag med endring/tillegg enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Eldrerådet godkjenner forslag til årsmelding for 2012 med følgende endringer:

- Lederens navn korrigeres.
- Følgende legges til: «I 2012 har eldrerådet også hatt informasjonsmøter og omvisning hos enhet for institusjonstjenester og enhet for hjemmetjenester på Søgne omsorgssenter og hos enhet for psykisk helsearbeid og habilitering og enhet for hjemmetjenester i Lundeveien 34/36.»

PS 16/13 Revidert plan for habilitering og rehabilitering 2013 - 2016

Rådmannens forslag til vedtak:

Revidert plan for habilitering og rehabilitering for Søgne kommune 2013 – 2016 vedtas.

Saksprotokoll i Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne - 12.2.2013

Behandling:

Til behandling forelå rådmannens forslag til vedtak.

Rådet har problemer med å forstå planen, og ønsker derfor mer informasjon/avklaringer, før det vil komme med en anbefaling.

Rådet ønsker at en representant fra administrasjonen kommer for å forklare og svare på spørsmål i rådets neste møte.

Vedtak/innstilling:

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne ønsker ikke å komme med noen anbefaling før mer informasjon og avklaringer om planen er gitt.

Saksprotokoll i Eldrerådet - 11.3.2013

Behandling:

Til behandling forelå rådmannens forslag til innstilling.

Arnfinn Rodal og Ingjerd Sjøvik Morell informerte om planen og svarte på spørsmål.

Ingen merknader

Innstilling:

Revidert plan for habilitering og rehabilitering for Søgne kommune 2013 – 2016 vedtas.

PS 17/13 Eventuelt mars 2013

Saksprotokoll i Eldrerådet - 11.3.2013

Ingen merknader.

Punkt 4: PS 1913 Referatsaker april 2013

Saksframlegg

Referatsaker april 2013

Rådmannens forslag til vedtak:

Eldrerådet tar referatsakene til orientering.

Punkt 5: PS 2013 Kommunal planstrategi

Saksframlegg

Kommunal planstrategi

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
20/13	Eldrerådet	08.04.2013
	Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne	09.04.2013
	Tjenesteutvalget	
	Formannskapet	
	Kommunestyret	

Rådmannens forslag til vedtak:

Forslag til innstilling fra tjenesteutvalget/formannskapet :

1. Kommunestyret vedtar forslaget til kommunal planstrategi
2. Årlig prioritering av planoppgavene skjer i forbindelse med behandlingen av økonomiplanen

Bakgrunn for saken:

Formannskapet vedtok 17.10.12 å legge forslag til kommunal planstrategi ut på høring. Det er ikke kommet inn høringsuttalelser til forslaget.

Særutskriften fra formannskapets behandling 17.10.12 og forslag til planstrategi ligger vedlagt.

Kommunal planstrategi erstatter det tidligere kravet om at kommunestyret en gang i hver kommunestyreperiode, skal vurdere behovet for revisjon av kommuneplanen. En planstrategi er ingen plan, men et nytt verktøy som skal klargjøre hvilke planoppgaver kommunen skal starte opp eller videreføre for å legge til rette for en ønsket utvikling i kommunen.

Arbeidet med planstrategien vil gi kommunen en bedre og mer systematisk vurdering av kommunens planbehov slik at kommunen bedre kan møte de aktuelle utfordringene.

Den viktigste planstrategien skal ta stilling til, er om kommuneplanen skal revideres eller ikke. Gjennom kommuneplanen tas mange viktige beslutninger som vil få betydning for kommunens framtid. Det er viktig å presisere at kommuneplanen fortsatt er kommunen viktigste dokument og at planstrategien ikke skal erstatte denne. Ut fra at kommuneplanens arealdel nylig er vedtatt, legges det ikke opp til revisjon av kommuneplanen i denne valgperioden.

Rådmannens merknader:

Rådmannen vil understreke at det er svært mange planoppgaver kommunen skal utføre. Det legges opp til at årlig prioritering av planoppgavene skjer ved behandlingen av økonomiplanen.

Vedlegg

- 1 Planoppgaver feb. 2013
- 2 Forslag til kommunal planstrategi

Saksnr

Arkivnr

Lnr: 2011/3015- 7

Lnr: 31549/2012 Ark: L10 /DAR

Planoppgaver rev.

Kommunale planer	Vedtatt	Merknader	Prioritet	Ansvar
Kommuneplanens samfunnsdel 2012 - 20		Revideres ikke i denne valgperioden		Rådmannen
Teknisk	2011			
Kommuneplanens arealdel	2012	Revideres ikke i denne valgperioden		Arealenheten
Beredskapsplanen	2010	Under revisjon	2013	Helseenheten
Kommunedelplan for Borøya med omkringliggende øyer	2005	Revideres ikke i denne valgperioden		
Kommunedelplan for Kjellandsheia	2010	Revideres ikke i denne valgperioden		Arealenheten
Kommunedelplan for Amfeneset		Behandlet som del av kommuneplanens arealdel		Arealenheten
Kommunedelplan for hovedvegnettet		Planarbeidet skal omfatte både E39, fylkesveger og viktige kommunale veger	2013	Arealenheten og Ingeniørvesenet
Kommunedelplan for Tangvall		Planoppstart 2013	2014	Arealenheten
Kommunedelplan for Toftelandslier		Planarbeidet utsettes til E39 er avklart		Arealenheten /grunneiere
Kommunedelplan for Høllen - Stifjellet		Vurderes i neste valgperiode		
Plan for gang- og sykkelvegnettet		Statens vegvesen driver arbeidet i samarbeid med kommunen	2013	Ingeniørvesenet/Statens vegvesen
Hovedplan for skogsveier		Krav om plan for tilskudd	2013	Arealenheten
Miljøplan for Søgne		Plan- og miljøutvalget har vedtatt at det skal lages miljøplan	2014	Arealenheten
Hovedplan for avløp og vannmiljø	2012	Vedtatt.		Ingeniørvesenet
Hovedplan for vannforsyning	2012	Vedtatt i kommunestyret 31.05.12		Ingeniørvesenet
Avfallsplan	20..	Under revisjon i regi av Avfall sør for eierkommunen	2013	Ingeniørvesenet
Tiltaksplan for Skjærgårdsparken	1999	Under revisjon, krav fra fylkesmannen om ferdig plan til september 2012	2013	Ingeniørvesenet
Kommunedelplan for GB 37		Plan for LNF-områder – utvikling av modell for å sikre gjenoppbygging etter brann	2014	Arealenheten
Helse- og omsorg				
Folkehelseplan 2011 - 14	2011	Revideres	2015	Kommunalsjef helse og omsorg
Omsorgsplan 2011 - 20	2011	Revideres ikke i denne valgperioden		
Smittevernplan	2009	Under arbeid	2012/2013	Helseenheten
Helsemessig og sosial beredskap	2009	Under arbeid	2013	
Plan for habilitering og rehabilitering	2009	Under arbeid	2013	Forvaltningstjenesten/ omsorgsenhetene
Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2011 - 16	2011		2014	Helseenheten
Ruspolitisk handlingsplan	2008	Under revisjon	2013	Kommunalsjef helse og omsorg

Psykisk helsearbeid	2006	Utgått – del av omsorgsplanen		
Kompetanse- og rekrutteringsplan for helse og omsorg		Vedtatt i 2012 – rulleres årlig	2013	Kommunalsjef helse og omsorg
Flyktningeplan	2009	Under revisjon	2012	Kvalifiseringsenheten
Plan for rusforebyggende arbeid – arbeid med gravide og spe- / småbarnsforeldre	2010	Revideres ikke i denne valgperioden		
Oppvekst				
Kulturplan	2008	Hovedrevisjon	2013	Kulturenheten
Kommunedelplan idrett	2010	Hovedrevisjon	2013	Kulturenheten
Plan for lokale kulturbygg	2000	Statlig krav til denne er utgått. Rulleres ikke i denne valgperioden		
Barnehagebehovsplanen	2007	Revidert 2012, årlig rullering	2013	Kommunalsjef oppvekst
Plan for samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole	2009		2014	Kommunalsjef oppvekst
IT strategi for Søgneskolene	2010		2013	Kommunalsjef oppvekst
Plan for fag og timefordeling		Under arbeid	2013	Kommunalsjef oppvekst
Pedagogisk utviklingsplan – Tett på	2010		2013	Kommunalsjef oppvekst
Handlingsplan mot mobbing – Felles plan for alle skolene	2012	Vedtatt i tjenesteutvalget: Behandles årlig i rektormøte	2015	Kommunalsjef oppvekst
Manifest mot mobbing	2011	Sees i sammenheng med handlingsplan mot mobbing	2015	Kommunalsjef oppvekst
Plan for kompetanseutvikling	2012	Vedtatt årlig	2013	Kommunalsjef oppvekst
Skolebehovsplan for Søgne	2009	Under arbeid	2013	Kommunalsjef oppvekst
Administrasjonsavdelingen				
Plan for likestilling og mangfold	2012	Under arbeid	2013	Organisasjonssjef
IT strategi		Under arbeid	2013	Organisasjonssjef
Arbeidsgiverstrategi innen lønnsområdet – lønnspolitisk plan		Under arbeid	2013	Organisasjonssjef
Strategisk kompetanseplan			2013/2014	Organisasjonssjef
Informasjons- og kommunikasjonsstrategi			2013/2014	Organisasjonssjef

Planstrategi for Søgne kommune

1 Bakgrunn og lovkrav

Kommunal planstrategi erstatter det tidligere kravet om at kommunestyret en gang i hver kommunestyreperiode, skal vurdere behovet for revisjon av kommuneplanen. En planstrategi er ingen plan, men et nytt verktøy som skal klargjøre hvilke planoppgaver kommunen skal starte opp eller videreføre for å legge til rette for en ønsket utvikling i kommunen. Vedlagte veileder fra Miljøverndepartementet gjør nærmere rede for ”Kommunal planstrategi”.

Arbeidet med planstrategien vil gi kommunen en bedre og mer systematisk vurdering av kommunens planbehov slik at kommunen bedre kan møte de aktuelle utfordringene.

Den viktigste avklaringen planstrategien skal ta stilling til, er om kommuneplanen skal revideres eller ikke. Gjennom kommuneplanen tas mange viktige beslutninger som vil få betydning for kommunens framtid. Det er viktig å presisere at kommuneplanen fortsatt er kommunen viktigste styringsdokument og at planstrategien ikke skal erstatte denne.

Kommunestyret skal senest et år etter konstituering vedta en planstrategi. Her må kommunen gå igjennom de vedtatte planer som finnes i kommunen; kommunedelplaner, viktige områdereguleringer, helse- og omsorgsplaner, oppvekstplaner osv. Noen planer skal revideres hvert år, mens andre revideres sjeldnere. En revisjon av eldre planer eller utarbeidelse av nye planer krever mye resurser, både i forhold til personell og kostnader rundt planprosessen. Arbeidet med planstrategien bør være såpass grundig at det gir politikere et godt verktøy for å kunne foreta prioriteringer rundt kommunens samlede planbehov.

Rettsvirkning

Overordnet statlig og regional myndighet, nabokommuner og kommunens innbyggere har mulighet til å komme med merknader til planstrategien, men det kan ikke fremmes innsigelse til kommunal planstrategi. Strategien har heller ingen direkte rettsvirkning for innbyggerne.

Regionale myndigheter

Vest-Agder fylkeskommune, skal som regional myndighet også utarbeide en regional planstrategi. Denne erstatter tidligere fylkesplan og skal ta for seg regionale forhold. Den regionale planstrategien for Vest-Agder ligger ute til offentlig ettersyn.

Medvirkning

Det skal søkes medvirkning i arbeidet med planstrategien. Medvirkning fra enkeltpersoner på dette nivået, er veldig krevende. Medvirkning på dette nivået bør knyttes til bestemte grupper

i samfunnet som kan ha spesielle interesser og behov som kan møtes ved at kommunen igangsetter planarbeid. Dette kan eksempelvis være miljøorganisasjoner som ønsker et område vernet eller brukergrupper som mener kommunen bør utarbeide temaplaner for å ivareta deres behov.

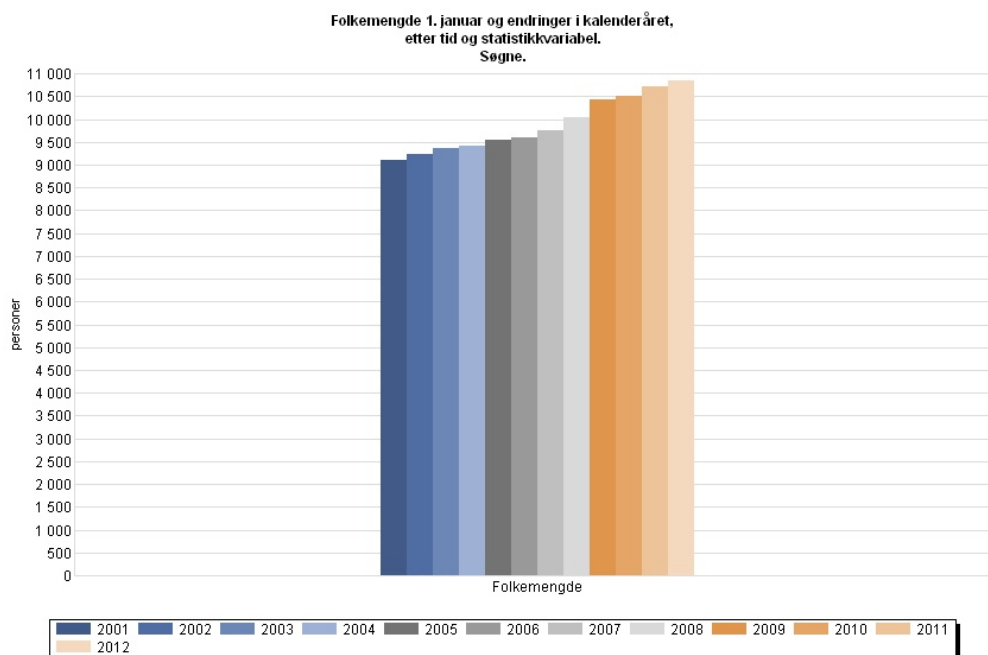
Framdrift og saksbehandling

Planstrategien skal:

- utarbeides og vedtas av kommunestyret
- vedtas innen ett år etter at kommunestyret er konstituert
- være gjort offentlig kjent minst 30 dager før kommunestyret gjør vedtak
- nasjonale forventninger skal innarbeides i forslaget
- regionale hensyn og forholdet til nabokommuner skal være med

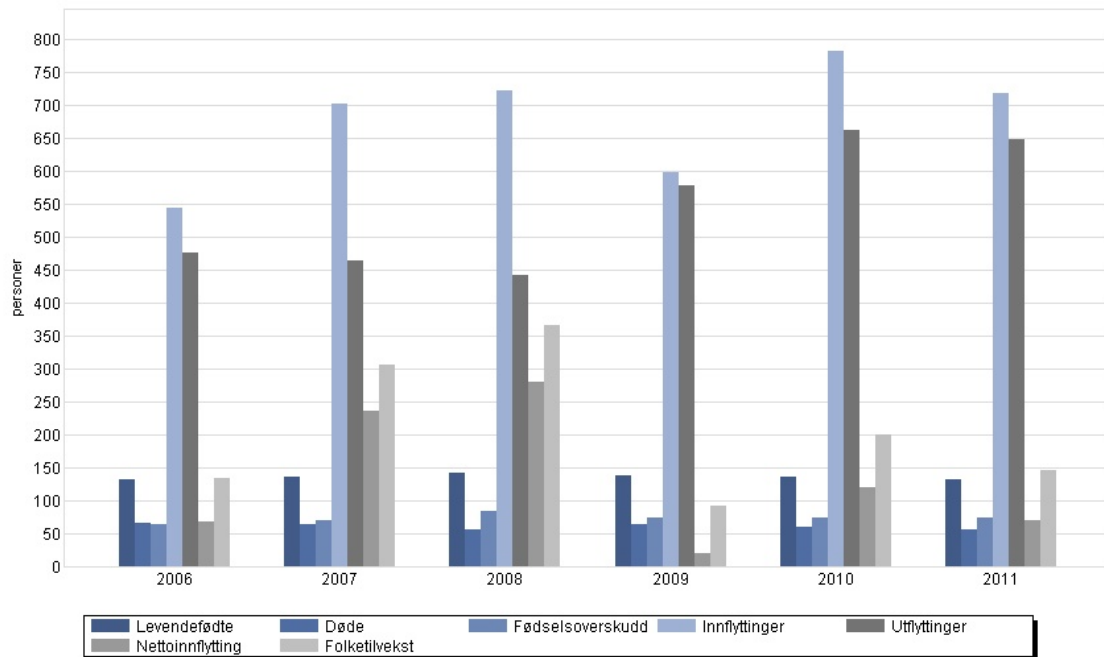
2 Registrert utvikling

Befolkningsutvikling

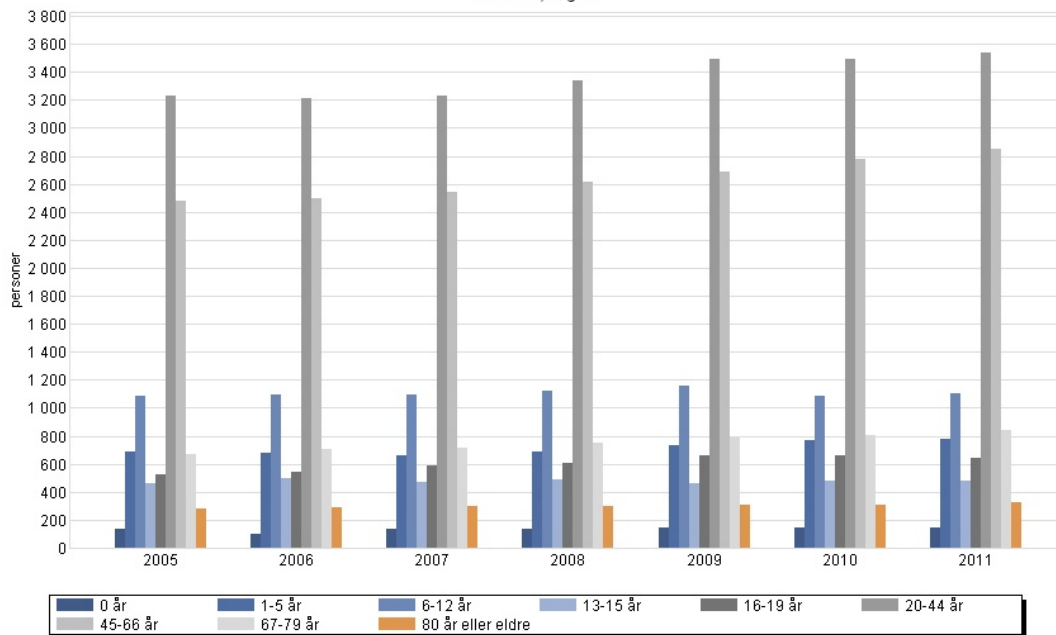
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Folkemengde 1. januar og endringer i kalenderåret,
etter statistikkvariabel og tid.
Søgne.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Folkemengde 1. januar,
etter alder og tid.
Personer, Søgne.

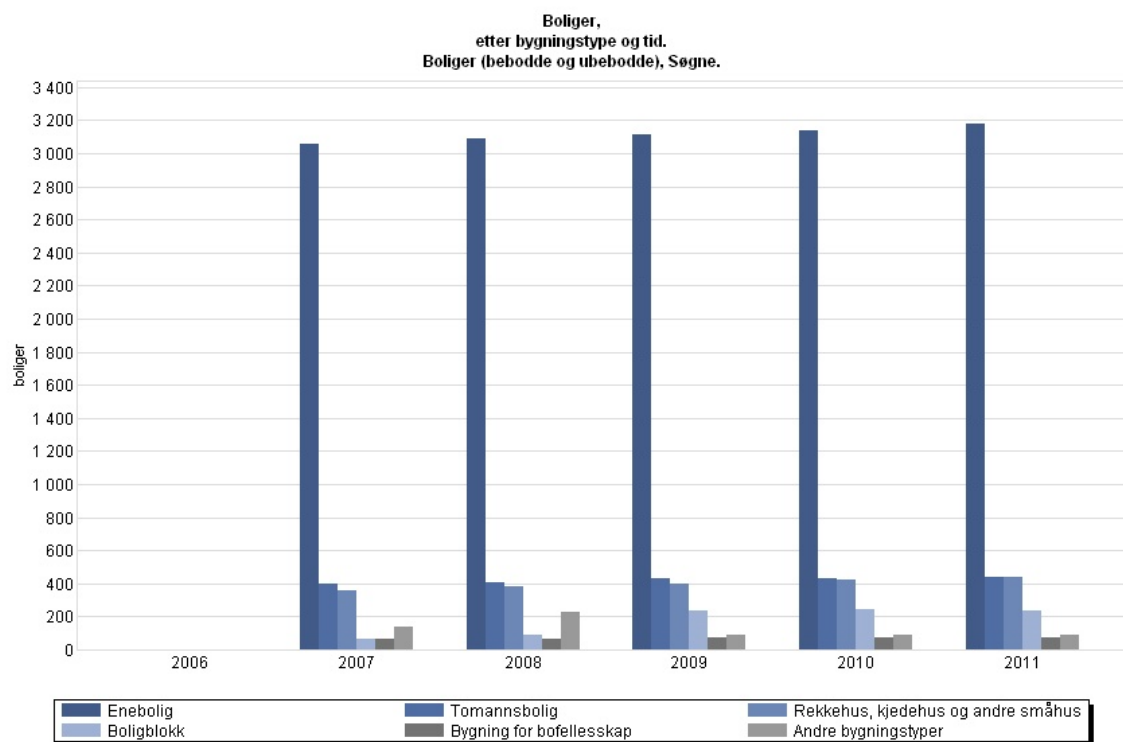
Kilde: Statistisk sentralbyrå

**Folkemengde 1. januar,
2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011**

1018 Søgne

0 år	138	98	140	138	143	141	141
1-5 år	686	674	656	688	733	770	780
6-12 år	1 089	1 098	1 096	1 120	1 154	1 084	1 102
13-15 år	461	494	471	492	458	476	481
16-19 år	521	546	589	606	657	662	645
20-44 år	3 227	3 212	3 234	3 340	3 494	3 488	3 540
45-66 år	2 479	2 498	2 544	2 611	2 684	2 773	2 847
67-79 år	668	703	717	755	786	805	844
80 år eller eldre	278	286	296	300	308	310	329

Boligmasse

3 Nasjonale forventninger og regionale føringer

Staten har laget nasjonale forventninger til kommunenes planlegging. De nasjonale forventningene omfatter seks utvalgte tema:

- Klima og energi
- By- og tettstedsutvikling
- Samferdsel og infrastruktur
- Verdiskaping og næringsutvikling
- Natur, kulturmiljø og landskap
- Helse, livskvalitet og oppvekstmiljø

Vest-Agder fylkeskommune og fylkesmannen har gått gjennom de nasjonale forventningene med utgangspunkt i Regionplan Agder 2020 og foreslår følgende hovedsatsingsområder:

- Klima: Høye mål – lave utslipp
- Det gode liv: Agder for alle
- Utdanning: Verdiskaping bygd på kunnskap
- Kommunikasjon: De viktige veivalgene
- Kultur: Opplevelser for livet

I vedlagte notat fra fylkesmannen og fylkeskommunen er det vist ”regionalisering av nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging” for de forskjellige hovedsatsingsområdene.

4 Planstatus og planevaluering

I den kommunale planstrategien foretas gjennomgang av gjeldende planer som gir grunnlag for å vurdere om det er behov for å revidere helt eller delvis de vedtatte planene.

Elementer som bør ligge til grunn for vurderingen av gjeldende planer:

- Er gjeldende planer de rette styringsverktøyet for å fremme politikken til det sittende kommunestyret.
- Nye lover eller nye overordnede føringer som vil kunne få betydning for kommunen eller regionen kan føre til nye planbehov.
- Utviklingstrekk og utfordringer som påvirker planbehovet.
- Erfaringer med gjeldende planer
- Kommunens øvrige plansystem og øvrig planlegging

5 Planstatus og planbehov.

Regional plan for Kristiansandsregionen

Regional plan for Kristiansandsregionen avklarer arealbruken i et langsiktig perspektiv. Planen ble utarbeidet i et samarbeid mellom kommunene, fylkeskommunen og regionale statlige etater. Planen ble vedtatt som fylkesdelplan, og den ligger nå, juni 2012, til godkjenning i Miljøverndepartementet.

Hovedgrepene for by- og tettstedsutvikling, samferdselspolitikk og klimapolitikk er i Regional plan.

Det er ikke behov for revisjon av regional plan for Kristiansandsregionen i denne valgperioden.

Kommuneplanen

Kommuneplanen består av 3 hoveddeler:

- kommuneplanens samfunnsdel
- kommuneplanens arealdel
- økonomiplan for 4 år

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i 2011. Arbeidet med kommuneplanens arealdel gikk parallelt, men ble ikke ferdig. Kommuneplanens arealdel ble lagt ut til nytt offentlig ettersyn i vårsemesteret 2012. Økonomiplanen behandles årlig i desember. Første året i økonomiplanen er årsbudsjett. Det er ikke behov for å revidere kommuneplanens samfunnsdel i denne valgperioden.

E39

Utbygging av E39 mellom Tangvall og Kristiansand er det viktigste tiltaket for videre vekst i Søgne. Hovedutfordringen her er å få bevilgning til veganlegget. I Søgne er det vedtatt reguleringsplan for denne strekningen. Fra Lindlia til Mandal grense ligger det i forslaget til Nasjonal transportplan at det skal bygges fire-feltsveg, men traseen er ikke avklart. Hva som skal skje mellom Tangvall og Lindlia vil bli vurdert i Kommunedelplan for hovedvegnettet. Videre er det foreslått 150 millioner kroner til rassikring i Trybakkene. Her pågår nå utredningsarbeid for hvordan rassikringen skal gjennomføres.

Kommunedelplan for Kjellandsheia

For området Leireheia, Oftenes, Kjellandsheia er de vedtatt en egen kommunedelplan som legger til rette for bygging av ca 1500 boliger. Dette skal være kommunens hovedutbyggingsområde minst fram til 2025. Utbygging i dette området krever ny påkjøring til E39 på Kjelland og et nytt vegsystem fra E39 på Kjelland til Repstadveien. Det er tidligere avklart at kommunen får anledning til å bygge 400 boliger mellom Lunde og Trysfjorden før deler av det nye krysset på E39 på Kjelland er på plass. De som bygger i dette området må betale 70.000 kr pr boenhet som skal gå til det nye krysset.

Næringsarealer

Det er ledige næringsarealer i Lohnelier næringsområde. Utvidelse av Linnegrøvan næringsområde ligger inne i forslaget til kommuneplanens arealdel. Reguleringsplanen for Linnegrøvan som innebærer en liten utvidelse av området, har det vært arbeidet med siden 2004, og det er håp om å komme mål med planen høsten 2012. Grunneiere i Toftelands ller har fått anledning til å fremme forslag som skal inn i planprogram for en kommunedelplan for området primært for å legge til rette næringsarealer. Ettersom atkomsten til området kan bli liggende i Songdalen, skal det være samarbeid med Songdalen om dette planarbeidet. Planprogrammet vil komme til behandling i formannskapet høsten 2012.

Andre kommunale planer

Når det gjelder resten av det kommunale planverket, vises til tabell i vedlegg. Her er de viktigste planoppgavene listet opp med årstall når de er vedtatt, vurdering om de skal revideres i denne valgperioden, og hvis de skal revideres årstall for når oppstarten skal være. Tabellen viser også hvilke enheter som har ansvaret for de forskjellige planene.

Som det framgår av tabellen i vedlegg, er det svært omfattende planverk som kommunen skal holde à jour. Kommunen bør bestrebe seg på å rasjonalisere planarbeidet både i antall planer og omfanget av planene.

Et sentralt punkt i kommunal planlegging er medvirkning fra innbyggerne og interessegrupper. Det er viktig at kommunen legger til rette for god medvirkning i sitt planarbeid. Kommunen bør sortere nøye hvilke planer som skal ha brei medvirkning fordi brei medvirkning i for mange planer vil virke mot sin hensikt.

Reguleringsplaner

I utgangspunktet er utarbeiding av reguleringsplaner en kommunal oppgave. Praksisen er at 90 % av reguleringsplanene utarbeides av private. Dette vil fortsette framover. Kommunen vil prioritere å utarbeide reguleringsplaner for viktige sentrumsområder, gang- og sykkelveger og reguleringsplaner som primært lages for å ivareta utvikling av kommunale tjenester som skoler, barnehager og institusjoner.

De viktigste kommunale planoppgavene i denne valgperioden:

- Kommunedelplan for hovedvegnettet
- Kommunedelplan for Tangvall
- Kommunedelplan for Toftelandslier
- Kommunedelplan for idrett

Det vises i tillegg til vedlagte liste over hvilke planer som det forslås arbeidet med i valgperioden.

Punkt 6: PS 2113 Avfallsteknisk norm og orientering om mål og strategier for nedgravde avfallsløsninger

Saksframlegg

Avfallsteknisk norm og orientering om mål og strategier for nedgravde avfallsløsninger

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
21/13	Eldrerådet	08.04.2013
	Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne	09.04.2013
	Kommunestyret	

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Forslag til Avfallsteknisk norm vedtas slik Avfall Sør har foreslått.
2. Avfall Sør orientering om mål og strategi for nedgravde avfallsløsninger tas til orientering.

Bakgrunn for saken:

Saken har allerede vært til behandling i plan og utvikling, som returnerte den til administrasjonen for behandling i eldrerådet og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne før den går til behandling i kommunestyret. Protokoll vedlagt.

Denne sak omhandler vedtak av Avfallsteknisk norm for kommunen og en redegjørelse av forslag til mål og strategier for nedgravde avfallsløsninger. Med nedgravde avfallsløsninger menes i denne sammenheng nedgravde avfallskonteinere og avfallssug under bakken.

Saksutredning:

Avfallsteknisk Norm

Avfall Sør har i samarbeid med planavdelingen i sine eierkommuner utarbeidet en avfallsteknisk norm for renovasjonsområdet. Normen foreligger nå og er klar for endelig behandling og vedtak i eierkommunene.

Hjemmelsgrunnlag og omfang

Avfallsteknisk norm er hjemlet i forurensningslovens § 30, 3. ledd og vil bli vedtatt av alle eierkommunene.

Det er utarbeidet egen forskrift for husholdningsavfall for Kristiansand, Songdalen, Søgne og Vennesla som regulerer Avfall Sør's og abonnentenes ansvar og oppgaver knyttet til sortering, oppsamling, innsamling og transport av husholdningsavfall.

Avfallsteknisk norm setter funksjonskrav til de tekniske løsningene som skal benyttes for å sikre god tilrettelegging for abonnentene og en forsvarlig innsamling av avfallet. Normen skal sikre at tekniske løsninger gir lav risiko for skade og ulykke, få avvik i renovasjonsordningen samt god tilrettelegging for husstandene og dermed høy grad av kildesortering. Hensynet til universell utforming er ivaretatt så langt det anses mulig.

Normen omfatter avfallsfraksjoner som samles inn på husstands nivå og har fokus på fellesløsninger og ikke løsninger for enkelte husstander. Returpunkter er gitt en kort omtale.

Normen gir grunnlag for kommunene til å fastsette krav til teknisk avfallsløsning overfor utbyggere av alle typer bygg også næringsbygg. Krav må hjemles i plan- og bygningsloven med forskrifter. Dersom det etableres løsninger i boligbebyggelse, som er i strid med normen, kan Avfall Sør med hjemmel i forskrift for husholdningsavfall kreve at løsningen endres eller utbedres.

Endringer og rullering av normen

Avfallsteknisk norm endres og rulleres ved behov. Det skal foretas en samlet gjennomgang og oppdatering etter to års bruk av normen i kommunene. Deretter vurderes behovet for rullering hvert 4. år. Avfall Sør har ansvar for å iverksette prosess for gjennomgang og rullering. Mindre endringer av normen kan gjennomføres administrativt av Avfall Sør Husholdning i samarbeid med eierkommunene.

Høringsrunder og behandling i Avfall Sør Husholdnings styre

Avfallsteknisk norm har vært på høring til om lag 60 aktuelle høringsinstanser i Kristiansandsregionen. Det er mottatt uttalelser fra Krag-gruppen som gir sine uttalelser ut fra erfaringer med utbyggingen av Justneshalvøya. I tillegg er det kommet uttalelser på eget informasjonsmøtet om normen samt fra Kristiansand kommune ved Ingeniørvesenet. I all hovedsak har uttalelsene omhandlet forhold vedrørende nedgravde avfallsløsninger. Flere av høringsuttalelsene har inneholdt gode innspill til endringer. Dette er tatt til følge i den foreliggende normen. For nærmere omtale av uttalelsene vises det til vedlagte sak ASH 51/2012 fra styret i Avfall Sør husholdning.

Avfallsteknisk norm er behandlet av Administrativt utvalg i Avfall Sør og ble behandlet og vedtatt i styret til Avfall Sør Husholdning den 17.12.12 med følgende enstemmige vedtak:

- *Styret i Avfall Sør Husholdning ber administrasjonen i Avfall Sør Husholdning om å sende forslaget til Avfallsteknisk norm til endelig behandling i eierkommunene.*

Mål og strategier for nedgravde avfallsløsninger

Flere andre renovasjonsselskap og kommuner har formulert ambisiøse mål og strategier for nedgravde avfallsløsninger. Trondheim kommune sier blant annet at innen 2030 skal 50 % av all innsamling av avfall skje fra nedgravde løsninger. Videre har BIR (Bergen) et hovedmål om at manuell håndtering av avfallsbeholdere skal være slutt i 2020 ut fra hensyn til HMS-krav, og er kommet langt med å bygge ut ulike typer nedgravde løsninger – herunder rørbaserte avfallssug.

Avfall Sør Husholdning ser flere fordeler med nedgravde avfallsløsninger. Det bidrar til en ryddig og renslig avfallshåndtering, man sparer verdifullt areal, reduserer luktproblemer og øker brannsikkerheten. Avfall Sør vil arbeide for en slik utbygging i Kristiansandsregionen.

I forbindelse med Avfall Sør sitt arbeid med ny avfallsplan diskuteres tydeligere og mer konkrete mål for nedgravde avfallsløsninger. Avfall Sør har i denne forbindelse formulert noen mål og strategier. Hensikten med å ta med disse målene i saken er å få eventuelle tilbakemeldinger til det videre arbeidet med avfallsplanen.

Forslag til mål for nedgravde avfallsløsninger:

- I forbindelse med planlegging og prosjektering av nye boligområder med mer enn 35 boenheter skal det alltid vurderes bruk av nedgravde løsninger. 80 % av alle nye boligområder med mer enn 35 boenheter skal ta i bruk nedgravde avfallsløsninger innen 2016.
- 20 % av eksisterende blokkbebyggelse skal innen 2020 ha etablert nedgravde avfallsløsninger
- Etablering av nedgravde løsninger i spredt bebygde områder er lite aktuelt.

For å nå målene har Avfall Sør formulert flere strategier og tiltak:

- Nedgravde innsamlingsløsninger prioriteres fremfor dunkerenovasjon der dette er mulig i nye boligområder og tilbys som løsning også i etablerte områder.
- Eksisterende borettslag og sameier må prioriteres med hensyn til nedgravde avfallsløsninger.
- Boligområder som Posebyen og andre liknende områder med behov for mer estetiske innsamlingsløsninger skal prioriteres.
- Det må utarbeides kriterier for når avfallssug skal velges fremfor nedgravde konteinere.
- Avfall Sør må komme tidligere inn i planfasen ved etablering av nye boligområder. Det må etableres kontakt med planleggerne i kommunene på et tidligere tidspunkt enn i dag.
- Det bør vurderes bruk av økonomiske incentiver (tilskudd, differensierte gebyrer og lignende) for etablering og bruk av nedgravde avfallssystemer i etablerte boligområder. Det bør også vurderes om det skal gis tilskudd ved etablering i nye boligområder.
- Det skal legges til rette for at både husholdninger og næringsdrivende kan knyttes til nedgravde avfallsløsninger.

Avfall Sør ønsker tilbakemelding fra kommunen på ovennevnte mål og strategi for nedgravde avfallsløsninger. Arbeid med mål og strategier for nedgravde avfallsløsninger inngår som en viktig del avfallsplanen. Avfallsplanen vil senere i år bli forelagt kommunen for endelig vedtak.

Rådmannens merknader:

Anbefaler at avfallsteknisk norm vedtas.

Vedlegg

- 1 Sak 51/12 - Godkjenning av avfallsteknisk norm
- 2 Avfallsteknisk norm - rapport til kommunal godkjenning 3
- 3 Særutskrift - Avfallsteknisk norm og orientering om mål og strategier for nedgravde avfallsløsninger

Behandles av :	Styret i Avfall Sør Husholdning AS
Saksbeh. :	Frode Rosland
Dato :	11.12.12
Adm. utvalget :	11.12.12
Avgjøres av :	Styret den 17.12.12

Sak 51/12: Godkjenning av avfallsteknisk norm

Det vises til tidligere orienteringer om Avfallsteknisk norm på styremøter i ASH, senest den 17.09.12.

Godkjenning av Avfallsteknisk norm

Avfallsteknisk norm har nå vært på høring til om lag 60 aktuelle høringsinstanser i Kristiansandsregionen. Vi har mottatt høringsuttalelse fra KRAG – gruppen som gir sine kommentarer ut fra erfaringer med utbygging av Justneshalvøya. KRAG har gitt følgende kommentarer/innsspill til normen:

1. Vedr. normens kapittel 5.1.5 Driftsavtale, mener KRAG at det vil være kommunens som vil måtte drifte løsningene for store utbyggingsområder når anleggene er ferdige.
2. Vedr. normens kapittel 5.1.6 Aktiviteter og ansvar ved etablering, mener KRAG at saksgangen ved etablering av nedgravd løsning virker unødig komplisert og mener at prosessen med samtykke er unødvendig og kan erstattes av uttalelse fra ASH i forbindelse med reguleringsprosessen.
3. Vedr. normens kapittel 5.2 Avstandskrav, mener KRAG at krav om avstand mellom 50 og 100 m fra ytterdør til løsning kan komme i konflikt med dimensjoneringskriteriene, og at nedgravde diskvalifiseres i områder med i hovedsak ene- og tomannsboliger.
4. Vedr. normens kapittel 5.2 Sikkerhet og Sjenanse, mener KRAG at plassering i forhold til bygninger o.l. må avklares i forbindelse med reguleringsplanen.
5. Vedr. normens kapittel 5.2. Universell utforming, mener KRAG at de tekniske anbefalingene kan komme i konflikt med krav til drenering av overvann og at det må være mulig å diskutere alternative løsninger.
6. Vedr. normens kapittel 5.2. Kjørbar vei, mener KRAG at denne diskusjonen må tas i forbindelse med reguleringsplanarbeidet.
7. Vedr. normens kapittel 5.3. Dimensjonering av nedgravde containere, mener KRAG at det i større boligområder, som Justneshalvøya må være naturlig å se på en totalløsning for hele området.

Det er tatt hensyn til KRAG sine kommentar/innspill nr 3 – 7. Disse er innbakt i normen. Normen skal både sette krav, men på mange områder være veiledende for kommunene. Det vil derfor være fornuftig å kunne vurdere løsninger for større områder under ett og foreslå alternative løsninger der dette er fornuftig, under forutsetning av at disse ikke bryter med normens hovedprinsipper. En del viktige forhold som plassering og vei må primært klarlegges i forbindelse med reguleringsplanarbeidet.

Når det gjelder kommentar/innspill nr 1 legger normen opp til at det etableres en driftsavtale mellom ASH og abonnentenes driftsorganisasjon for å klarlegge partenes plikter og rettigheter for nedgravde løsninger. En slik driftsavtale anses nødvendig for å klarlegge ansvar og sikre oppfølging av løsningen. Abonnentenes plikter kan ivaretas av borettslaget, sameie, innleid vaktmesterbyrå e.l. Det vil bli innbakt i normen at organisering av driftsoppfølgingen må være klarlagt i forbindelse med samtykkesøknaden.

Når det gjelder kommentar/innspill nr 2 er det ikke gitt at samtykke prosessen kan erstattes av reguleringsprosessen. Normen vil i stor grad erstatte ASH sin behandling av reguleringsplaner og det er bare i de tilfeller kommunen anmoder om bistand/uttalelse at ASH kommer inn på reguleringsplan-nivå. I mange saker vil kommunene måtte ta stilling til løsningen i forbindelse med byggesak fordi eldre reguleringsplaner ikke omtaler dette, fordi det ikke utarbeides reguleringsplan (rehabilitering) eller av andre årsaker. Dokumentasjon som må skaffes til veie i en samtykkeprosess er ikke så omfattende og vi gi sikkerhet for at riktig løsning velges. Det foreslås ikke å ta hensyn til denne kommentaren.

I tillegg til innspill/kommentar fra KRAG – gruppen kom det innspill på informasjonsmøtet om normen den 19.11.12 samt fra Kristiansand kommune ved Ingeniørvesenet og på AU-møtet den 11.12.12:

Innspill på informasjonsmøte 19.11.12

1. Det er flere steder i normen skrevet at "*trillbare plastbeholdere på hjul*" er standard løsning. Dette ble diskutert på informasjonsmøtet og det var enighet om at dette skulle tas bort.

Innspill fra Ingeniørvesenet i Kristiansand:

1. Vedr. normens kapittel 4.2.4 og 5.2.2. Avstand mellom avfallscontainer og uteareal beregnet for opphold f. eks veranda og lekeplass skal være min. 5m. Plassering nærmere enn 5 m krever tilstrekkelige skjermingstiltak. Dette forslaget er innarbeidet i normen.
2. Vedr. normens kapittel 5.2.6. Nedgravde containere bør ikke plasseres langs samleveier og min 1m fra veiformål for å unngå at hardpakket snø fra brøyting skaper problemer. Dette forslaget er innarbeidet i normen.

Innspill fra AU på møte 11.12.12:

1. Vedr. normens kapittel 3.4.3.3. For andre løsninger som ikke kommer frem av denne normen, forutsettes det at disse drøftes med og godkjennes av Avfall Sør Husholdning under planfasen. Dette forslaget er innarbeidet i normen.

Når styret i ASH har godkjent Avfallsteknisk norm vil denne gå videre til eierkommunene for endelig vedtak etter nyttår.

Strategi for nedgravde avfallsløsninger

Arbeidet med Avfallsteknisk norm har avdekket et behov for en tydeligere strategi for nedgravde avfallsløsninger. Selv om normen gir klare føringer for hvordan nedgravde

avfallsløsninger skal etableres, gir den få føringer på hvor, i hvilken grad og for hvem disse løsningene skal tas i bruk. ASH har stor pågang fra utbyggere om bruk av nedgravde avfallsløsninger. Imidlertid er det flere utbygger som ikke tar kontakt med ASH vedrørende valg av avfallsløsninger og i stedet legger til grunn nåværende system med beholderløsninger. Disse utbyggerne og prosjektene bør kunne fanges opp på et tidligere tidspunkt blant annet for som et alternativ å kunne vurdere bruk av nedgravde avfallsløsninger. Det må også avklares om nåværende beholdersystem skal være basis i et fremtidig avfallssystem eller om det i større grad skal styres i retning av nedgravde løsninger både i nye og i etablerte områder.

Flere andre renovasjonsselskap og kommuner har formulert ambisiøse mål og strategier for nedgravde avfallsløsninger. Trondheim kommune sier blant annet at innen 2030 skal 50 % av all innsamling av avfall skje fra nedgravde løsninger. Videre har BIR (Bergen) et hovedmål om at manuell håndtering av avfallsbeholdere skal være slutt i 2020 ut fra hensyn til HMS-krav, og er kommet langt med å bygge ut ulike typer nedgravde løsninger – herunder rørbaserte avfallssug.

Administrasjonen har sammen med AU og andre storbyer diskutert dette temaet. I det følgende er det presentert en del hovedpunkter fra denne diskusjonen. Hensikten med denne presentasjonen er å luften overfor styret i ASH en del av de momentene som har vært diskutert. Dette vil gi administrasjonen nyttige føringer for det videre arbeidet med en slik strategi.

Forslag til hovedpunkter i strategi for nedgravde avfallsløsninger:

- 50 % av alle nye boligområder skal ta i bruk nedgravde avfallsløsninger. I forbindelse med planlegging og prosjektering av nye boligområder skal det alltid vurderes bruk av nedgravde løsninger
- Nedgravde innsamlingsløsninger prioriteres fremfor dunkerenovasjon der dette er mulig i nye boligområder og tilbys som løsning også i etablerte områder. Innsamling med avfallsbeholder på hjul (dunker) blir da ikke lenger basisløsning.
- 20 % av eksisterende blokkbebyggelse skal innen 2020 ha etablert nedgravde avfallsløsninger. Borettslag og sameier må prioriteres i denne sammenheng.
- Bolig områder som Posebyen og andre liknende områder med behov for mer estetiske innsamlingsløsninger skal prioriteres.
- Etablering av nedgravde løsninger i spredt bebygde områder er lite aktuelt.
- ASH må komme tidligere inn i planfasen ved etablering av nye boligområder. Det må etableres kontakt med planleggerne i kommunene på et tidligere tidspunkt enn i dag.
- ASH må vurdere bruk av økonomiske incentiver (tilskudd, differensierte gebyrer) for etablering og bruk av nedgravde avfallssystemer i etablerte boligområder. Det bør også vurderes om det skal gis tilskudd ved etablering i nye boligområder.

Administrasjonen vil i sitt videre arbeid med en slik strategi legge ovennevnte hovedpunkter til grunn. Arbeidet med dette vil bli samkjørt med avfallsplanarbeidet. I forbindelse med oversendelse av Avfallsteknisk norm til eierkommunene kan det være aktuelt å be kommunene å gi tilbakemelding på strategien for nedgravde løsninger.

En ny strategi for nedgravde løsninger vil mest sannsynlig kreve en endring av renovasjonsforskriften. Sammen med behandling av avfallsplanen vil en endring av forskriften antakelig gi den riktige politiske forankringen for en ny strategi for nedgravde avfallsløsninger.

Forslag til vedtak:

1. Styret i Avfall Sør Husholdning ber administrasjonen i Avfall Sør Husholdning om å sende forslaget til Avfallsteknisk norm til endelig behandling i eierkommunene.
2. Styret i Avfall Sør Husholdning tar forslag til hovedpunkter i en strategi for nedgravde avfallsløsninger til orientering og ber administrasjonen konkretisere strategien nærmere i avfallsplanen.

Vedlegg:

- Forslag til Avfallsteknisk norm

Kristiansand 11.12.12

Frode Rosland
Renovasjonssjef, Avfall Sør Husholdning

Avfallsteknisk norm

For kommunene Kristiansand, Songdalen, Søgne og Vennesla

Februar 2013

Forord

Det er utarbeidet en avfallsteknisk norm for kommunene i Avfall Sør; Kristiansand, Songdalen, Søgne og Vennesla. Normen beskriver kravene til renovasjonstekniske løsninger og vil først og fremst være et verktøy for kommunene i plan- og byggesaksbehandlingen. Utbyggere vil også kunne dra nytte av normen i planlegging og utbygging av renovasjonsløsningene.

Normen har hovedfokus på renovasjonstekniske løsninger for boliger, fritidsboliger og næringsbygg der det skal benyttes større felles oppsamlingssystemer (fellesløsninger).

Arbeidet med normen er ledet av ei prosjektgruppe der alle kommunene i Kristiansandsregionen samt Avfall Sør Husholdning AS og LiBir IKS har deltatt. Normen er sendt på høring til kommuner, arkitekter, entreprenører m.fl. i regionen. Kommentarer som har kommet inn er innbakt i normen.

Normen er utarbeidet med bistand fra Mepex Consult AS.

Innhold

FORORD	2
1. INNLEDNING	5
1.1 BAKGRUNN OG FORMÅL	5
1.2 HJEMMELSGRUNNLAG OG OMFANG	5
1.3 ENDRINGER OG RULLERING AV NORMEN	6
2. DEFINISJONER	7
3. LOVER OG FORSKRIFTER	9
3.1 GENERELT	9
3.2 FORURENSNINGSLOVEN	9
3.3 FORSKRIFT FOR HUSHOLDNINGSAVFALL.....	9
3.4 PLAN- OG BYGNINGSLOVEN	10
3.4.1 Ny planlov.....	10
3.4.2 Forskrift om tekniske krav til byggverk (Byggteknisk forskrift).....	10
3.4.3 Behandling av arealplaner og byggesøknader	10
4. BEHOLDERLØSNING	12
4.1 KRAV TIL BEHOLDERLØSNING	12
4.1.1 Dimensjoner og farge	12
4.1.2 Utbedring og utskifting av beholdere	13
4.1.3 Smart sortert	13
4.1.4 Krav til oppstillingsplass og henteplass	13
4.2 VIKTIGE HENSYN VED ETABLERING AV BEHOLDERLØSNING	13
4.2.1 Areal, grunnforhold og brukervennlig plassering	13
4.2.2 Sikkerhet i forhold til brann.....	14
4.2.3 Universell utforming.....	14
4.2.4 Estetikk og sjenanse.....	14
4.3 VIKTIGE HENSYN VED ETABLERING AV AVFALLSHUS OG AVFALLSRUM.....	15
4.3.1 Plassbehov.....	15
4.3.2 Lysåpning	15
4.3.3 Adkomst og terskler	15
4.3.4 Brannbeskyttelse.....	15
4.3.5 Universell utforming.....	16
4.3.6 Belysning	16
4.3.7 Ventilasjon.....	16
4.3.8 Spyling og rengjøring	16
4.4 DIMENSJONERING AV BEHOLDERLØSNING	16
4.4.1 Tømmefrekvens	16
4.4.2 Dimensjonerende avfallsmengder fra husholdninger	16
4.5 PLASSBEHOV	17
4.6 DIMENSJONERINGSTABELLER	20
4.6.1 Veiledende dimensjoneringstabell for bioavfall (brun dunk).....	20
4.6.2 Veiledende dimensjoneringstabell for papir (grønn dunk)	21
4.6.3 Veiledende dimensjoneringstabell for restavfall (grå dunk).....	22

4.6.4	Samlet dimensjoneringstabell for beholderløsninger	23
4.7	RETURPUNKT	25
5.	NEDGRAVD CONTAINER	26
5.1	KRAV TIL NEDGRAVD CONTAINER	26
5.1.1	Beskrivelse av tekniske løsninger	26
5.1.2	Tekniske krav	27
5.1.3	Partenes ansvar	28
5.1.4	Samtykke	28
5.1.5	Driftsavtale	28
5.1.6	Aktiviteter og ansvar ved etablering av nedgravd løsning.....	28
5.2	VIKTIGE HENSYN VED ETABLERING AV NEDGRAVD LØSNING	29
5.2.1	Tilgjengelighet.....	29
5.2.2	Sjenanse.....	29
5.2.3	Drenering	29
5.2.4	Sikkerhet	30
5.2.5	Universell utforming.....	30
5.2.6	Kjørbar vei.....	30
5.3	PLOSSBEHOV NEDGRAVDE CONTAINERE	31
5.4	DIMENSJONERING AV NEDGRAVD CONTAINER	31
5.4.1	Helt nedgravd container	31
5.4.2	Delvis nedgravd container.....	32
6.	AVFALLSSUG	33
6.1	MOBILT AVFALLSSUG	33
6.1.1	Beskrivelse av teknisk løsning.....	33
6.1.2	Partenes ansvar	35
6.1.3	Viktige hensyn ved etablering av mobilt avfallssug	35
6.2	STASJONÆRE AVFALLSSUG	36
7.	LØSNINGER FOR NÆRINGSBYGG/NÆRINGSAREALER	37
7.1	GENERELT	37
7.2	OPPSAMLINGSUTSTYR FOR ULIKE FRAKSJONER	37
7.2.1	Restavfall	37
7.2.2	Papir/papp.....	37
7.2.3	Matavfall.....	38
7.2.4	Emballasjefraksjoner	39
7.2.5	Farlig avfall.....	39
7.2.6	EE avfall	40
7.2.7	Andre fraksjoner	40
7.3	DIMENSJONERENDE AVFALLSMENGDER FRA NÆRINGSBYGG	40
8.	VEDLEGG	41
A.	SØKNADSSKJEMA NEDGRAVDE LØSNINGER.....	41
B.	STANDARD AVTALETEKST NEDGRAVD LØSNING – DRIFTSAVTALE	45

1. Innledning

1.1 Bakgrunn og formål

Avfallsteknisk norm beskriver de krav kommunene har vedtatt for oppsamlings- og innsamlingsløsninger i Kristiansandsregionen og gir råd til kommunens håndtering av avfallsspørsmål i plan- og byggesak.

Normen skal være et verktøy for kommunene til å stille riktige funksjonskrav til de renovasjonstekniske løsningene i forbindelse med utarbeidelse av reguleringsplan og behandling av byggesøknad for bolig, fritidsbolig eller næringsbygg.

Avfallsteknisk norm skal bidra til å sikre rasjonell og funksjonell drift av renovasjonsløsningene og effektivisere saksbehandlingen i kommunene. For entreprenører og utbyggere vil normen sette funksjonskrav og anbefale tekniske løsninger for avfallsanlegg.

1.2 Hjemmelsgrunnlag og omfang

Avfallsteknisk norm er hjemlet i forurensningslovens § 30, 3. ledd og er vedtatt av teknisk utvalg i alle kommunene.

Det er utarbeidet egen *forskrift for husholdningsavfall* for Kristiansand, Songdalen, Søgne og Vennesla som regulerer Avfall Sørs og abonnentenes ansvar og oppgaver knyttet til sortering, oppsamling, innsamling og transport av husholdningsavfall.

Avfall Sør har utarbeidet ulike *administrative retningslinjer* for abonnentene. Disse er styrende for Avfall Sør sin forvaltning av forskriften. Forskriften og retningslinjene kan lastes ned fra www.avfallsor.no

Avfallsteknisk norm setter funksjonskrav til de tekniske løsningene som skal benyttes for å sikre god tilrettelegging for abonnentene og en forsvarlig innsamling av avfallet. Normen skal sikre at tekniske løsninger gir lav risiko for skade og ulykke, få avvik i renovasjonsordningen samt god tilrettelegging for husstandene og dermed høy grad av kildesortering. Hensynet til universell utforming er ivaretatt så langt det anses mulig.

Normen omfatter avfallsfraksjoner som samles inn på husstandsnivå og har fokus på fellesløsninger og ikke løsninger for enkelte husstander. Returpunkter er gitt en kort omtale.

Normen gir grunnlag for kommunene til å fastsette krav til teknisk avfallsløsning overfor utbyggere av alle typer bygg også næringsbygg. Krav må hjemles i plan- og bygningsloven med forskrifter. Dersom det etableres løsninger i boligbebyggelse, som er i strid med normen, kan Avfall Sør med hjemmel i forskrift for husholdningsavfall kreve at løsningen endres eller utbedres.

1.3 Endringer og rulling av normen

Avfallsteknisk norm endres og rulleres ved behov. Det skal foretas en samlet gjennomgang og oppdatering etter to års bruk av normen i kommunene. Deretter vurderes behovet for rulling hvert 4. år. Avfall Sør har ansvar for å iverksette prosess for gjennomgang og rulling.

2. Definisjoner

Husholdning	Med <u>husholdning</u> menes alle typer boliger med privat husholdning, også boliger som ikke benyttes regelmessig, herunder hytter, fritidshus etc.
Abonnet	Med <u>abonnet</u> menes eier eller fester av registrert grunneiendom eller boenhet som er tilsluttet lovpålagt renovasjonsordning for husholdningsavfall.
Delt abonnement	Med <u>delt abonnement</u> menes at flere abonnenter går sammen om felles avfallsbeholdere for en eller flere avfallsfraksjoner
Boenhet:	Med <u>boenhet</u> menes bolig, leilighet, eller hybel med eget kjøkken og egen inngang. To hybler, hver med egen inngang, og tilknytning til felles kjøkken regnes som <u>en</u> boenhet. Ved tvil avgjør Avfall Sør hva som er en boenhet.
Kjørbar vei	Med <u>kjørbar vei</u> regnes privat eller offentlig vei som til enhver tid på tømmedag er i slik stand at renovasjonsbil kan komme fram til oppstillingsplass og snu på en forsvarlig måte. Avfall Sør avgjør i tvilstilfeller om veien er kjørbart for renovasjonsbil.
Oppsamlingsenhet:	Med <u>oppsamlingsenhet</u> menes beholder, stativ, sekker, kasser, containere, nedgravde containere m.m.
Oppstillingsplass:	Med <u>oppstillingsplass</u> menes sted der oppsamlingsenheten står plassert. Kan være lik eller forskjellig fra henteplass.
Henteplass:	Med <u>henteplass</u> menes sted der avfallet blir hentet på tømmedag. Kan være lik eller forskjellig fra oppstillingsplass.
Tømmedag	Med <u>tømmedag</u> menes den virkedag abonnentene i henhold til tømmeoversikten skal få utført tømming av avfallsbeholder(e).
Avfallsrom:	Med <u>avfallsrom</u> menes separat innendørs rom for plassering av oppsamlingsenheter for husholdningsavfall.
Avfallshus:	Med <u>avfallshus</u> menes separat bygning for plassering av oppsamlingsenheter for husholdningsavfall.
Nedgravd løsning:	Med <u>nedgravd løsning</u> menes alle typer løsninger der oppsamlingsenhet og/eller transportsystem for avfallet er plassert under bakkenivå. De vanligste nedgravde løsningene er nedgravd container eller avfallssug. Nedgravde løsninger benyttes der det etableres fellesløsninger for flere husholdninger og eventuelt næringer.
Nedgravd container:	Med <u>nedgravd container</u> menes renovasjonsløsning der oppsamlingsenheten er plassert under bakkenivå med innkast over bakkenivå. Det finnes både delvis nedgravde og helt nedgravde containere.

Avfallssug	Med avfallssug menes renovasjonsløsning for fellesløsning der avfallet samles opp under bakkenivå og eventuelt transporteres i eget rørledningsnett. Det finnes både mobile og stasjonære avfallssug.
Mobilt avfallssug	Med mobilt avfallssug menes en renovasjonsløsning der abonnenten legger avfallet i et nedkast knyttet til en nedgrav lagertank. Lagertanken tømmes deretter med et spesialkjøretøy (sugebil) via et rørsystem.
Stasjonært avfallssug	Med stasjonært avfallssug menes en renovasjonsløsning der avfallet suges fra flere nedkast via et nedgravd rørledningsnett til en mottakssentral og samles opp i containere.
Returpunkt	Med returpunkt menes lokalt ubetjent oppsamlingssted hvor innbyggerne kan levere en eller flere utsorterte avfallsfraksjoner, for eksempel glassemballasje, metallemballasje, plastemballasje osv.

3. Lover og forskrifter

3.1 Generelt

Det er i hovedsak to lovverk som regulerer renovasjon og avfallshåndtering:

- Forurensningsloven.
- Plan- og bygningsloven.

Begge lovene har bestemmelser som er relevante for avfall og renovasjon, og hjemler detaljerte forskrifter med mer detaljerte bestemmelser. Den mest sentrale forskriften til forurensningsloven er avfallsforskriften.¹ For plan- og bygningsloven har Byggteknisk forskrift² selvstendige bestemmelser om avfall og renovasjon i byggverk.

Plan- og bygningsloven med tilhørende forskrifter har selvstendige bestemmelser om avfall og renovasjon knyttet til arealplanleggingen, krav til bygninger mm.

3.2 Forurensningsloven

I henhold til forurensningslovens § 30, 1. ledd skal kommunene sørge for innsamling av husholdningsavfall. I Kristiansandsregionen er denne oppgaven delegert til Avfall Sør Husholdning. Lovens 3. ledd sier at kommunene kan gi forskrifter som er nødvendig for å få til en hensiktsmessig og hygienisk oppbevaring, innsamling og transport av husholdningsavfall.

Både forskrift for husholdningsavfall og foreliggende avfallsteknisk norm er hjemlet i forurensningslovens § 30, 3.ledd. Forskriftens bestemmelser er juridisk bindende for aktørene som omfattes av forskriften. Avfallsteknisk norm stiller absolutte tekniske og funksjonelle krav på visse områder, særlig nedgravde løsninger og er mer rådgivende på andre områder.

3.3 Forskrift for husholdningsavfall

Forskrift for husholdningsavfall regulerer håndtering av husholdningsavfall i Kristiansandsregionen. Forskriften fastsetter bestemmelser om Avfall Sørs og abonnentenes ansvar og oppgaver knyttet til oppsamling, innsamling og transport av husholdningsavfall.

Forskriften gjelder for avfall fra husholdninger. Næringslivet er, i henhold til forurensningslovens bestemmelser, pliktig til å sørge for at eget avfall gjenvinnes eller håndteres på annen lovlig måte. Kommunene har ingen plikt eller rett til å samle inn avfall fra næringer, men kan tilby renovasjon på lik linje med private renovatører.

Avfall Sør bestemmer til enhver tid hvilke typer oppsamlingsenheter som skal benyttes hos den enkelte abonnent. Normalt benyttes *trillbare plastbeholdere på hjul*. Abonnenter og

¹ FOR-2004-06-01-930 Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)

² FOR-2010-03-26-489 Forskrift om tekniske krav til byggverk (Byggteknisk forskrift)

kunder som ønsker å benytte andre løsninger enn beholderløsning må søke Avfall Sør om samtykke. Det gjelder også de som ønsker å benytte *nedgravde løsninger* som nedgrav container, avfallssug eller andre løsninger.

Kommunene i regionen tillater ikke bruk av avfallskverner for innsamling/ behandling av bioavfall.

3.4 Plan- og bygningsloven

3.4.1 Ny planlov

Ny plan og bygningsloven (PBL) trådte i kraft i 2009. En viktig ny føring i loven er at hensynet til universell utforming skal ivaretas i planleggingen og i krav til de enkelte bygg. Kravene er nærmere konkretisert i *Byggteknisk forskrift*.

3.4.2 Forskrift om tekniske krav til byggverk (Byggteknisk forskrift)

I henhold til byggteknisk forskrift § 12-12. Avfallssystem og kildesortering heter det:

- (1) *Det skal tilrettelegges for kildesortering av avfall. Avfallsbrønner, avfallssug eller annet avfallssystem skal prosjekteres og utføres slik at det ikke oppstår sjenerende støy, lukt eller annen ulempe.*
- (2) *For boligbygning med krav til tilgjengelig boenhet og byggverk med krav om universell utforming, skal felles avfallssystem være lett tilgjengelig, ha trinnfri atkomst og ha innkasthøyde på maksimum 1,1 m.*

I forhold til 2. ledd ovenfor, kravet om at avfallssystemet skal være lett tilgjengelig, peker forskriften på at renovasjonsløsningen skal være lett å komme til og bruke for alle beboere og ansatte. Preaksepterte ytelser i den forbindelse er:

1. *Avstand fra boenhet eller arbeidsplass til felles avfallssystem må være maksimum 100 m.*
2. *En rullestolbruker må kunne komme inntil og betjene innkastluken.*
3. *Avfallssystemet må ha gode kontrastforhold til omgivelsene slik at det er lett å se for soaksynte.*
4. *Innkastluken må ha god kontrast i forhold til resten av avfallssystemet.*

3.4.3 Behandling av arealplaner og byggesøknader

3.4.3.1 Kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel fastsetter rammer for arealbruken i en kommune og vil være retningsgivende for reguleringsplaner. Til kommuneplanens arealdel fastsettes det ofte retningslinjer for den videre planleggingen. Generelle og overordnede krav til renovasjonsløsningen kan derfor allerede fastsettes på kommuneplannivå. Kommunen kan for eksempel, i retningslinjer til kommuneplanen, fastsette at renovasjonsløsningene ved bygging og ombygging av boliger, fritidsboliger og næringsbygg, skal være i samsvar med gjeldende renovasjonsforskrifter, krav og retningslinjer fra Avfall Sør.

3.4.3.2 Reguleringsplan

Reguleringsplan skal utarbeides når dette er bestemt i kommuneplanen. Hensikten med reguleringsplan er å fastsette detaljkrav for utbygging og andre tiltak innenfor planområdet. Krav til renovasjonsløsningene bør derfor fastsettes som bestemmelse i reguleringsplanen. Dette vil sikre at det avsettes tilstrekkelig arealer til oppstillingsplass og at veier fram til løsningen er kjørbare slik at regelmessig tømning kan foretas.

Plandokumentene må derfor beskrive planlagt renovasjonsløsning. Plassering av henteplass og oppstillingsplass for fellesløsninger må vises på plankartet.

En del sentral forhold skal primært avklares i forbindelse med reguleringsplan. Dette er bl.a. lokalisering av oppstillingsplass og hentested og kjørbare vei.

3.4.3.3 Byggesaksbehandling

Byggesøknaden for bygg som omfattes av denne normen skal beskrive den aktuelle renovasjonsløsningen for bygget.

Planer som sendes inn sammen med byggesøknaden, for eksempel teknisk plan eller utomhusplan, skal vise plassering av henteplass og oppstillingsplass for fellesløsninger. Det skal vises og beskrives hvordan krav til universell utforming er ivaretatt.

Dersom utbygger ønsker å bruke andre løsninger enn det som er beskrevet i denne normen, skal dette avklares med kommunen.

4. Beholderløsning

4.1 Krav til beholderløsning

4.1.1 Dimensjoner og farge

Avfall Sør benytter beholdere på hjul for oppsamling av bioavfall, papir og restavfall både der abonnenten har egen oppstillingsplass og der flere abonnenter deler felles oppstillingsplass (fellesløsning). Beholderløsninger benyttes også for nærings- og fritidsbebyggelse. Tabellen nedenfor angir størrelse og farge på beholdere som kan anvendes.

Avfallsfraksjon	Beholderstørrelse	Farge
Bioavfall	120 L, 240 L	Brun
Papiravfall	120 L, 240 L, 660 L, 1000 L	Grønn
Restavfall	120 L, 240 l, 660 L, 1000 L	Grå

Tabell 4.1.1: Avfallsfraksjoner, beholderstørrelse og fargekode.

Figur 4.1.1 Grønn dunk for papir avfall. 1000l, 660 l, 240 l og 120 l. Foto: Avfall Sør

Beholderløsningene som anvendes av Avfall Sør er i samsvar med norsk standard NS-EN 840 serien.³ Tabell 4.1.2 nedenfor angir antall hjul samt maksimal høyde, bredd og dybde for beholderløsningene.

Beholderstørrelse	Antall hjul	Maksimal høyde uten lokk	Maksimal bredde	Maksimal dybde
120 L	2	890 mm	490 mm	555 mm
240 L	2	995 mm	590 mm	740 mm
660 L	4	1230 mm	1370 mm	850 mm
1000 L	4	1290 mm	1370 mm	1190 mm

Tabell 4.1.2: Beholderstørrelser; antall hjul og ytre mål

³ NS-EN 840 Del 1 og 2: Trillbare avfallsbeholdere. Dimensjonering og utforming.

4.1.2 Utbedring og utskifting av beholdere

Avfall Sør sørger for utsetting av nødvendig antall beholdere og foretar vedlikehold og utskifting ved behov. Alle beholdere er Avfall Sør sin eiendom.

4.1.3 Smart sortert

Avfall Sør har innført systemet med «Smart Sortert». Det innebærer større valgfrihet i tømmefrekvens for brun, grønn og grå dunk. Tømming skjer regelmessig i henhold til tømmekalender og abonnenten må sette beholder fram til vei når tømming ønskes.

4.1.4 Krav til oppstillingsplass og henteplass

Alle eiendommer skal ha et tilstrekkelig stort og hensiktsmessig areal som oppstillingsplass for beholderne. Oppstillingsplassen kan også fungere som henteplass.

4.2 Viktige hensyn ved etablering av beholderløsning

Ved etablering av felles oppstillingsplass og henteplass må det tas hensyn til følgende forhold:

- Areal, grunnforhold og brukervennlig plassering.
- Sikkerhet i forhold til brann.
- Estetikk og sjenanse.
- Universell utforming.

4.2.1 Areal, grunnforhold og brukervennlig plassering

Arealet der oppstillings- og henteplass etableres må være plant og ha et stabilt og fast dekke. Drenering må sikres slik at det ikke oppstår vannansamlinger.

Oppstillingsplassen må ha stort nok areal slik at:

- det er lett for abonnentene å komme til de enkelte beholderne og legge avfallet i riktig beholder,
- det er god plass for alle oppsamlingsenhetene samt til framtidig utvidelse, jf. plassbehov i kapittel 4.5,
- nødvendig rydding, renhold og snømåking kan foretas.

Ved plassering av oppstillingsplassen må det tas hensyn til beboerne som skal benytte oppsamlingsenhetene. Oppstillingsplassen kan derfor ikke ligge for langt fra utgangsdør eller naturlig gangvei fra bolig til hovedvei, busstoppested, parkeringsplass og lignende. Avstand fra utgangsdør til oppstillingsplass bør ikke være mer enn 50 m og skal ikke overstige 100 m. Plassering av oppstillingsplassen på boligens parkeringsplass kan være en god løsning.

Henteplassen skal ligge ved vei og ha god plass for renovatøren til å foreta tømmingen. Det innebærer bl.a. god avstand til parkerte biler og andre gjenstander slik at det ikke oppstår skader ved tømming. Henteplassen må være ryddet og måkt på tømmedagen slik at tømming kan foretas.

4.2.2 Sikkerhet i forhold til brann

Det er viktig at konsekvensene av en eventuell brann i oppsamlingsenhetene blir så små som mulig. Det må sikres at en eventuell brann ikke sprer seg til omkringliggende bygninger. En åpen usikret oppstillingsplass bør enten plasseres med god avstand til bebyggelse eller så må fasade på nærliggende boligbygningen ha brannteknisk beskyttelse (mur, tegl, gips eller lignende).

4.2.3 Universell utforming

Oppstillingsplassen skal tilrettelegges for bevegelseshemmede, gamle og svaksynte.

Beholderne må være plassert slik at tilgjengelighet for rullestolbrukere ivaretas.

Det innebærer:

- Gangveien fram oppsamlingsplassen skal være fri for hindringer som fortauskanter, terskler o.l. og ha et stigningsforhold på maksimalt 1:20. Overganger skal være nivåfrie.
- Foran beholderne på oppstillingsplassen skal det være et plan areal på min. 1,5 m bredde med minimalt fall for avrenning av overvann.
- Høyde på beholder bør ikke overstige 1,1 m. En andel av beholderne på 4 hjul bør utformes med innkast som er lavere enn 1,1 m, lokk-i-lokk system eller annen løsning tilpasset rullestolbrukere.
- Merking på beholdere må ha tydelig lyshetsgradforskjell til bakgrunnsfarge (40 %).

Figur 4.2.1 Beholder med lokk-i-lokk system
(Kilde:www.plasticomnium.se)

4.2.4 Estetikk og sjenanse

En stor felles beholderløsning kan få en dominerende plass i et boligområde og gi et estetisk dårlig inntrykk. Dette blir ikke bedre dersom løsningen er underdimensjonert eller beholderne av andre grunner blir overfylt. Dette må unngås gjennom riktig dimensjonering og god design av løsningen.

Oppstillingsplassen bør om mulig plasseres skjermet. Dette kan enkelt gjøres ved å etablere gjerde rundt oppsamlingsenhetene, plassere beholderne der det er naturlig skjerming eller etablere avfallshus eller avfallsrom.

Ved plassering av oppstillingsplassen må det også tas hensyn til at sjenerende lukt kan oppstå spesielt fra bioavfall og restavfall. Plassering av oppstillingsplassen nær uteplasser som for eksempel veranda og lekeplass eller vinduer som benyttes til lufting skal være minst 5 meter. Plassering nærmere enn 5 meter krever tilstrekkelig skjermingstiltak.

4.3 Viktige hensyn ved etablering av avfallshus og avfallsrom

Beholderløsningen kan bygges inn i ulik grad, fra skjerming med levegger til avfallshus og avfallsrom.

Avfallshus er et separat utvendig bygg for plassering av felles oppsamlingsenheter, mens avfallsrom er et innvendig rom i bygning med samme formål. Avfall Sør har ikke satt krav om etablering av avfallshus eller avfallsrom. Etablering av slike løsninger vil derfor være opp til utbygger i utbyggingsfasen og senere gårdeier(e) eller borettslagets/sameiets styre.

Avfallshus og avfallsrom er primært et tiltak som kan gjøre det enklere for abonnentene å kildesortere avfallet, samtidig som det kan betraktes som et forskjønningsiltak. Ved etablering av avfallshus eller avfallsrom må beholderne fortsatt trilles ut til vei på tømmedag.

Viktige hensyn angitt i kapittel 4.2 gjelder også for avfallshus og avfallsrom.

4.3.1 Plassbehov

Avfallshus/-rom må være tilstrekkelig stort for de abonnenter som er tilknyttet, jf. kapittel 4.5.

4.3.2 Lysåpning

Lysåpning på dører må være tilstrekkelig stor for ut- og inntransport av oppsamlingsenhetene som skal anvendes. Minimums bredde på lysåpning er 1,2 m.

4.3.3 Adkomst og terskler

Atkomstveien må være plan og fast, og uten hindringer. Ved nybygging skal terskler unngås. Dersom det er terskler på eksisterende avfallshus/-rom skal de være utstyrt med kjøreramper.

Avfallshus – foto: Mepex Consult

Avfallsrom – foto: Mepex Consult

4.3.4 Brannbeskyttelse

Avfallshus må brannbeskyttes med bruk av gips, tegl eller mur, eller plasseres i god avstand til annen bygning.

Avfallsrom må utgjøre en egen branncelle med nødvendig brannmotstand. Avfallsrom må være utstyrt med røykvarsler/brannalarm eventuelt viderekoblet til alarmsentral. Sprinkleranlegg bør vurderes.

4.3.5 Universell utforming

Etablering av avfallshus eller avfallsrom innebærer en mulighet for bedre tilrettelegging for rullestolbrukere, gamle og svaksynte. Adkomst må være terskelfri, eventuelle dører selvlukkende og lett å sette i åpen stilling. Dørvender og lysbrytere må ikke plasseres for høyt. De største beholdertypene (1000 l) bør unngås på grunn av stor høyde eller utstyres med lokk-i-lokk eller annet tilpasset innkast. Store beholdere i avfallshus kan være uten lokk.

4.3.6 Belysning

Avfallshus og avfallsrom må ha god innvendig belysning (minst 100 lux). Lys kan med fordel utstyres med automatisk inn-/utkobling slik at det står på i den tiden det foregår tømning og når abonnentene har behov for å benytte oppsamlingsenhetene.

4.3.7 Ventilasjon

Det bør sikres god ventilasjon i avfallshuset for eksempel med store åpninger øverst på sideveggene eller god lufting mellom panel i kledning.

Avfallsrom må ha ventilasjonsanlegg med tilførsel av friskluft og avtrekk. Luftmengde på avtrekk bør være minst 5 l/s og m² gulvflate. Det bør tilføres litt mindre luft enn det trekkes av for å unngå spredning av lukt når dører åpnes. Friskluftskanal bør plasseres ca. 0,4 m over gulvnivå.

4.3.8 Spyling og rengjøring

Det bør være mulig å gjennomføre spyling av gulv og eventuelt også beholderne. Overflater må være enkle å holde rene. Vann, spyleslange og sluk bør legges opp slik at rengjøring kan foretas ved behov.

4.4 Dimensjonering av beholderløsning

4.4.1 Tømmefrekvens

Følgende tømmefrekvens er lagt til grunn for dimensjonering av fellesløsninger i Kristiansandsregionen:

- Bioavfall - hver 2. uke.
- Papir - hver 4. uke.
- Restavfall - hver 2. uke.

4.4.2 Dimensjonerende avfallsmengder fra husholdninger

Forhold som påvirker avfallsproduksjonen i en husstand er blant annet antall husstandsmedlemmer, husstandsmedlemmenes alder, husstandens inntekt og utsorteringsgrad av de ulike avfallsfraksjonene. Leiligheter med mange barnefamilier

(bleiebarn) vil generere mer avfall enn leiligheter med mange enslige eller eldre. Dette bør hensyntas ved dimensjoneringen.

Avfall Sørs dimensjoneringstabeller for fellesløsninger med beholder baserer seg på følgende veiledende minimums volumbehov pr boenhet.

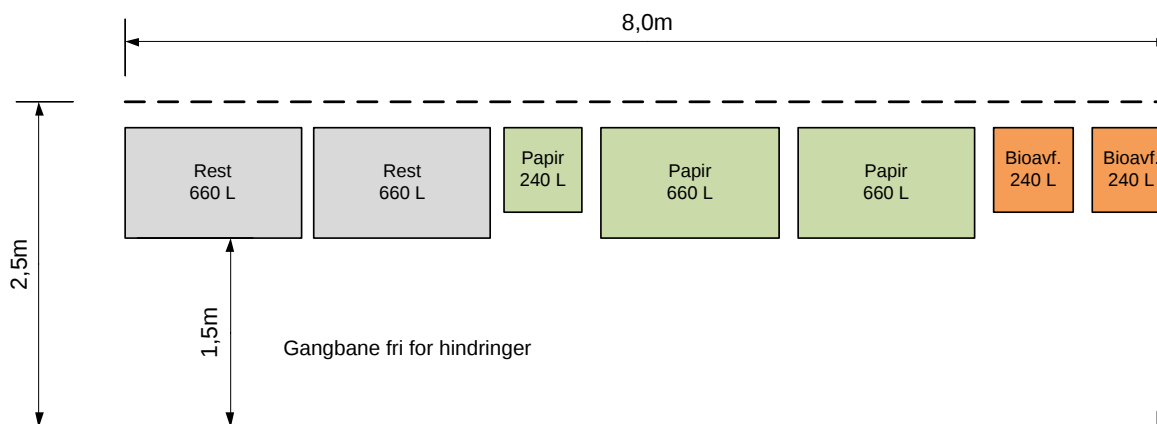
Materiale	Dimensjonerende minimumsvolum pr boenhet med fellesløsning
Bioavfall	23 l pr uke
Papir	35 l pr uke
Restavfall	53 l pr uke

Tabell 4.4.1: Dimensjonerende minimumsvolum for beholderløsning – husholdninger

4.5 Plassbehov

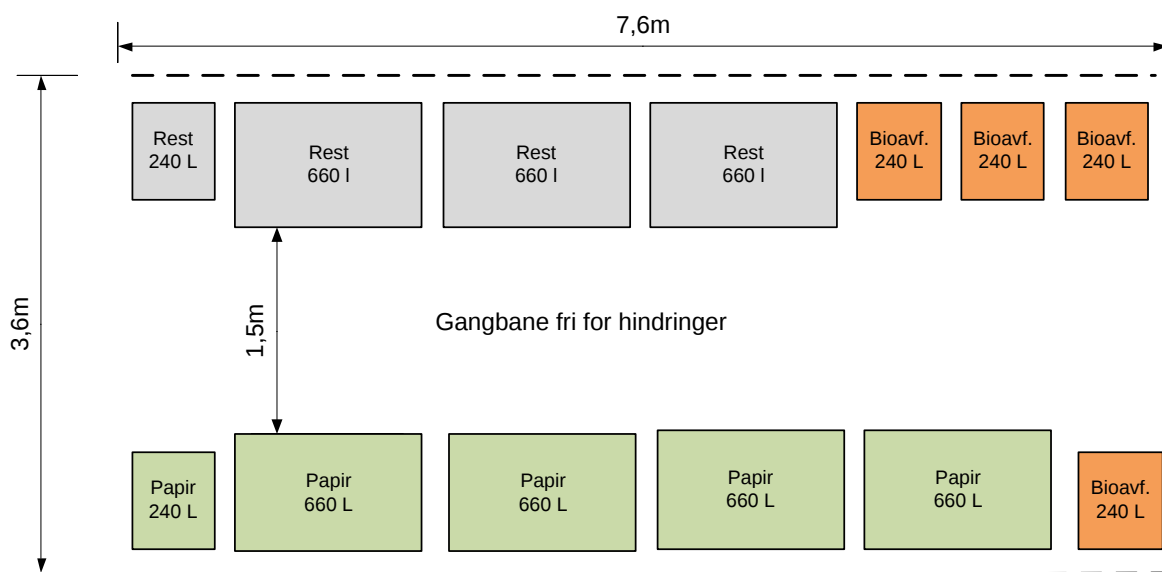
Oppstillingsplassen skal ha plass til nødvendig antall beholdere iht. dimensjoneringstabellene under kapittel 4.6.1 - 4.6.4. Ofte designes oppstillingsplassen med oppsamlingsenhetene oppstilt på rekke. Dette kan fungere bra for mindre løsninger og når lokaliseringen er skjermet. Oppstillingsplassen kan designes på ulike måter. Nedenfor vises eksempler på oppstillingsplass for 10, 20 og 30 boenheter.

Ved dimensjonering av areal for oppstillingsplass må det legges inn minst 15 cm avstand mellom oppsamlingsenhetene. Det må også beregnes et fritt areal foran oppsamlingsenhetene på minst 1,5 m for å sikre universell utforming og slik at beholderne lett kan trilles fram til vei på tømmedag. Figuren nedenfor viser plassbehov for oppstillingsplass beregnes for 10 boenheter.

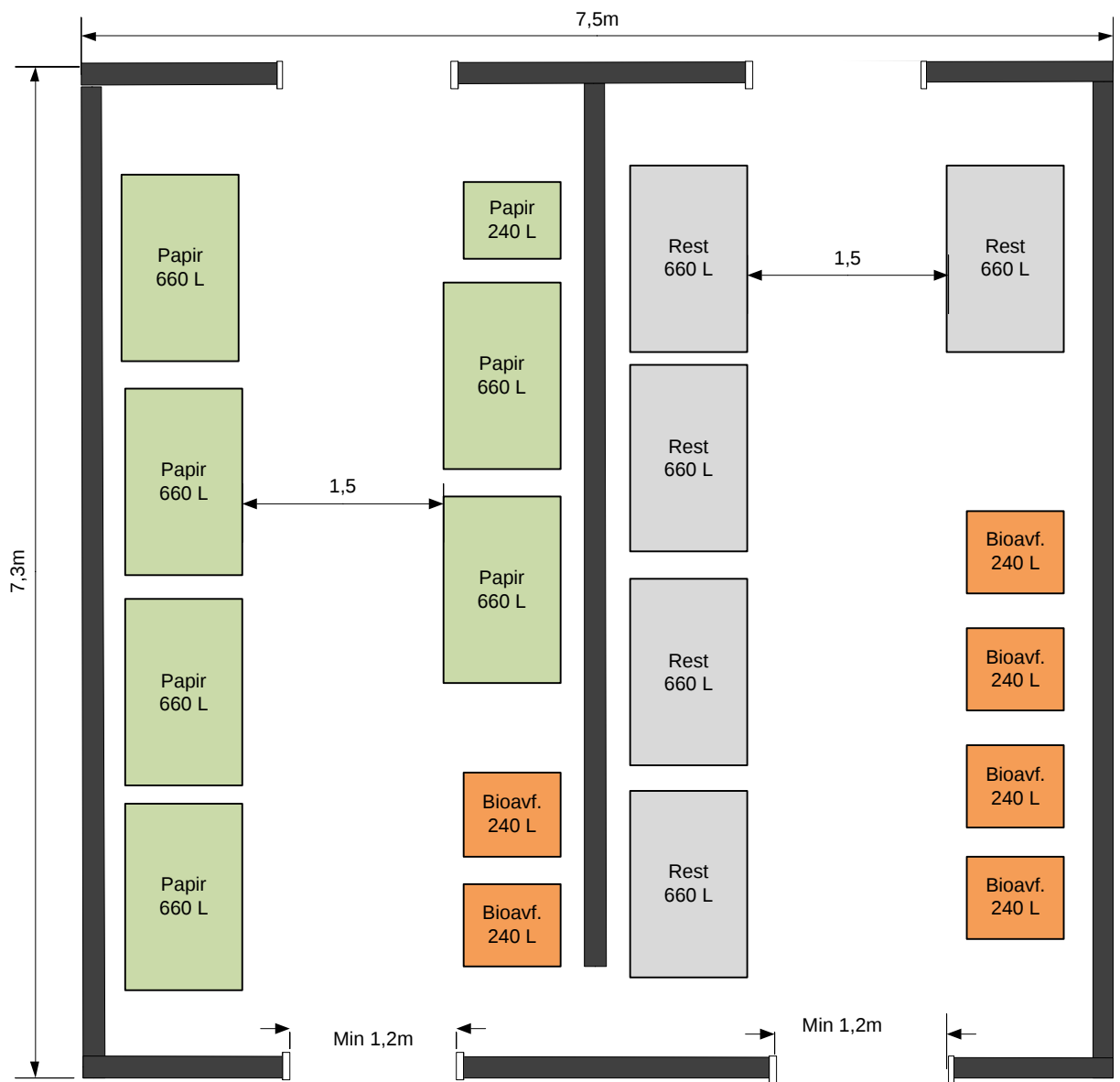
Figur 4.5.1: Plassbehov oppstillingsplass for 10 boenheter.

Større oppstillingsplasser må normalt designes med beholdere plassert på to rekker med gangbane mellom beholderne. Dette er vist i Figur 4.5.2 nedenfor.

Figur 4.5.2: Plassbehov oppstillingsplass for 20 boenheter.

Ved store oppstillingsplasser kan beholderne stilles på to eller flere rekker. Slike oppstillingsplasser bør skjermes med gjerde, naturlig skjerming eller legges i avfallshus/-rom. Eksempler på plassbehov for skjermet oppstillingsplass er vist i Figur 4.5.3 nedenfor.

Figur 4.5.3: Plassbehov oppstillingsplass for 30 boenheter.

4.6 Dimensjoneringstabeller

4.6.1 Veiledende dimensjoneringstabell for bioavfall (brun dunk)

Dimensjonering av beholderløsninger for bioavfall (brun dunk) er basert på 14 dagers innsamlingsfrekvens. Tabell 4.6.1 nedenfor viser beholderstørrelse og minimums antall beholdere for bioavfall i fellesløsninger for inntil 40 boenheter.

Antall boenheter	Bioavfall			Antall boenheter	Bioavfall		
	Beholder	Antall	Volum totalt (l)		Beholder	Antall	Volum totalt (l)
1 - 2	120 l	1	120 l	22 - 26	240 l	5	1200
3 - 5	240 l	1	240 l	27 - 31	240 l	6	1440
6 - 10	240 l	2	480 l	32 - 36	240 l	7	1680
11 - 16	240 l	3	720 l	37 - 40	240 l	8	1920
17 - 21	240 l	4	960 l				

Tabell 4.6.1 Dimensjoneringstabell – brun dunk v/ 14 dagers tømmeffrekvens

For fellesløsninger > 40 boenheter og der det legges opp til en annen tømmeffrekvens enn 14 dagers tømning, beregnes nødvendig beholdervolum for bioavfall og antall beholdere ut fra følgende formel:

$$\frac{120 \text{ l} \times \text{antall beholdere} + 240 \text{ l} \times \text{antall beholdere}}{\text{Antall boenheter} \times \text{antall uker mellom hver tømning}} \geq 23 \text{ l}$$

4.6.2 Veiledende dimensjoneringstabell for papir (grønn dunk)

Dimensjonering av beholderløsninger for papiravfall, som vist i tabellen nedenfor, er basert på 4 ukers innsamlingsfrekvens. Tabell 4.6.1 nedenfor viser beholderstørrelse og minimums antall beholdere for papiravfall i fellesløsninger for inntil 40 boenheter.

Antall boenheter	Papiravfall			Antall boenheter	Papiravfall		
	Beholder	Antall	Volum, totalt (l)		Beholder	Antall	Volum, totalt (l)
2	120 l	1	360 l	20	240 l	1	2880 l
	240 l	1			660 l	4	
3	240 l	2	480 l	21 - 23	660 l	5	3300 l
4	660 l	1	660 l	24 - 25	240 l	1	3540 l
5	120 l	1	780 l		660 l	5	
	660 l	1		6	26 - 28	660 l	6
6	240 l	1	900 l		29 - 30	240 l	1
	660 l	1		660 l		6	
7 - 9	660 l	2	1320 l	31 - 33	660 l	7	4620 l
10 - 11	240 l	1	1560 l	34 - 35	240 l	1	4860 l
	660 l	2	1560 l		660 l	7	
12 - 14	660 l	3	1980 l	36 - 38	660 l	8	5280 l
15 - 16	240 l	1	2220 l	39 - 40	240 l	1	5520 l
	660 l	3			660 l	8	
17 - 19	660 l	4	2640 l				

Tabell 4.6.2 Dimensjoneringstabell – grønn dunk v/4 ukers tømmeffrekvens

For fellesløsninger > 40 boenheter og der det legges opp til en annen tømmeffrekvens enn månedlig tømning, beregnes nødvendig beholdervolum for papiravfall og antall beholdere ut fra følgende formel:

$120 \text{ l} \times \text{antall beholdere} + 240 \text{ l} \times \text{antall beholdere} + 660 \text{ l} \times \text{antall beholdere}$	$\geq 35 \text{ l}$
$\text{Antall boenheter} \times \text{antall uker mellom hver tømning}$	

4.6.3 Veiledende dimensjoneringstabell for restavfall (grå dunk)

Dimensjonering av beholderløsninger for restavfall, som vist i tabellen nedenfor, er basert på 14 dagers innsamlingsfrekvens. Tabell 4.6.1 nedenfor viser beholderstørrelse og minimums antall beholdere for restavfall i fellesløsninger for inntil 40 boenheter.

Antall boenheter	Restavfall			Antall boenheter	Restavfall		
	Beholder	Antall	Volum Totalt (l)		Beholder	Antall	Volum Totalt (l)
2	240 l	1	240 l	15 - 18	660 l	3	1980 l
3	120 l	1	360 l	19 - 21	240 l	1	2220 l
	240 l	1			660 l	3	
4	240 l	2	480 l	22 - 25	660 l	4	2640 l
5 - 6	660 l	1	660 l	26 - 27	240 l	1	2880 l
7	120 l	1	780 l		660 l	4	
	660 l	1		28 - 31	660 l	5	3300 l
8	240 l	1	900 l	32 - 33	240 l	1	3540 l
	660 l	1			660 l	5	
9 - 12	660 l	2	1320 l	34 - 37	660 l	6	3960 l
13	120 l	1	1440 l	38 - 40	240 l	1	4200 l
	660 l	2			660 l	6	
14	240 l	1	1560 l				
	660 l	2					

Tabell 4.6.3 Dimensjoneringstabell – grå dunk v/14 dagers innsamlingsfrekvens

For fellesløsninger > 40 abonnenter og der det legges opp til en annen tømmefrekvens enn 14 dagers tømning, beregnes beholdervolum og antall beholdere ut fra følgende formel:

$\frac{120 \text{ l} \times \text{antall beholdere} + 240 \text{ l} \times \text{antall beholdere} + 660 \text{ l} \times \text{antall beholdere}}{\text{Antall boenheter} \times \text{antall uker mellom hver tømning}} \geq 53 \text{ l}$

4.6.4 Samlet dimensjoneringstabell for beholderløsninger

Dimensjoneringstabellene nedenfor kan benyttes ved etablering av felles oppstillingsplasser for inntil 40 boenheter. Ved etablering av samarbeidsløsning for flere enn 20 boenheter bør det alltid vurderes om det skal etableres en eller flere oppstillingsplasser. Det understrekes dessuten at behovene kan variere i løsninger med spesiell sammensetning av beboere. Dette bør det tas hensyn til ved dimensjoneringen.

Antall boenheter	Beholdere for bioavfall (Brun dunk)	Beholdere for papiravfall (Grønn dunk)	Beholdere for restavfall (Grå dunk)	Totalt antall beholdere
2	1 x 120 l	1 x 120 l + 1 x 240 l	1 x 240 l	4
3	1 x 240 l	2 x 240 l	1 x 120 l + 1 x 240 l	5
4	1 x 240 l	1 x 660 l	2 x 240 l	4
5	1 x 240 l	1 x 120 l + 1 x 660 l	1 x 660 l	4
6	2 x 240 l	1 x 240 l + 1 x 660 l	1 x 660 l	5
7	2 x 240 l	2 x 660 l	1 x 120 l + 1 x 660 l	6
8	2 x 240 l	2 x 660 l	1 x 240 l + 1 x 660 l	6
9	2 x 240 l	2 x 660 l	2 x 660 l	6
10	2 x 240 l	1 x 240 l + 2 x 660 l	2 x 660 l	7
11	3 x 240 l	1 x 240 l + 2 x 660 l	2 x 660 l	8
12	3 x 240 l	3 x 660 l	2 x 660 l	8
13	3 x 240 l	3 x 660 l	1 x 120 l + 1 x 660 l	8
14	3 x 240 l	3 x 660 l	1 x 240 l + 1 x 660 l	8
15	3 x 240 l	1 x 240 l + 3 x 660 l	3 x 660 l	10
16	3 x 240 l	1 x 240 l + 3 x 660 l	3 x 660 l	10
17	4 x 240 l	4 x 660 l	3 x 660 l	11
18	4 x 240 l	4 x 660 l	3 x 660 l	11
19	4 x 240 l	4 x 660 l	1 x 240 l + 3 x 660 l	12
20	4 x 240 l	1 x 240 l + 4 x 660 l	1 x 240 l + 3 x 660 l	13
21	4 x 240 l	5 x 660 l	1 x 240 l + 3 x 660 l	13

Antall boenheter	Beholdere for bioavfall (Brun dunk)	Beholdere for papiravfall (Grønn dunk)	Beholdere for restavfall (Grå dunk)	Totalt antall beholdere
22	5 x 240 l	5 x 660 l	4 x 660 l	14
23	5 x 240 l	5 x 660 l	4 x 660 l	14
24	5 x 240 l	1 x 240 l + 5 x 660 l	4 x 660 l	15
25	5 x 240 l	1 x 240 l + 5 x 660 l	4 x 660 l	15
26	5 x 240 l	6 x 660 l	1 x 240 l + 4 x 660 l	16
27	6 x 240 l	6 x 660 l	1 x 240 l + 4 x 660 l	17
28	6 x 240 l	6 x 660 l	5 x 660 l	17
29	6 x 240 l	1 x 240 l + 6 x 660 l	5 x 660 l	18
30	6 x 240 l	1 x 240 l + 6 x 660 l	5 x 660 l	18
31	6 x 240 l	7 x 660 l	5 x 660 l	18
32	7 x 240 l	7 x 660 l	1 x 240 l + 5 x 660 l	20
33	7 x 240 l	7 x 660 l	1 x 240 l + 5 x 660 l	20
34	7 x 240 l	1 x 240 l + 7 x 660 l	6 x 660 l	21
35	7 x 240 l	1 x 240 l + 7 x 660 l	6 x 660 l	21
36	7 x 240 l	8 x 660 l	6 x 660 l	21
37	8 x 240 l	8 x 660 l	6 x 660 l	22
38	8 x 240 l	8 x 660 l	1 x 240 l + 6 x 660 l	23
39	8 x 240 l	1 x 240 l + 8 x 660 l	1 x 240 l + 6 x 660 l	24
40	8 x 240 l	1 x 240 l + 8 x 660 l	1 x 240 l + 6 x 660 l	24

Tabell 4.6.4: Samlet dimensjoneringstabell beholderløsning⁴

⁴ Tømmefrekvensen er basert på 14 dagers tømmefrekvens for bruk og grå dunk og 4 ukers tømmefrekvens for grønn dunk

4.7 Returpunkt

Avfall Sør benytter returpunkt for oppsamling av plastemballasje, glass- og metallemballasje samt brukte klær, sko og tekstiler.

Figur 4.7.1: Returpunkt for oppsamling av plastemballasje, glass og metallemballasje og tekstiler

Returpunkt er en bringeløsning der abonnentene selv må frakte ferdig sortert avfall til oppsamlingsstedet som kan ligge et stykke unna husstanden. For oppsamling av fraksjonene benyttes det i dag normalt beholderløsning. Glass- og metallemballasje samles også opp i glassigloer.

I dag er det plassert ut ca. 60 returpunkt på sentrale steder i de tettbygde områdene i regionen. Det skal etableres mange nye returpunkt i årene som kommer og disse vil først og fremst bli plassert inne i boligområder. Ved planlegging av nye større boligbygg må det derfor vurderes om nærmeste returpunkt også kan benyttes av det nye bygget, eller om det må etableres et nytt returpunkt. Størrelsen på returpunktet vil avhenge av hvor mange abonnenter som vil sokne til oppsamlingsstedet.

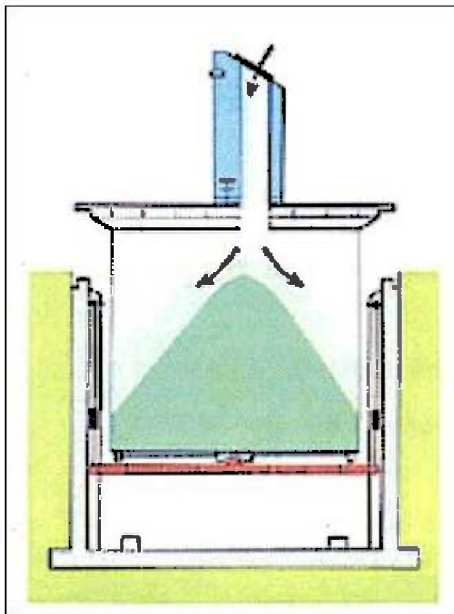
5. Nedgravd container

5.1 Krav til nedgravd container

5.1.1 Beskrivelse av tekniske løsninger

Nedgravd container er en renovasjonsløsning der oppsamlingsenheten helt eller delvis ligger under bakkenivå.

I en *helt nedgravd containerløsning* samles alt avfallet opp i en container som er plassert under bakkenivå. Over containeren, på bakkenivå, vil det være en innkastanordning der avfallet kan legges inn. Helt nedgravd container kan i Kristiansandsregionen benyttes som løsning for høy- og lavblokk, rekkehus, større næringsbygg, sentrumsområder, fritidsbebyggelse mm. Løsningen kan benyttes for fellesløsninger fra ca. 35 boenheter.

Figur 5.1.1: Prinsippskisse helt nedgravd avfallscontainer

En helt nedgravd løsning består av:

- En støpt yttercontainer i betong som graves ned på stedet og som er tilpasset innercontaineren.
- En innercontainer i galvanisert stål (leveres i størrelser 3m³, 4m³ eller 5 m³) hvor avfallet samles opp. Innercontaineren kan utstyres med nivåmåler og system for elektronisk varsling av renovatør når containeren må tømmes.
- En sikkerhetsplattform under innercontaineren som følger med containeren opp ved tømming, og dermed hindrer noen å falle ned i brønnen når tømming pågår.
- Et innkast som kan låses og utstyres med adgangskontroll.

I en *delvis nedgravd container* vil avfallet samles opp i en container som delvis er plassert under bakkenivå og delvis over bakkenivå. Løsningen kan benyttes for fritidsbebyggelse, i parker, sterkt besøkte utfartssteder m.v.

Delvis nedgravd container omfatter en stående sylinder utført i hard plast som graves ned og forankres i grunnen.

Figur 5.1.2: Prinsippskisse delvis nedgravd avfallscontainer

- Mens en helt nedgravd container bare har innkassenheten over bakkenivå, vil ca. 1/3 av en delvis nedgravd container være over bakkenivå. Container-delen over bakkenivå har ulik kledning og farge.
- Containeren har en stor innkastluke som kan påmonteres lås ved behov.
- Containeren vil ha en vevd innersekk eller en hard innercontainer som er tilpasset containerens størrelse.
- Containere leveres i ulike størrelser fra 300 l til 5,0 m³.
- For matavfall benyttes en spesialcontainer med innersylinder og kar for oppsamling av sigevann. Denne containeren leveres normalt kun i en størrelse.
- Delvis nedgravde container tømmes med vanlig renovasjonsbil med kran.

De som ønsker å benytte nedgravde løsninger må søke Avfall Sør om samtykke i forkant. Se søknadsskjema i vedlegg A og standard avtaletekst i vedlegg B.

5.1.2 Tekniske krav

Alle nedgravde containere skal utstyres med:

- Innkast tilpasset den aktuelle fraksjonen.
- Elektronisk adgangskontroll/kortleser.
- Elektronisk overvåking av fyllingsgrad.
- Utstyr for varsling av renovatør ved høy fyllingsgrad.

Helt nedgravde containere skal være utstyrt med Kinchofer krok.

Figur 5.1.3 Innkast med kinschofer-krok.
(Kilde: www.steco.no)

5.1.3 Partenes ansvar

I Kristiansandsregionen må utbyggere selv sørge for å innhente alle nødvendig tillatelser for etablering av nedgravd løsning og dekke kostnader til innkjøp og montering av oppsamlingsutstyret.

I driftsfasen har borettslag/sameiet ansvar for opprydding og vedlikehold rundt oppstillingsplassen, slik at enhetene kan tømmes i henhold til tømmeplanen. Avfall Sør vil normalt ta ansvar for vedlikehold av innercontainer og innkast. Partenes ansvar vil reguleres i detalj av driftsavtalen, jf. vedlegg B.

5.1.4 Samtykke

Utbyggere, borettslag og andre som ønsker å etablere en nedgravd løsning må søke Avfall Sør om samtykke. Søknad skal sendes inn elektronisk. Se vedlegg A for standard søknadsskjema. Søknadsskjema kan lastes ned fra Avfall Sør sin hjemmeside. www.avfallsor.no.

Abonnetten må også sørge for å utarbeide byggemelding til kommunen og sende nabovarsel. Så fram det er mulig skal løsningen plasseres på privat grunn etter avtale med grunneier. Dersom det ønskes å grave oppsamlingsenheten ned på offentlig grunn må dette avklares med den aktuelle kommunen før byggesøknad sendes inn.

Abonnetten har ansvar for oppfølging av løsningen og det skal derfor være en driftsansvarlig som sørger for dette. Driftsansvarlig kan være borettslaget, sameiet, innleid vaktmester e.l. Hvordan driften skal organiseres må være avklar når samtykkesøknaden sendes inn.

5.1.5 Driftsavtale

Dersom Avfall Sør gir samtykke til etablering av en nedgravd løsning skal det utbeides en driftsavtale som regulerer partenes ansvar og rettigheter. Se vedlegg B for standard avtaletekst. Avfall Sør kan fastsette ytterligere krav til løsningen for å unngå ulemper for abonnentene og sikre regelmessig tømning. Kravene kan bl.a. være valg av type løsning, hvor løsningen skal plasseres, hvilken kroktype som kan benyttes m.v.

5.1.6 Aktiviteter og ansvar ved etablering av nedgravd løsning

Etablering av en nedgravd løsning skal følge følgende skissemessige framdrift:

Aktivitet	Ansvar
1. Planlegge løsning i forbindelse med reguleringsplanarbeidet.	Utbygger
2. Behandling og godkjenning av reguleringsplan inkludert avfallsløsning.	Kommunen
3. Innhente godkjenning fra grunneier dersom løsningen skal etableres på annen eiendom. Eventuelle andre stedspesifikke tillatelse innhentes (veimyndigheter e.l.)	Utbygger
4. Sørge for samtykke.	Utbygger
5. Behandling av søknad om samtykke. Eventuell befaring av eiendommen. Dersom samtykke gis, skal det utarbeides en driftsavtale som regulerer partenes ansvar.	Avfall Sør
6. Når samtykke foreligger skal byggesøknad sendes kommunen.	Utbygger
7. Behandling av byggesøknad.	Kommunen
8. Dersom byggesøknad gis; innkjøp av løsning, graving og montering av	Utbygger

Aktivitet	Ansvar
løsnings. Varsle kommunen om at løsningen er etablert.	
9. Ferdigbefaring og utstedelse av ferdigattest.	Kommunen
10. Varsle Avfall Sør om at løsningen er etablert ved oversendelse av ferdigattest.	Utbygger
11. Overføring av driftsavtale fra utbygger til borettslag/sameie.	Avfall Sør
12. Registrere løsning i abonnementsregisteret. Starte tømning.	Avfall Sør

5.2 Viktige hensyn ved etablering av nedgravd løsning

En nedgravd løsning skal fylle samme funksjon som utendørs oppstillingsplass, avfallshus eller avfallsrom. Når det skal etableres en nedgravd løsning må det tas hensyn til:

- Tilgjengelighet
- Drenering
- Sjenanse
- Sikkerhet
- Universell utforming
- Kjørbar vei

5.2.1 Tilgjengelighet

Den nedgravde løsningen må etableres med god tilgjengelighet for abonnentene som skal bruke den. Plassering i forhold til andre funksjoner og avstand fra ytterdør er her viktig. Felles parkeringsplass kan være en godt egnet lokalitet. Avstand fra ytterdør bør ikke være lenger enn 50 m og skal ikke overstige 100 m. I spesielle tilfeller kan avstandskravet avvikes dersom dette ikke gir vesentlig dårligere tilgjengelighet for abonnentene. Større utbyggingsområder bør ses under ett.

Det må være god tilgang for renovasjonsbilen som skal tømme containerne. Avstand fra containerens krokfeste til kjørbare vei bør ikke være over 3 meter, maksimalt 5 m. Fri løftehøyde over løsningen bør være minst 9 meter.

Det er abonnentens ansvar å rydde rundt henteplassen. Dette omfatter blant annet snørydding. Imidlertid må det i plan- og etableringsfasen settes av tilstrekkelig plass til snøopplag.

5.2.2 Sjenanse

Selv om nedgravde løsninger gir bedre sikkerhet mot spredning av lukt enn beholderløsning, må det tas hensyn til at lukt og støy kan oppstå ved tømning. Løsningen må derfor ikke etableres for nærmere soverom, uteplasser, altaner, balkonger, terrasser osv. enn minimum 5 meter. Plassering nærmere enn 5 meter krever tilstrekkelige skjermingstiltak.

5.2.3 Drenering

Det må sikres god drenering rundt løsningen samt at overvann fra tilstøtende områder ledes bort fra løsningen.

5.2.4 Sikkerhet

Løsningen skal være plassert i god avstand til bygninger, parkerte biler o.l. for å unngå at det oppstår skader på disse ved tømning. Løsningen må sikres mot påkjørsler (opphøyd kantstein e.l.) Sikring må ikke komme i konflikt med hensynet til universell utforming.

Nedgravd løsning skal plasseres i god avstand til lekeplass.

Veiløsningen fram til henteplassen skal være kjørbare i samsvar med kravene i kapittel 5.2.6. Dersom veiløsningen ikke tillater gjennomkjøring skal vei være utstyrt med vendehammer eller snuplass. Rygging må unngås.

Avstand fra innercontainer til vegg eller andre konstruksjoner som kan skades under tømning skal være minst 2 meter. Anbefalt avstand er 5 m.

5.2.5 Universell utforming

Nedgravde containere skal tilrettelegges for bevegelseshemmede, gamle og svaksynte. Beholderne må være plassert slik at tilgjengelighet for rullestolbrukere ivaretas. Det innebærer at løsningene skal planlegges slik at følgende krav i størst mulig grad blir ivaretatt:

- Gangveien fram til oppstillingsplassen skal være fri for hindringer som fortauskanter, terskler o.l. og ha et stigningsforhold på maksimalt 1:20. Overganger skal være nivåfrie.
- Foran løsningen skal det være et plant areal på min 1,5 m bredde med minimalt fall for avrenning av overvann.
- Høyde på innkastsøyle bør ikke overstige 1,1 m.
- Merking på innkastsøyle må være tydelig og ha en lyshetsgradforskjell til bakgrunnsfarge på minst 40 %. Det bør også være tydelig lyshetsgradforskjell mellom innkastluke og bakgrunn.
- Det må sikres tilstrekkelig plass mellom innkastsøylene og rundt løsningen slik at rullestolbrukere kan komme til alle containerne. Der det er plassert flere oppsamlingsenheter i dybden må det være tilstrekkelig plass til å komme fram til alle innkastene, eventuelt må avstanden mellom søylene være minst 0,9 m.
- Åpning av innkastluke skal kreve en drakraft på maksimalt 2,0 kg.

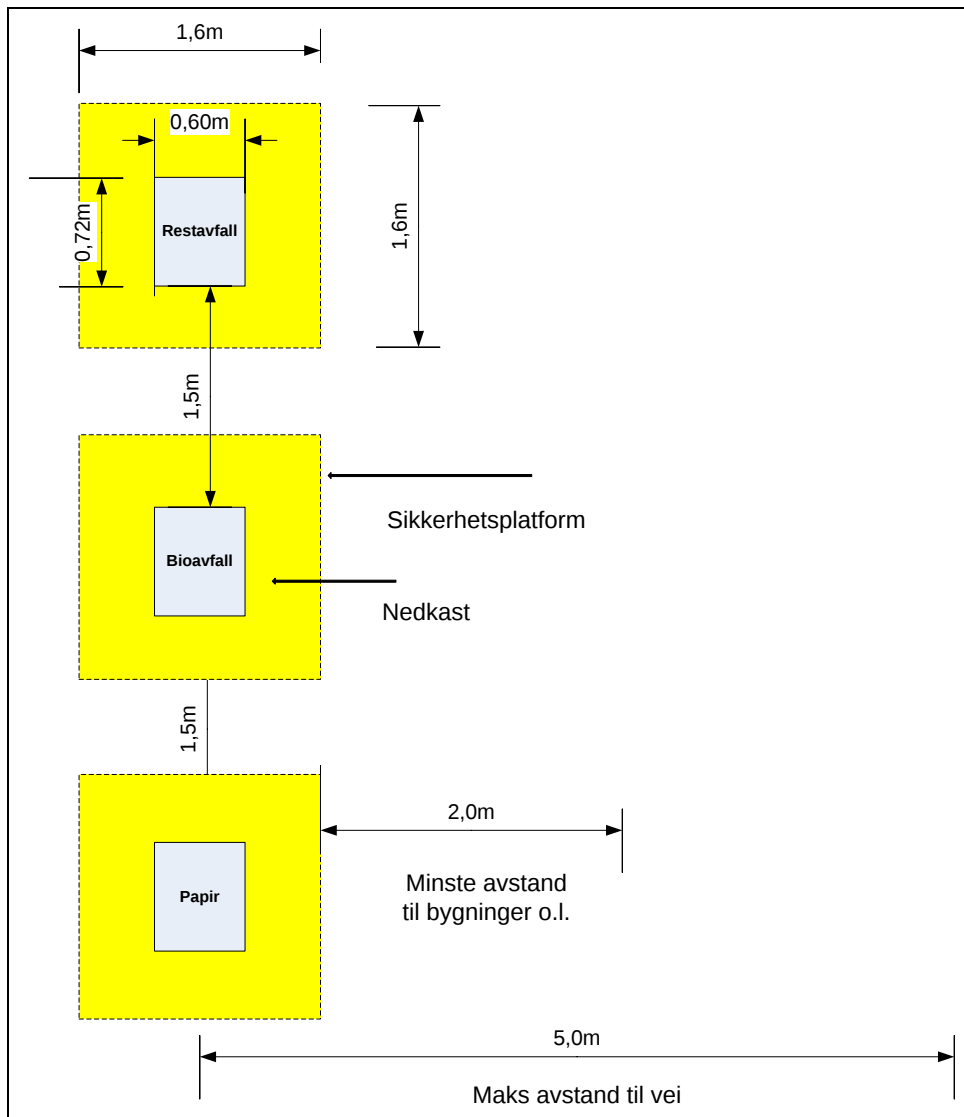
5.2.6 Kjørbar vei

Kjørbar vei fram til henteplass må være dimensjonert for renovasjonsbilens størrelse og totalvekt. Kjørbar vei må derfor etableres med fast dekke. Veibredden, samt bredde på porter som må passeres, må være minimum 3 meter og fri høyde minimum 4 meter. Eventuell veiskulder må ikke etableres med hindringer som murer, høye kantsteiner, beplantning og lignende. Dersom veien endrer retning utover 30 ° må veibredden økes utover minimumsmålene som er angitt ovenfor. Renovasjonsbilens lengde vil normalt være 8 - 10 m. Biler som samler inn restavfall eller bioavfall kan ha en totalvekt > 25 tonn.

Nedgravde containere skal ikke plasseres langs samleveier og minimum 1 meter fra veiformål for å unngå at hardpakket snø fra brøyting skaper problemer.

5.3 Plassbehov nedgravde containere

Nedgravde beholdere kan arrangeres på en eller to rekker. Figuren nedenfor viser eksempel på plassbehov for en nedgravd løsning for 35 boenheter. Avstands mål mellom enhetene, maksimums avstand til vei og minimums avstand til bygninger o.l. er påført.

Figur 5.3.1: Eksempel på arrangement og plassbehov for helt nedgravd løsning for 35 boenheter.

5.4 Dimensjonering av nedgravd container

5.4.1 Helt nedgravd container

For dimensjonering av helt nedgravd container benyttes samme minimums volumbehov som for beholderløsning. I tillegg til oppsamling av de tre obligatoriske avfallsfraksjonene, papir, bioavfall og restavfall, kan det også etableres oppsamling av plastemballasje og glass/metall etter avtale med Avfall Sør Husholdning. De to siste fraksjonene er frivillige.

Dimensjonerende minimumsvolum for nedgravde containere er som for beholderløsninger, jf. kapittel 4.4.2. Det må regnes maksimalt 80 % fyllingsgrad i nedgravde containere.

Følgende kriterier kan legges til grunn ved dimensjonering av helt nedgravde containere.

Fra 35 til 60 boenheter:

- 1 stk 5 m³ for restavfall
- 1 stk 5 m³ for bioavfall
- 1 stk 5 m³ for papp og papir

For mer enn 60 boenheter må antall containere for restavfall og papir/papp dobles. Bli det over 100 boenheter må også antall containere for bioavfall dobles. Det anbefales at det etableres flere stasjoner dersom antall beboere blir mer enn 60 boenheter slik at krav til avstand fra ytterdør opprettholdes, jf. kapittel 5.2.1.

5.4.2 Delvis nedgravd container

Delvis nedgrav container benyttes for fritidsbebyggelse mm med oppsamlingsenheter for restavfall og papir. Matavfall samles ikke inn fra fritidsbebyggelse og kan legges sammen med restavfallet. Løsningen kan benyttes for fellesløsninger for fra ca. 15 fritidsboliger. Følgende kriterier kan legges til grunn ved dimensjonering av delvis nedgravde containere.

Fra 15 til 30 fritidsboliger:

- 1 stk 3 m³ for restavfall.
- 1 stk 3 m³ for papir.

Fra 31 til 50 fritidsboliger

- 1 stk 5 m³ for restavfall.
- 1 stk 5 m³ for papir.

Det anbefales at det etableres flere stasjoner dersom antall beboere blir mer enn 50 boenheter. For andre typer fritidsbebyggelse enn enkelt hytter og fritidsboliger må løsningen dimensjoneres særskilt.

6. Avfallssug

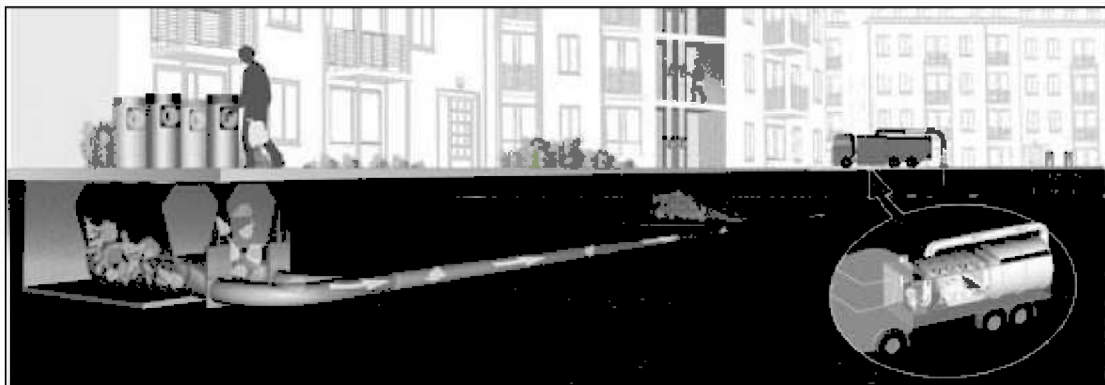
Avfallssug kan leveres som mobile eller stasjonære avfallssug. Prinsippet for avfallssug bygger på at avfall samles inn via et nedgravd rørsystem. I det mobile systemet benyttes nedgravde lagertanker og sugebil, mens det stasjonære systemet suger avfallet til sentralt plasserte containere.

For abonnenten ser systemene helt like ut, men det er allikevel vesentlige forskjeller som vi skal vise nedenfor. Begge systemene er utviklet for tettbygde bymessige områder, der det må benyttes fellesløsninger.

Det er pr i dag ingen stasjonære eller mobile avfallssug i Kristiansandsregionen, men dette kan bli aktuelt spesielt i nye store utbyggingsområder eller ved rehabilitering av tettbygde sentrumsområder.

6.1 Mobilt avfallssug

6.1.1 Beskrivelse av teknisk løsning

Figur 6.1.1 Mobilt avfallssug. (Kilde: www.envac.no)

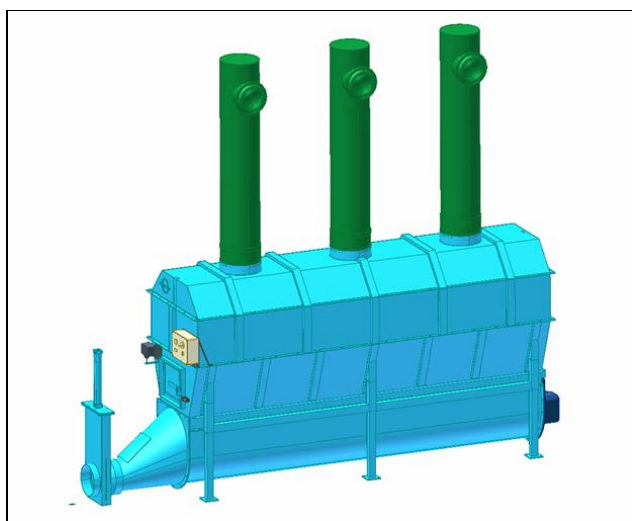
Mobile løsninger består av:

- Nedkast/avfallshydranter.
- Lagringstank(er) for avfallet.
- Rørledning fram til en dokkingstasjon.
- Dokkingstasjon for sugebilen.
- Sugebil som tømmer lagringstanken og transporterer avfallet til behandlingsanlegg.

Nedkastene kan plasseres på uteareal nær inngangsdør (avfallshydrant) eller i oppgang. Alle nedkast må plasseres mer eller mindre rett over lagringstanken uten vesentlige bend, slik at avfallet faller ned i tanken vha gravitasjon. Større tanker vil kunne ha flere nedkast som vil være påført lås og der hver abonnent får nøkkel til sine nedkast, slik at avfallet fordeles jevnt i tanken.

Lagringstanken leveres i ulike størrelser opp til 8 m³. Det må være en lagertank med tilhørende nedkast pr fraksjon. Løsningen kan benyttes i borettslag o.l. fra ca. 10 – 15 enheter og opp til flere hundre enheter. Ettersom det er en del initialkostnader for å

etablere systemet egner det seg best for mellomstore til store borettslag. Løsningen må renoveres med spesialbil (sugebil).

Figur 6.1.2: Lagertank for mobilt avfallssug med 3 nedkast
(Kilde:Envac)

Dokkingstasjonen vil være tilknyttet lagertankene og kan betjene flere tanker og flere fraksjoner. Styringsystemet i sugebilen sørger for at riktig fraksjon blir tømt.

Sugebilen vil ha kapasitet til å tømme 60 - 70 enheter på ett skift.

Figur 6.1.3 Sugebil for mobilt avfallssug. Dokkingstasjon i forkant. (Kilde: www.envac.no)

6.1.2 Partenes ansvar

I Kristiansandsregionen og må utbygger selv sørge for å innhente alle nødvendig tillatelser for etablering av løsningen og dekke kostnader til innkjøp og montering av oppsamlingsutstyret på samme måte som ved nedgravd container, jf. kapittel 0 - 5.1.5.

I utgangspunktet vil abonnenten ha ansvar for renhold og vedlikehold av alt utstyr (lagertanker, nedkast, rørledninger) med unntak av dokkingstasjonen som vedlikeholdes av Avfall Sør. Avfall Sør sørger også for rutinemessig tømning.

6.1.3 Viktige hensyn ved etablering av mobilt avfallssug

Mobilt avfallssug skal fylle samme funksjon som utendørs oppstillingsplass, avfallshus, avfallsrom eller nedgravd container. Når det skal etableres et mobilt avfallssug må det tas hensyn til:

- Tilgjengelighet for abonnentene.
- Estetikk og sjenanse.
- Universell utforming.
- Tilgang til tømning.

6.1.3.1 Tilgjengelighet

Ved etablering av løsningen må det tas samme hensyn som for nedgravde avfallscontainere, jf. kapittel 5.2.1. Ettersom tømning forgår fra separat dokkingstasjon som kan etableres i utkanten av boligområdet, kan nedkast/lagertank etableres nær ytterdør uten at dette går utover sikkerhet eller renovatørens mulighet for tømning.

6.1.3.2 Estetikk og sjenanse

Lagertanken vil normalt kunne avgi noe lukt som det må tas hensyn til ved plassering. Tanker som plasseres i garasjeanlegg eller kjeller bør ha avtrekk med avkast over tak. Ved tømning av lagertanker vil det kunne oppstå noe støy. Lagertanker bør derfor ikke legges i rom under beboelsesrom.

Større tanker må ha flere nedkast for å oppnå god volumutnyttelse. Ved oppsamling av 3 fraksjoner kan det derfor bli et stort antall nedkast som kan virke skjemmende. Dette bør det tas hensyn til ved plassering av lagertanker/nedkast.

6.1.3.3 Universell utforming

Ved etablering av mobilt avfallssug gjelder de samme hensyn som ved etablering av nedgravde containere, jf. kapittel 5.2.5. Spesielt viktig er høyde på innkaståpning, merking og tilstrekkelig areal rundt nedkastene.

6.1.3.4 Tilgang til tømning.

Lagertankene tømmes fra en egen dokkingstasjon som kan etableres inntil 300 meter fra lagertankene. Stasjonen må etableres ved kjørbarevei. Avstand fra stasjonen til vei bør ikke overstige 5 m. Fri høyde over dokkingstasjonen må være minst 5 m for å sikre at tømning kan gjennomføres uten risiko. Bilens lengde er ca. 10 m

6.2 Stasjonære avfallssug

Stasjonære avfallssug egner seg for større borettslag e.l. fra ca. 300 – 500 boenheter og er i hovedsak en storbyløsning som her bare omtales helt generelt. Løsningen er også benyttet på større sykehus, flyplasser o.l.

Figur 6.2.1 Stasjonært avfallssug. (Kilde: www.envac.no)

Stasjonært avfallssug består av:

- Nedkast/avfallshydranter
- Rørledninger fram til en terminal.
- Terminal med vifte, containere for avfallet og styringssystem.

Systemet kan tilpasses kildesortering ved å etablere flere nedkast inne eller avfallshydranter ute, minst en for hver fraksjon som skal sorteres ut.

I et stasjonært avfallssug vil avfallet samles opp i sjakten nedenfor nedkastet og hvile på en ventil som styres fra styringssystemet i terminalen. Terminalen kan plasseres utenfor i eget bygg sentralt i forhold til boområdene som betjenes. Dette er en vanlig i større avfallssug-systemer i storbyer. For enkeltstående borettslag kan terminalen etableres som en integrert del av boligkomplekset. I tillegg til styringssystemet vil terminalen inneholde store containere for oppsamling av de ulike avfallsfraksjonene. Containerne transporteres fra terminalbygget til avfallsmottak med kroklift bil.

7. Løsninger for næringsbygg/næringsarealer

7.1 Generelt

Næringslivet har selv ansvar for at avfallet de genererer blir håndtert på en forsvarlig måte.

Avfall fra næringsbygg samles inn med samme type løsninger som avfall fra husholdninger, men i tillegg benyttes noen andre løsninger både for restavfall og for spesifikke fraksjoner.

I planleggingen av nye næringsbygg eller næringsparker har man ofte ikke fullstendig oversikt over hvilke næringer som vil bli etablert i bygget. Det kan derfor være vanskelig å ha full oversikt over avfallsmengder og - typer i en tidlig fase (reguleringsplan-fase). Oppsamling og logistikk er stikkord for avfallshåndteringen i næringsbygg. Alle virksomheter må samle opp avfall i virksomheten og transportere avfallet til felles oppsamlingsløsninger som skal tømmes av renovatør. Planlegger må her legge opp en fornuftig logistikk for leietakerne. Det må alltid settes av et areal til oppsamling av avfall som har god tilgjengelighet både for renovatør og for leietakerne i bygget. Dette kan f.eks. være et avfallsrom. Større fraksjoner samlet ofte opp utendørs.

Utbygger må i forbindelse med reguleringsplanen beskrive avfallsløsningen og hvilke arealer som settes av til oppsamling av avfall. I forbindelse med byggesøknad må dette være konkret.

7.2 Oppsamlingsutstyr for ulike fraksjoner

7.2.1 Restavfall

Restavfall samles ofte opp med store beholdere (660/1000 L) eller stålcontaineres.

Nedgravde løsninger er sjelden, men det er ikke noe i veien for at slike løsninger kan benyttes dersom det er arealknapphet.

Større næringsbygg, kjøpesentra o.l. benytter ofte komprimatorcontainere for restavfall som vil ha meget stor kapasitet.

Figur 7.2.1 Komprimatorcontainer (Kilde: www.gmm.no)

7.2.2 Papir/papp

Papir oppstår i alle virksomheter, men mest i kontorbedrifter. Papir samles normalt opp i store beholdere og i noen grad containere/komprimatorcontainere.

Papp oppstår i store mengder i handelen og samles ofte opp i komprimatorcontainere eller emballasjepresser.

Ofte samles papir/ pappfraksjonen opp i felles container e.l. som ettersorteres på sorteringsanlegg.

7.2.3 Matavfall

Matavfall oppstår først og fremst i kantiner, kafeer, restauranter, dagligvare osv. og samles ofte opp i beholdere (140/240 l) som tømmes hyppig eventuelt med spesialbil med tett oppsamling av sigevann.

Større virksomheter benytter ofte tank/kvern - løsning eller egen komposteringsmaskin. Tank/kvern - løsningen består av en kvernenhet som står innendørs f.eks. i restaurantkjøkken. Kvernet matavfall ledes i rør til en tank som kan være plassert i underetasje e.l. Tanken tømmes med sugebil.

Nedgravde løsninger kan også benyttes for denne fraksjonen.

Figur 7.2.2 Tank/kvern-løsning (Kilde: www.envac.se)

7.2.4 Emballasjefraksjoner

Plastemballasje oppstår i alle typer virksomheter, men særlig i handelen. Avfallet samles enklest opp med sekkestativ med klare perforerte 240 l sekker. Slike sekkestativ benyttes til oppsamling i den enkelte virksomhet. Sekker fraktes til avfallsrom e.l. og legges i container/presscontainer. Alternativt kan ballepresse benyttes.

Figur 7.2.3 Sekkestativ for plastemballasje (Kilde: www.total-as.no)

Figur 7.2.4 Emballasjepresse (Kilde: www.gmm.no)

7.2.5 Farlig avfall

Farlig avfall oppstår i små mengder i de fleste virksomheter og samles opp i separate beholdere, f.eks. rød boks eller i originalemballasje på pallekarmer. Større næringsbygg kan ha behov for egen miljøstasjon. En næringspark bør vurdere å etablere egen miljøstasjon for farlig avfall, da det gir mer rasjonell håndtering og forenkler risikobildet.

Figur 7.2.5 Rød boks (Kilde: www.accon.no)

Figur 7.2.6 Pallekarm i plast (Kilde: www.strobergsplast.no)

7.2.6 EE avfall

EE avfall oppstår også i relativt små mengder i alle virksomheter og kan samles opp i beholdere, pallekarmer eller gitterbur. Lysrør samles opp i egne kasser. Virksomheter som selger elektriske og elektroniske produkter må også ta EE avfall i retur fra husholdninger og andre næringer kan motta store mengder og må ha eget areal for lagring av EE avfall.

Figur 7.2.7 Gitterbur (Kilde: www.strømbers-plast.no)

Figur 7.2.8 Lysørkasse (Kilde: www.strømbers-plast.no)

7.2.7 Andre fraksjoner

Næringsbygg for restauranter, kafeer, gatekjøkken som tilbereder varm-mat vil også generere fettholdig avfall og må normalt ha en fettavskiller på avløp som tømmes med slamsugebil. Verkstedbedrifter og vaskehaller vil også ha sandfang og oljeutskiller som også må tømmes med sugebil. For disse fraksjonene må det være tilgang for sugebil for tømming.

7.3 Dimensjonerende avfallsmengder fra næringsbygg

Avfall fra næringsbygg varierer betydelig i mengde og sammensetning avhengig av type næring, rutiner i virksomhetene og sorteringsordning. I større næringsbygg (kjøpesentra) etableres ofte utvidet kildesortering noe som reduserer volumbehovet for restavfall, men øker volumbehovet for kildesorterte fraksjoner som plastemballasje, farlig avfall, utrangerte hvitevarer osv. Tabellen nedenfor viser volumbehov for noen utvalgte næringsbygg ved bruk av beholderløsning eller annen løsning der avfallet ikke komprimeres. Tabellen er kun veiledende og må brukes med forsiktighet. Ved etablering av større næringsbygg bør det alltid utarbeides en renovasjonsplan.

Næringstype	Bioavfall	Papir	Restavfall	Enhet
Skoler, barnehager	0,5 – 0,7	1,8 – 2,7	1,3 – 1,9	Liter pr barn/elev pr uke
Institusjoner ⁵	27	30	12,5	Liter pr pasient pr uke
Kontorer	2,4	12	2,5	Liter pr ansatt pr uke
Dagligvare	35	58	21	Liter pr ansatt pr uke
Forretningsbygg ⁶	7,5	29	31	Liter pr ansatt pr uke

Tabell 7.3.1: Dimensjonerende minimumsvolum for beholderløsning - næringsbygg

⁵ Aldershjem, sykehjem o.l.

⁶ Blandet næring, kontor, forretninger osv.

8. Vedlegg

A. Søknadsskjema nedgravde løsninger

Begrunnelse for søknad

Kort begrunnelse for hvorfor nedgrav løsning ønskes benyttet.

Opplysninger om søker

Navn

Kontaktperson

Telefon

Mobil

E-postadresse

Opplysninger om driftsansvarlig⁷

Er søker også driftsansvarlig?

Nei

Ja

Dersom driftsansvarlig er søker ikke er samme firma/person skal det gis opplysninger om driftsansvarlig nedenfor

Navn

Kontaktperson

Telefon

Mobil

E-postadresse

⁷ Driftsansvarlig vil være ansvarlig for oppfølging av driftsavtalen. Det må være avklart hvem som er driftsansvarlig når søknad om samtykke sendes.

Opplysninger om eiendommen

Gårds- og bruksnummer	Gnr.	____	Bnr.	____		
Gateadresse	____					
Postnr. og sted.	____					
Eier av eiendommen	____					
Har eiendommen renovasjon i dag?	Nei	☐	Ja	☐	Abonnementsnummer ⁸	____
Er det kjørbare vei fram til eiendommen? ⁹	Ja	☐	Nei, må anlegges	☐		

Opplysninger om prosjekt

Byggeprosjekt ¹⁰	Nybygging	☐	Rehabilitering	☐	Eksisterende bygg	☐
Navn på prosjekt/borettslag mm	____					
Antall bygg	____	Totalt antall boenheter	____			
Kart 1:5000 er vedlagt i vedlegg nr.	____	Prospekt er vedlagt i vedlegg nr.	____			
Kort beskrivelse av prosjektet	____					

⁸ Gjelder bare eksisterende abonnenter. Abonnementsnr finnes på faktura.

⁹ Det skal være kjørbare vei helt fram til oppstillingsplassen der nedgravd løsningen skal etableres. Med kjørbare vei regnes privat eller offentlig vei som til enhver tid er i slik stand at renovasjonsbil kan komme fram til oppstillingsplass og snu på en forsvarlig måte.

¹⁰ Det skal oppgis om søknaden er knyttet til nybygg, bygg som renoveres eller eksisterende bygg.

Eksisterende bygg krysses av når nedgravd løsnings ønskes etablert uten at det foretas noen bygningsmessige endringer

Opplysninger om avfallsløsningen

Navn på leverandør	____		
Navn på kontaktperson	____		
Telefonnummer	____	E-postadr.	____
Navn og modellangivelse	____		
Beholder for bioavfall	Antall ____	Størrelse	____
Beholder for papir	Antall ____	Størrelse	____
Beholder for Restavfall	Antall ____	Størrelse	____
Materiale i yttercontainer	____		
Materiale i innercontainer	____		
Kan innkast påmonteres lås/låsbrikke?	Ja ☐	Nei	☐
Inngår nivåmåling og elektronisk varsling i leveransen?	Ja ☐	Nei	☐
Kan elektronikk ettermonteres?	Ja ☐	Nei	☐
Brosjyre er vedlagt i vedlegg nr.	____	Foto av alle beholdere er vist i vedlegg nr.	____
Foto av innkast er vis i vedlegg nr.	____	Krokløsning er vist i vedlegg nr.	____

Opplysninger om oppstillingsplass for løsning

En eller flere oppstillingsplasser ¹¹	En ☐	Flere ☐	Antall	____					
Beskrivelse av oppstillingsplass(er)	____								
Areal for hver oppstillingsplass	OP1	____	m ³	OP2	____	m ³	OP3	____	m ³
Målsatt tegning er vedlagt i vedlegg nr.	____			____					

Andre opplysninger

¹¹ Dersom det søkes om flere enn 3 oppstillingsplasser må areal mm legges inn i beskrivelsesrubrikken.

Vedlegg

Antall vedlegg

Dato:

Underskrift:

(Sign)

B. Standard avtaletekst nedgravd løsning - driftsavtale

Det er inngått følgende avtale mellom:

Avfall Sør AS

Org.nr. 984 459 947

Forretningsadresse:

(Heretter AS)

og

Navn på entreprenør/borettslag, sameie e.l.

Org. Nr. xxx xxx xxx

Forretningsadresse: Adresse

(Heretter: Navn kortform)

har inngått følgende avtale om renovasjon med nedgravde containere:

1. Generelt

Forskrift for husholdningsavfall for Kristiansand, Songdalen, Søgne og Vennesla gjelder for alle husstander. Foreliggende avtale inneholder bestemmelser som enten ikke er regulert i forskriften eller som fraviker bestemmelsene.

2. Avtalens dokumenter

Navn kortform og AS har blitt enige om utplassering av nedgravde avfallscontainere for oppsamling av kildesorterte avfallsfraksjoner og restavfall. Avtalen regulerer partenes ansvar og oppgaver. Følgende dokumenter inngår i avtalen:

1. Foreliggende avtaledokument.
2. AS sitt samtykke datert dato.
3. Renovasjonsforskriftene
4. Søknad fra Navn kortform datert dato.

Ved motstrid mellom dokumentene gjelder de i den rekkefølge som er angitt ovenfor. Generelt gjelder det at spesielle bestemmelser gjelder foran generelle og nye bestemmelser foran eldre.

3. Eiendomsforhold

Navn kortform har eiendomsretten til løsningen, herunder yttercontainer, innercontainer og innkast.

4. Løsningens funksjon

Løsningen skal fylle de samme funksjoner som en beholderløsning.

Renovasjonsforskriftens krav til kildesortering m.v. samt AS sine retningslinjer og veiledere

ligger derfor til grunn for løsningen. Løsningen skal bare benyttes av beboere i **Navn kortform**.

5. Samtykke og tilsyn

AS har gitt samtykke til installering og bruk av den nedgravde løsningen som er beskrevet i søknaden. Samtykke gjelder valgt leverandør, valgt løsning, utrustning, plassering, materialvalg, innkastløsning, utforming over bakkenivå m.v. Dersom **Navn kortform** på et senere tidspunkt ønsker å foreta endring i forhold til det som søknaden beskriver, skal dette tas opp skriftlig med AS før endringen gjennomføres. Dersom det etableres en løsning som avviker fra det som ligger til grunn for AS sitt samtykke, anses dette som avtalebrudd.

Løsningen er en **helt/delvis** nedgravd løsning som leveres av

6. Dimensjonering av løsningen

Løsningen er dimensjonert for **xxx** husstander og skal omfatte følgende enheter:

Avfallsfraksjon	Beholderstørrelse	Antall beholdere
Restavfall	Xxx l	0
Kildesortert papir, papp og drikkekartong	Xxx l	0
Kildesortert bioavfall	Xxx l	0

Ved deling av løsningen på flere lokaliteter skal det være minst en beholder for hver fraksjon på hver lokalitet.

7. Krokløsning

En forutsetning for AS sitt samtykke er at løsningen skal kunne tømmes med det renovasjonsutstyret som AS til enhver tid besitter. Alle containerne skal være utstyrt med *kinschofer – krok*.

8. Innkast

Innkast skal være designet for den aktuelle fraksjonen som skal samles opp. AS kan stille ytterligere krav til utforming av innkastet.

9. Utstyr for adgangskontroll

Alle containerne i løsningen skal være utstyrt med adgangskontroll for å sikre at løsningen bare benyttes av abonnenter knyttet til løsningen.

10. Utstyr for måling av nivå og varsling av renovatør

Alle containerne skal være utstyrt med utstyr for registrering av nivå og elektronisk varsling av renovatør ved behov for tømming.

11. Tillatelser og krav

Navn kortform er ansvarlig for å innhente nødvendige tillatelser til graving og installering av løsningen. Alle nødvendige tillatelser skal være på plass før arbeidene tar til.

Krav til etablering av løsningen er:

- Løsningen skal sikres mot påkjørsler.
- Avstand til kjørbare vei skal ikke være over 3 m.
- Fri høyde over løsningen skal være minst 9 m.
- Løsningene skal ha god avstand fra bygninger og annet fast og mobilt utstyr for å unngå at det oppstår skader ved tømning.

12. Anskaffelse av løsningen

Navn kortform dekker alle kostnader forbundet med anskaffelse av ytter- og innercontainer, innkast og nødvendige anleggsarbeider. Bestilling, økonomisk oppgjør etc. skal skje direkte mellom **Navn kortform** og leverandør av avfallsløsningen samt entreprenør for anleggsarbeid.

13. Tømming av beholdere, vedlikehold og renhold

AS forplikter seg til å tømme nedgravde beholdere på avtalt område. AS vil legge opp til en tilpasset tømmefrekvens basert på elektronisk varsling.

Navn kortform plikter å legge forholdene til rette slik at renovasjonen kan utføres på en hensiktsmessig måte. Det innebærer bl.a. rutinemessig rydding, herunder snøbrøyting, og renhold rundt beholdere. **Navn kortform** har ansvar for å sikre at parkerte biler, sykler o.l. ikke er til hinder for tømningen. Likeledes har **Navn kortform** ansvar for å fjerne eventuelt ulovlig hensatt avfall.

Navn kortform skal sørge for generelt vedlikehold av ytterbeholder, samt nødvendige utbedringer ved behov.

AS er ansvarlig for å foreta vedlikehold og renhold av innkast og innercontainer og utbedring dersom innkast, innerbeholder påføres skader under tømning.

14. Avfallsgebyr

Navn kortform vil få et avfallsgebyr beregnet ut i fra AS til enhver tid gjeldene gebyrreglement.

15. Varighet, oppsigelse og endringer

Avtalen gjelder fra signeringstidspunkt og løper inntil en av partene sier den opp.

Avtalen kan sies opp ved mislighold av en av partene og der forhandlinger ikke har ført fram. Dersom avtalen sies opp pga mislighold skal løsningen være i drift inntil AS får etablert en fellesløsning basert på beholdere. Når denne løsningen er i drift har **Navn kortform** ansvar for å sørge for at utstyr blir fjernet slik at det ikke kan benyttes til oppsamling av avfall.

Dersom en av partene ønsker endringer i avtalen kan det tas opp skriftlig til enhver tid. Ved endring skal det føres endringsprotokoll som gjøres til en del av avtalen.

16. Plikt til samarbeid

Partene skal samarbeide om drift og utvikling av løsningen for å få til en best mulig kildesortering og innsamling for begge parter. Partene møtes ved behov for å finne løsning på eventuelle forhold som ikke dekkes av foreliggende avtale.

Avtalen er utarbeidet i to eksemplarer hvor hver part beholder ett signert eksemplar.

Dato: _____

For **Navn kortform**

For AS

Saksframlegg

Avfallsteknisk norm og orientering om mål og strategier for nedgravde avfallsløsninger

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
54/13	Plan- og miljøutvalget	13.03.2013
	Kommunestyret	

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Forslag til Avfallsteknisk norm vedtas slik Avfall Sør har foreslått.
2. Avfall Sør orientering om mål og strategi for nedgravde avfallsløsninger tas til orientering.

Saksprotokoll i Plan- og miljøutvalget - 13.03.2013

Behandling:

Til behandling forelå rådmannens forslag til vedtak.

Repr. Ribe (H) fremmet følgende forslag:

Plan- og miljøutvalget tar saken til orientering. Saken sendes til eldrerådet og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne for uttalelse.

Votering av repr. Ribes (H) forslag til vedtak:

Vedtak:

Plan- og miljøutvalget tar saken til orientering. Saken sendes til eldrerådet og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne for uttalelse.

Bakgrunn for saken:

Denne sak omhandler vedtak av Avfallsteknisk norm for kommunen og en redegjørelse av forslag til mål og strategier for nedgravde avfallsløsninger. Med nedgravde avfallsløsninger menes i denne sammenheng nedgravde avfallskonteinere og avfallssug under bakken.

Saksutredning:

Avfallsteknisk Norm

Avfall Sør har i samarbeid med planavdelingen i sine eierkommuner utarbeidet en avfallsteknisk norm for renovasjonsområdet. Normen foreligger nå og er klar for endelig behandling og vedtak i eierkommunene.

Hjemmelsgrunnlag og omfang

Avfallsteknisk norm er hjemlet i forurensningslovens § 30, 3. ledd og vil bli vedtatt av alle eierkommunene.

Det er utarbeidet egen forskrift for husholdningsavfall for Kristiansand, Songdalen, Søgne og Vennesla som regulerer Avfall Sør's og abonnentenes ansvar og oppgaver knyttet til sortering, oppsamling, innsamling og transport av husholdningsavfall.

Avfallsteknisk norm setter funksjonskrav til de tekniske løsningene som skal benyttes for å sikre god tilrettelegging for abonnentene og en forsvarlig innsamling av avfallet. Normen skal sikre at tekniske løsninger gir lav risiko for skade og ulykke, få avvik i renovasjonsordningen samt god tilrettelegging for husstandene og dermed høy grad av kildesortering. Hensynet til universell utforming er ivaretatt så langt det anses mulig.

Normen omfatter avfallsfraksjoner som samles inn på husstands nivå og har fokus på fellesløsninger og ikke løsninger for enkelte husstander. Returpunkter er gitt en kort omtale.

Normen gir grunnlag for kommunene til å fastsette krav til teknisk avfallsløsning overfor utbyggere av alle typer bygg også næringsbygg. Krav må hjemles i plan- og bygningsloven med forskrifter. Dersom det etableres løsninger i boligbebyggelse, som er i strid med normen, kan Avfall Sør med hjemmel i forskrift for husholdningsavfall kreve at løsningen endres eller utbedres.

Endringer og rullering av normen

Avfallsteknisk norm endres og rulleres ved behov. Det skal foretas en samlet gjennomgang og oppdatering etter to års bruk av normen i kommunene. Deretter vurderes behovet for rullering hvert 4. år. Avfall Sør har ansvar for å iverksette prosess for gjennomgang og rullering. Mindre endringer av normen kan gjennomføres administrativt av Avfall Sør Husholdning i samarbeid med eierkommunene.

Høringsrunder og behandling i Avfall Sør Husholdnings styre

Avfallsteknisk norm har vært på høring til om lag 60 aktuelle høringsinstanser i Kristiansandsregionen. Det er mottatt uttalelser fra Krag-gruppen som gir sine uttalelser ut fra erfaringer med utbyggingen av Justneshalvøya. I tillegg er det kommet uttalelser på eget informasjonsmøtet om normen samt fra Kristiansand kommune ved Ingeniørvesenet. I all hovedsak har uttalelsene omhandlet forhold vedrørende nedgravde avfallsløsninger. Flere av høringsuttalelsene har inneholdt gode innspill til endringer. Dette er tatt til følge i den foreliggende normen. For nærmere omtale av uttalelsene vises det til vedlagte sak ASH 51/2012 fra styret i Avfall Sør husholdning.

Avfallsteknisk norm er behandlet av Administrativt utvalg i Avfall Sør og ble behandlet og vedtatt i styret til Avfall Sør Husholdning den 17.12.12 med følgende enstemmige vedtak:

- *Styret i Avfall Sør Husholdning ber administrasjonen i Avfall Sør Husholdning om å sende forslaget til Avfallsteknisk norm til endelig behandling i eierkommunene.*

Mål og strategier for nedgravde avfallsløsninger

Flere andre renovasjonsselskap og kommuner har formulert ambisiøse mål og strategier for nedgravde avfallsløsninger. Trondheim kommune sier blant annet at innen 2030 skal 50 % av all innsamling av avfall skje fra nedgravde løsninger. Videre har BIR (Bergen) et hovedmål om at manuell håndtering av avfallsbeholdere skal være slutt i 2020 ut fra hensyn til HMS-krav, og er kommet langt med å bygge ut ulike typer nedgravde løsninger – herunder rørbaserte avfallssug.

Avfall Sør Husholdning ser flere fordeler med nedgravde avfallsløsninger. Det bidrar til en ryddig og renslig avfallshåndtering, man sparer verdifullt areal, reduserer luktproblemer og øker brannsikkerheten. Avfall Sør vil arbeide for en slik utbygging i Kristiansandsregionen.

I forbindelse med Avfall Sør sitt arbeid med ny avfallsplan diskuteres tydeligere og mer konkrete mål for nedgravde avfallsløsninger. Avfall Sør har i denne forbindelse formulert noen mål og strategier. Hensikten med å ta med disse målene i saken er å få eventuelle tilbakemeldinger til det videre arbeidet med avfallsplanen.

Forslag til mål for nedgravde avfallsløsninger:

- I forbindelse med planlegging og prosjektering av nye boligområder med mer enn 35 boenheter skal det alltid vurderes bruk av nedgravde løsninger. 80 % av alle nye boligområder med mer enn 35 boenheter skal ta i bruk nedgravde avfallsløsninger innen 2016.
- 20 % av eksisterende blokkbebyggelse skal innen 2020 ha etablert nedgravde avfallsløsninger
- Etablering av nedgravde løsninger i spredt bebygde områder er lite aktuelt.

For å nå målene har Avfall Sør formulert flere strategier og tiltak:

- Nedgravde innsamlingsløsninger prioriteres fremfor dunkerenovasjon der dette er mulig i nye boligområder og tilbys som løsning også i etablerte områder.
- Eksisterende borettslag og sameier må prioriteres med hensyn til nedgravde avfallsløsninger.
- Boligområder som Posebyen og andre liknende områder med behov for mer estetiske innsamlingsløsninger skal prioriteres.
- Det må utarbeides kriterier for når avfallssug skal velges fremfor nedgravde containere.
- Avfall Sør må komme tidligere inn i planfasen ved etablering av nye boligområder. Det må etableres kontakt med planleggerne i kommunene på et tidligere tidspunkt enn i dag.
- Det bør vurderes bruk av økonomiske incentiver (tilskudd, differensierte gebyrer og lignende) for etablering og bruk av nedgravde avfallssystemer i etablerte

boligområder. Det bør også vurderes om det skal gis tilskudd ved etablering i nye boligområder.

- Det skal legges til rette for at både husholdninger og næringsdrivende kan knyttes til nedgravde avfallsløsninger.

Avfall Sør ønsker tilbakemelding fra kommunen på ovennevnte mål og strategi for nedgravde avfallsløsninger. Arbeid med mål og strategier for nedgravde avfallsløsninger inngår som en viktig del avfallsplanen. Avfallsplanen vil senere i år bli forelagt kommunen for endelig vedtak.

Rådmannens merknader:

Anbefaler at avfallsteknisk norm vedtas.

Vedlegg

- 1 Sak 51/12 - Godkjenning av avfallsteknisk norm
- 2 Avfallsteknisk norm - rapport til kommunal godkjenning 3

Punkt 7: PS 2213 Eventuelt april 2013

Søgne kommune

Arkiv: 062
Saksmappe: 2011/2940 -11888/2013
Saksbehandler: Bror Skrede
Dato: 2.4.2013

Saksframlegg

Eventuelt april 2013

Punkt 8: RS 2613 Protokoll Fylkeseldrerådet i Vest-Agder 4.3.2013

MØTEPROTOKOLL

Fylkeseldrerådet i Vest-Agder

Dato: 04.03.2013 kl. 10:00
Sted: Fedal bedehus og kirketun, Fedal.
Arkivsak: 13/00007

Tilstede: Åse Tønnessen Sæbø (KrF)

Møtende varamedlemmer: Margit Seland (Sp) møtte for Oddbjørn Aardalen (Sp)

Forfall: Tor Johan Mathisen (H) Vidar Kleppe (Dem.), Gudrun Strengenes (Ap) Oddbjørn Aardalen (Sp)

Dessuten møtte: Gro Ausland

Protokollfører: Marion Erichsen

Fellesmøte med Kvinesdal eldreråd, Farsund eldreråd, Lyngdal eldreråd, Sirdal eldreråd, Flekkefjord eldreråd og Hægebostad fellesråd for eldre og mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Merknader til innkallingen og sakslisten:
Ingen.

SAKSKART			Side
Godkjenning av protokoll			
Behandling av utvalgssak			
2/13	13/01255-1	"Elevkontakt" - individuell veiledning av pensjonister ved Kristiansand katedralskole Gimle (KKG)	3
Referatsaker			
13/13	13/01220-5	Flekkefjord eldreråd - møteprotokoll 13.02.2013	
14/13	13/01220-3	Lyngdal eldreråd - protokoll 06.02.2013	
15/13	13/01220-2	Mandal Eldreråd - møteprotokoll 03.12.2012	

16/13	09/00885-123	Forespørsel fra prosjekt "Lyttvevnn", Vest-Agder, om intervju med HKH Mette Marit	
17/13	13/01220-4	Fylkeseldrerådet i Aust-Agder - protokoll fra møte 11.02.2013	
Eventuelt			

Kristiansand, 04.03.2013

Åse Tønnessen Sæbø
Utvalgsleder

Godkjenning av protokoll

Enstemmig godkjent

Behandling av utvalgssak

2/13 "Elevkontakt" - individuell veiledning av pensjonister ved Kristiansand katedralskole Gimle (KKG)

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Hovedutvalg for kultur og utdanning	05.03.2013	7/13
2 Fylkeseldrerådet i Vest-Agder	04.03.2013	2/13

Fylkesrådmannens forslag til vedtak:

Tas til orientering

Møtebehandling

Fylkeseldrerådet tar fylkesrådmannens forslag til vedtak til orientering.

Votering

Enstemmig (Krf og Sp).

Vedtak

Fylkesrådmannens forslag til vedtak tas til orientering.

Fylkeseldrerådet hadde invitert Inger Merethe Egeland (Flekkefjord) til å snakke om *samhandlingsreformen – hvordan er samarbeidsprosjektet i Lister (hvor langt er man kommet på dette)*. Dessverre hadde ikke Inger Merethe Egeland anledning å komme, men ble anbefalt å kontakte Maria Mortensen(Flekkefjord) til å gi en *kort orientering om helsenettverk Lister og de pågående satsingsområder og prosjekter*. Dessverre kunne ikke Maria Mortensen heller.

Leder Åse Tønnessen Sæbø ønsket velkommen de ca. 25 frammøtte.

Åse fortalte om Fylkeseldrerådets arbeid.

I stikkordsform:

God kontakt med fylkeskommunen

God opplæring i regi av fylkeskommunen

Sekretær knyttet til sentraladm.

Følger med i politiske saker som budsjett, regnskap, strategiplan, andre planer som angår eldres livssituasjonssom og enkeltsaker om trafikk, kollektiv, kultur, friluftsliv, folkehelse. Prøver å komme med innspill til regionplanen.

Har sendt uttalelse om TT-kort til fylkestinget

Opprettet eldrepris

Dagligvarekjedens service for eldre

Lyttevenn

Eldre som kontaktperson KKG

Rapport fra Kvinesdal:

1. God kontakt med kommunal adm.
2. Vansker med å få de politiske sakene i tida.
3. Opptatt av at nytt svømmebasseng og Farets park skal være tilrettelagt for eldre
4. Mange fellesmøter med rådet for funksjonshemmede
5. Savner svært at folk med høreapparat og dårlig helse kan få hjelp fra sykehuset til kontroll og oppfølging i eget hjem slik det var tidligere.
6. Alle skolene i kommunen bortsett fra en med eget opplegg, har lyttevenner. Fungerer godt. Har noen vikarer å sette inn

Rapport fra Farsund:

1. Gode arbeidsforhold, god sekretær
2. Ser på reguleringsplaner, særlig universal utforming.

3. TT-kort får de som trenger det mest?
4. Suksess med eldre kino midt på dagen. Kaffepause midt i filmen viktig. Eldrerådet betaler mat. Ellers honnørkinobillet. En i hvert halvår.
5. Eldredagen feires i nærheten av 1.okt. med at unge treffer eldre på barneskolene.
6. Senior dans- Lista trekkspillklubb
7. Eldre besøker gamle hjem og danner seniorkor sammen med beboerne
8. Datakurs. Dyr husleie i fylkes skolebygg. Kan vi gjøre noe med det?
9. Elever på Lista vgs inviterer til datakurs i skoletida. Viktig å spisse undervisninga, banktjenester for eldre

Rapport frå Lyngdal

1. God sekretær knyttet til sentraladm.
2. Seniorkino mindre oppslutning enn Farsund. Mangler kaffipausen
3. 50000kr. Overføre frå den kulturelle spaserstokken fører til stor handlefrihet
4. Stort opplegg på eldredagen eller en dag i nærheten. (Kanskje vi kan dele ut eldreprisen her hvis ikkje Kr,Sand har noe aktuelt)
5. Aktivitetsdag i mai. Bruk av Sørlandsbadet
6. Turer med b, brøyting
7. Opptatt av veistandard, srøing
8. Deltatt i arbeidet med demensplan
9. Bare en skole mangler lyttevenner.

Rapport fra Flekkefjord.

1. Eldredag på bedehuset. Stort opplegg. Utlodning dekker utgiftene.
2. Bare en skole mangler lyttevenner
3. har ellers mye av det andre har nevnt

Rapport fra Sirdal.

1. dekker dårlig store reiseavstander, mange har fått halvert reiseavstand.
2. Svært opptatt av transport, lite kollektiv, særlig vanskelig å komme til Stavanger TT-kort Bare en skole mangler lyttevenner

Rapport fra Hægebostad

1. Sliter med å få god kontakt med kommunen,
2. Får penger til det de ønsker
3. Har bare lyttevenner i Eiken. En skole mangler.
4. Har ikke frivillighetssentral som de andre kommunene.

Annet som kom fram i samtalen

1. Stort problem og aldersdiskriminerende at personer over 67 år som får dårlig fremkommelighet, ikke kan få TT-kort.
2. Bankene utnytter at eldre er lojale kunder. De får dårlige betingelse. Bankene burde strekke seg litt lenger med tanke på god service til lojale eldre kunder. Det er ikke helt problemfritt for de eldre, dette med elektronikk.
3. Lyttevenn-konferansen på UiA er svært bra og må gjentas – kunngjøres på en bedre måte – gå ut til skoler/rektorer
4. Distriktsmøte med eldrerådene slik vi har i dag ønskes hvert år (Kristiansandsregionen, Lindesnesregionen og Listerregionen) – de kommunale eldreråd ser nytten av å lytte til hverandres erfaringer som kan tas med til sitt eget råd/kommune.
5. Kosthold for eldre – holde fokus på dette (institusjoner)
6. TT-kort: Tilrettelegge bedre kollektivtrafikk – flere bussforbindelser i Listerregionen.

ANNET:

På grunn av dødsulykke på E39 og diverse omkjøringer på glatte veier greide omsider Gro Ausland og Marion Erichsen å komme fram til Fedå. Sirdal eldreråd var også involvert i en ulykke på Gyland/Fedå.

Kirsten Egeland fra Kvinesdal fortalte litt om hvordan det er å være lyttevenn.

Vårkonferansen 10. april – Buen kulturhus, Mandal – husk å meld dere på!!

Sekretær Marion Erichsen har ikke anledning til å delta på konferansen grunnet valgopplæring. Sekretær Gro Ausland ble presentert og skal ha ansvaret for konferansen.

Deler av innholdet til vårkonferansen " Serviceskyssen – eit inkluderande tilbod" ble diskutert.

Sekretæren kunne opplyse fra administrasjonen/samferdsel følgende:

"Samordning av bestillingstransport og TT-transport" etablert bestillingsruter på formiddagen i en rekke kommuner. Tilbudene er videreført etter at prosjektet ble avsluttet 31.12.12 og i evalueringen av prosjektet påpekte vi blant annet at kommunene i større grad burde engasjere seg og samarbeide om utformingen av slike rutetilbud. Det som er kjennetegnet ved service/bestillingsruter som benyttes mye av blant annet eldre er nettopp at man har klart å samordne frivillige, private og offentlige servicetilbud og aktiviteter på tidspunkt som gjør at man kan sette opp bestillingsruter som "treffes" i forhold til å kunne gjøre ulike ærend og treffes sosialt. Vår referanse i den sammenheng er blant annet erfaringene i Sogn og Fjordane. Vi ser potensial i vårt fylke i at kommunene er mer aktive i den sammenheng for at

også våre bestillingsruter kan bli et best mulig tilbud. Om eldrerådene engasjerer seg for at kommunene blir mer aktive i denne sammenheng, ser vi dette bare som en fordel.

Konklusjonen fra vårt forsøk er at bestillingsruter er et godt tilrettelagt rutetilbud som bør vurderes som betjeningsmåte der det er hensiktsmessig ut fra geografi, demografi og fleksibilitet i forhold til trafikkgrunnlag. AKT og samferdselsseksjonen vil på basis av erfaringer og anbefalinger fra forsøket i samarbeid vurdere hvordan bestillingsrutene skal inngå som en del av rutestrukturen og et helhetlig tilrettelagt kollektivtilbud og innarbeide dette i regional plan for samferdsel.

Fylkeseldrerådet hadde i forrige møte i 04.02.13 tatt opp under "til orientering" følgende:

Fylkeseldrerådet har fått en henvendelse om TT-kort - om det finnes gode prosedyrer for sletting av brukere ved dødsfall til at TT-kort som er "til overs" kan gå til andre som trenger det.

Svar fra administrasjonen/samferdselsavdelingen, VAF:

Slike prosedyrer finnes. Sletting av brukere og innmelding av nye godkjente brukere skjer kvartalsvis fra kommunene.

Orientering om prosjekt lyttevenner:

Tor Peersen har sendt en e-post til slottet der han ber om å få gjøre et intervju med HKH Mette-Marit (ref.sak 16/13) – ref. deler av innholdet:

"HKH Kronprinsessen besøkte Vennesla kommune i Vest-Agder i desember 2012, og vi er kjent med at kronprinsessen da ble presentert for prosjektet "Lyttevenn". En elev med "lyttevennerfaring" leste bl.a. et stykke for Kronprinsessen og leder av frivilligsentralen orienterte om prosjektet. Det lages nå en informasjonspakke om prosjektet "lyttevenn" inneholdende film, bok og nettsider. Pakken produseres av Focus Film AS i Kristiansand og skal være ferdigstilt i løpet av mai 2013. Denne satsingen på informasjon mot publikum har som hovedmål å øke rekruttering av nye "lyttevenner". I filmen, på nettsidene og i boka prøver vi å formidle ideen om samarbeidet mellom den eldre og den yngre generasjon, om vennskap som utvikles og lærerens klare tilbakemeldinger på viktigheten av prosjektet. Vårt ønske er derfor å kunne gjøre et lite intervju med Kronprinsessen til bruk i film og bok".

Fylkeseldrerådet ønsker om mulig å vise filmen i Fylkestinget 18-19. juni som finner sted i Sirdal.

Fylkeseldrerådet ble i forrige møte utfordret til hvordan det ønskes å markedsføre/bruke filmen – innspill kan gis på vårkonferansen 10. april.

Regionplan Agder 2020.

Det ble kort orientert om Regionplan Agder 2020.

Fylkeseldrerådet i Aust-Agder har gjort en henvendelse til fylkesrådmannen om et ønske om at fylkeseldrerådet må bli presentert i folkehelse temaet som er – eller skal – opprettes. (Ref. deler av innholdet):

"Aust-Agder fylkeseldreråd må få en sterkere involvering i grupper som skal etableres i arbeidet med Regionplan Agder 2020. Våre meninger og tanker må komme fram i prosessen – i motsetning til at andre skal tenke for oss, og gjøre beslutninger på våre vegne. Det gode liv på Agder skal være best mulig for alle aldersgrupper i livets forskjellige faser. Alderdom skal være en like naturlig del av et livsløp som barndom, ungdom og yrkesaktiv alder. Derfor må de eldre også få en integrert plass i samarbeidet med Regionplanen".

Dette ble referert fra talerstolen på felles fylkesting mellom Aust-Agder og Vest-Agder 27.02.13 av nestleder i Aust-Agder fylkeseldreråd.

Vest-Agder fylkeseldreråd syntes dette var et veldig flott initiativ fra Aust-Agder og vil rette samme henvendelse til fylkesrådmannen i Vest-Agder som ønske om å bli involvert i Regionplan Agder 2020.

Fylkespris for eldre 2013.

Fylkeseldrerådet skal dele ut fylkespris 2013 på eldredagen 1. oktober.

Det er ønskelig å markere dette, da gjerne sammen med et annet eldreråd som har aktivitet 1. oktober – eldredagen.

I forrige møte 04.02.13 nevnte representanten Tor Mathisen at han ville høre med Kristiansand eldreråd om å få til et eventuelt samarbeid i forbindelse med utdeling av prisen.

Annonse om forslag til prisen vil komme en gang på vårparten, og ***medlemmene i rådet bes om å komme med innspill til utforming av annonsen til sekretæren da dette ikke ble tatt opp på møtet på Fedra.***

Følgende bør med i annonsen:

Frist for innlevering av forslag: 1. september. Nominasjon i fylkeseldrerådet: 12. september. Utdeling av prisen: 1.10.13 – kr. 10.000 som dekkes over fylkeseldrerådets eget driftsbudsjett.

**Punkt 9: RS 2713 Svar på henvendelse om forbrukerservice -
daglivareinnkjøp**

DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENT

Eldrerådet i Nord-Trøndelag
v/ Hildur Fallmyr
7735 STEINKJER

Deres ref.

Vår ref.
13/552-2

Dato
12.3.2013

Svar på henvendelse om forbrukerservice

Vi viser til deres brev, datert 28.1.13. om manglende forbrukerservice til eldre og funksjonshemmede, når det gjelder dagligvareinnkjøp.

Kommunal- og regionaldepartementet har ansvar for et kompetanse- og utviklingsprogram rettet inn mot dagligvarebutikker i distriktene, kalt Merkur-programmet. Gjennom dette programmet har det vært et mål å arbeide for at butikken skal styrke sin rolle som sosial arena. Konkret har dette innebåret at mange av butikkene i Merkur har arbeidet med tiltak mot eldre, både transport av varer ut til eldre, å kjøre ut og hente eldre slik at de kan få handlet selv, eller å arrangere sosiale aktiviteter som kan være rettet inn mot viktige kundegrupper for butikken. Kommunal- og regionaldepartementet støtter opp om et slikt samarbeid mellom butikker, kunder og lokalsamfunn gjennom Merkur-programmet.

Grunnlaget for alle disse tiltakene er at butikkeierne må utvikle de i et samspill med kunder, foreninger i bygda og evt. kommunen. Utgangspunktet er at butikken må ha en godtgjørelse for denne typen tilbud, slik at de får dekket de utgiftene de har ved transport og tilrettelegging. Dette er tiltak som må avklares og avtales lokalt, og vil for en stor del være avhengig av kundegrunnlag, interesse og engasjement i kommunen, hos butikkdriveren osv. Det er eksempler på at både kommuner og kunder kan være med for å løse de økonomiske sidene ved slike tilbud. Eldre kan kanskje bli boende lengre hjemme om de har denne typen tilbud. Butikken får et bredere kundegrunnlag og flere kunder med sterkere lojalitet til å handle i butikken, men ikke minst økt lønnsomhet til sin butikk gjennom slike ekstra servicetiltak.

Det er vanskelig å se for seg at dette er avtaler som kan avklares på et nasjonalt nivå. Vi er av den mening at det må være lokale avtaler om slike servicetilbud. Den enkelte butikk må avgjøre om de vil etablere et slikt tilbud i sin butikk. Det som vil være avgjørende er om det er lokal etterspørsel, om butikkdriveren har kapasitet og hvordan dette vil påvirke lønnsomheten og kundetilørighet for butikken.

Med hilsen

Gerd N. Slinning (e.f.)
avdelingsdirektør

Judith Kortgård
seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Fra: Erichsen, Marion[Marion.Erichsen@vaf.no]

Dato: 18.03.2013 14:03:18

Til: leif.emanuelsen@kristiansand.kommune.no; jb.johannessen@gmail.com; Flekkefjord Kommune; kent.seland@sirdal.kommune.no; prosenda@online.no; haakon.belsby@songdalen.kommune.no; Bror Skrede; gv@marnardal.kommune.no; tom.valand@audnedal.kommune.no; sma@lindesnes.kommune.no; gro.hovden@lyngdal.kommune.no; akn@haegebostad.kommune.no; anna.kaddeberg@aseral.kommune.no; janne.hersvik@kvinesdal.kommune.no; siw.sakariassen@farsund.kommune.no

Tittel: Svar på henvendelse om forbrukerservice - daglivareinnkjøp

Videresender til orientering brev som Fylkeseldrerådet i Nord-Trøndelag har sendt til departementet vedr. svar på henvendelse om forbrukerservice.

Med vennlig hilsen

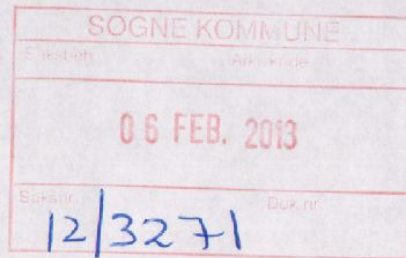
Marion Erichsen
Konsulent

Informasjon og service/politisk sekretariat
Vest-Agder fylkeskommune

Telefon: 38 07 47 35
E-post: marion.erichsen@vaf.no
Hjemmeside: www.vaf.no

 cid:image002.png@0

Punkt 10: RS 2813 Varsel om igangsetting av områderegulering og detaljregulering Våreheia - Oftenes i Søgne

SØGNE KOMMUNE

Postboks 1051
4682 SØGNE

Dato 2013-02-04
Saksbehandler EFL
Innvalgsnummer (+47) 38 12 08 50
Vår referanse 3356
Deres referanse

VARSEL OM IGANGSETTING AV OMRÅDEREGULERING OG DETALJREGULERING VÅREHEIA - OFTENES I SØGNE

På vegne av Kjellandsheia AS, varsles det herved at ViaNova Kristiansand AS setter i gang med regulering for området Våreheia - Oftenes i Søgne kommune, i samsvar med Plan- og bygningsloven § 12-8.

Avgrensning av planområdet

Forslag til planavgrensning er vist på vedlagte kartutsnitt, og strekker seg i nord til Uffortjønnå, følger Leireveien i øst, i sør går avgrensningen ca. midt på halvøya Oftenes inkludert sjøen på øst og vest, mot vest i følges hovedsak dalføret nordover fra skolen ved fylkesvegen og opp til Uffortjønnå. Planavgrensningen er fastsatt av Søgne kommune, og omfatter bl.a. eiendommene gnr/bnr 30/4, 31/1, 2, 3, 4, 5, 11, 103, 148, 149, 150 og 70/1, 5, samt en del boligeiendommer. Under planarbeidet kan området bli mer avgrenset.

Formålet med reguleringen er å legge til rette for fremtidig bebyggelse og anlegg (boligbebyggelse mm) i form av områderegulering og detaljregulering på enkelte områder (felt B10, i kom.del.plan). Det skal også vurderes småbåthavn med tilhørende anlegg, på vestsiden av Oftenes.

Planstatus

I arealdelen i kommuneplan, vedtatt 20.12.2012, er området tatt ut av kommuneplanen. I gjeldende kommunedelplan for Kjellandsheia, vedtatt 16.06.2011, er arealet avsatt til Byggeområde framtidig, Offentlig bebyggelse framtidig, Friområde generelt framtidig, Idrettsanlegg framtidig, Småbåthavn framtidig, Friluftsområde i sjø og vassdrag eksisterende.

Planarbeidet utløser ikke krav om konsekvensutredning.

Utbyggingsavtale

Samtidig varsles det om at det settes i gang forhandlinger om utbyggingsavtale for det aktuelle området jf. Plan- og bygningsloven § 17-4. Avtalen gjelder mellom berørte parter (utbygger eller grunneier og kommunen) og regulerer forholdet omkring utbygging av området.

Oppheving av planer

Forslag til plan vil oppheve deler av berørte reguleringsplaner.

Planlegger

Planarbeidet utføres av ViaNova Kristiansand AS.

Innspill, samråd og medvirkning

Eventuelle synspunkter, merknader, opplysninger m.v. av interesse eller betydning for planarbeidet eller utbyggingsavtalen sendes skriftlig til:

ViaNova Kristiansand AS, Postboks 541, 4665 Kristiansand
innen 06.03.2013.

Tlf.: 38 12 08 50 Fax: 38 12 08 51 E-post: even.lorentsen@vianova.no

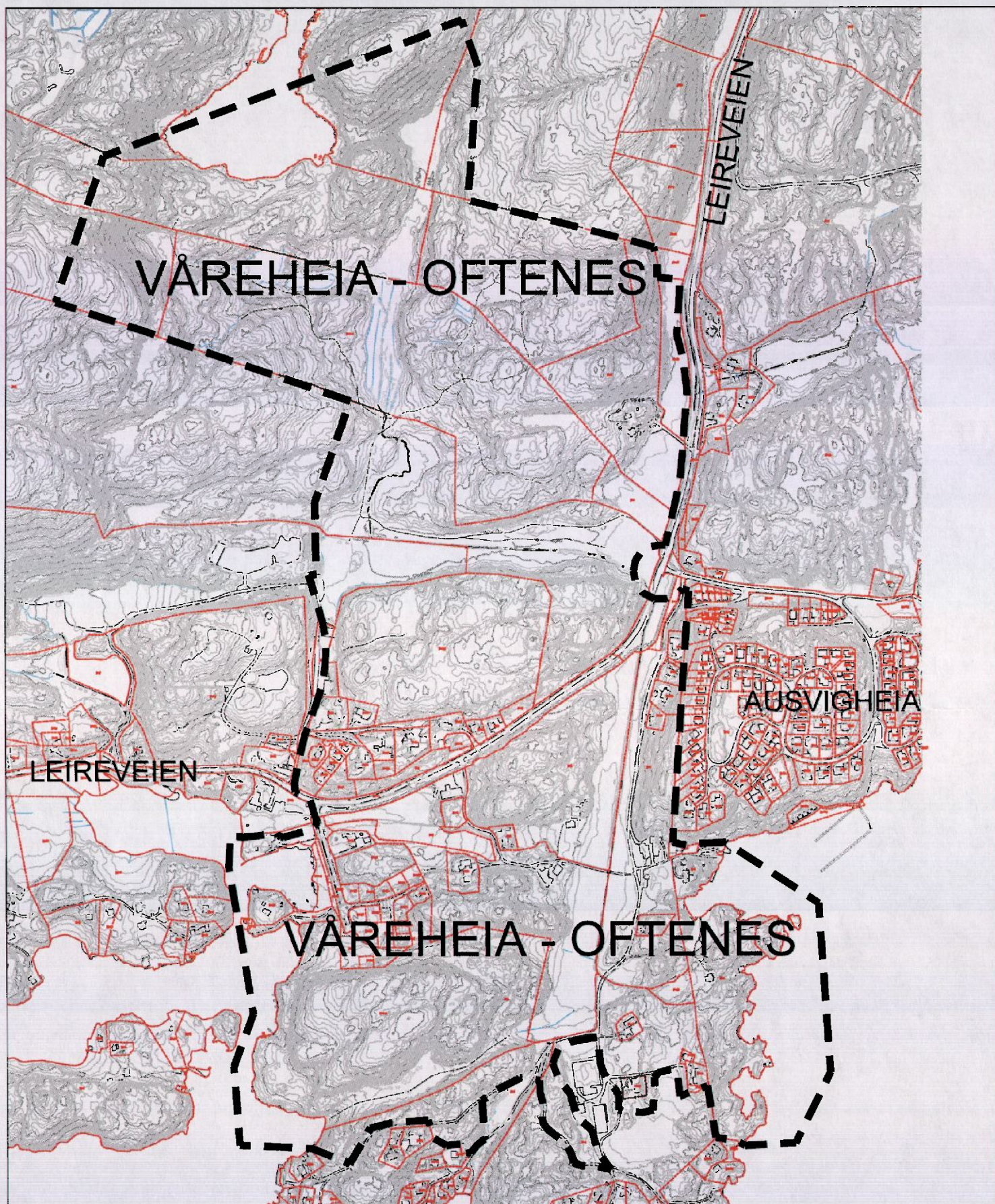
Med hilsen

ViaNova Kristiansand AS

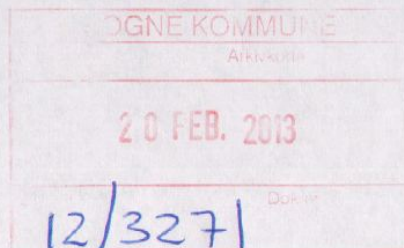
Even Fallan Lorentsen

Vedlegg: Kartutsnitt av planområdet Våreheia - Oftenes

VÅREHEIA - OFTENES
OMRÅDEPLAN OG DETALJREGULERING
PLANAVGRENSING 24.01.2013.

Punkt 11: RS 2913 Utvidet planområde - varsel om igangsetting av områderegulering og detaljregulering - Våreheia - Oftenes i Søgne

SØGNE KOMMUNE

Postboks 1051
4682 SØGNE

Dato 2013-02-19
Saksbehandler EFL
Innvalgsnummer (+47) 38 12 08 50
Vår referanse 3356
Deres referanse

UTVIDET PLANOMRÅDE, VARSEL OM IGANGSETTING AV OMRÅDEREGULERING OG DETALJREGULERING VÅREHEIA - OFTENES I SØGNE

På vegne av Kjellandsheia AS, varsles det herved at ViaNova Kristiansand AS setter i gang med regulering for området Våreheia - Oftenes i Søgne kommune, i samsvar med Plan- og bygningsloven § 12-8. Det er tidligere varsel om oppstarts av planarbeid i brev datert 04.02.2013. Planområdet er utvidet mot vest og nord.

Avgrensning av planområdet

Forslag til planavgrensning er vist på vedlagte kartutsnitt, og omfatter området rundt Kjellandsvannet, og sørover til Uffortjønnå og område vest for denne. I tillegg er det en parsell (B8) mellom Leireveien og Uffortjønnå. Planavgrensningen er fastsatt av Søgne kommune, og omfatter bl.a. eiendommene gnr/bnr 31/1, 2, 3, 5, og 70/1, 3, 4, 5, 6, 18. Under planarbeidet kan området bli mer avgrenset.

Formålet med reguleringen er å legge til rette for fremtidig bebyggelse og anlegg (boligbebyggelse mm) i form av områderegulering og detaljregulering på enkelte områder, samt området rundt Kjellandsvannet og Uffortjønnå vurderes regulert til friluftsmål o.l.

Planstatus

I arealdelen i kommuneplan, vedtatt 20.12.2012, er området tatt ut av kommuneplanen. I gjeldende kommunedelplan for Kjellandsheia, vedtatt 16.06.2011, er arealet avsatt til Boligområder fremtidig, LNF-område nåværende, Friluftsområde i sjø og vassdrag nåværende, og Samleveg fremtidig. Planarbeidet utløser ikke krav om konsekvensutredning.

Utbyggingsavtale

Samtidig varsles det om at det settes i gang forhandlinger om utbyggingsavtale for det aktuelle området jf. Plan- og bygningsloven § 17-4. Avtalen gjelder mellom

berørte parter (utbygger eller grunneier og kommunen) og regulerer forholdet omkring utbygging av området.

Oppheving av planer

Forslag til plan vil oppheve deler av berørte reguleringsplaner.

Planlegger

Planarbeidet utføres av ViaNova Kristiansand AS.

Innspill, samråd og medvirkning

Eventuelle synspunkter, merknader, opplysninger m.v. av interesse eller betydning for planarbeidet eller utbyggingsavtalen sendes skriftlig til:

ViaNova Kristiansand AS, Postboks 541, 4665 Kristiansand
innen 22.03.2013.

Tlf.: 38 12 08 50 Fax: 38 12 08 51 E-post: even.lorentsen@vianova.no

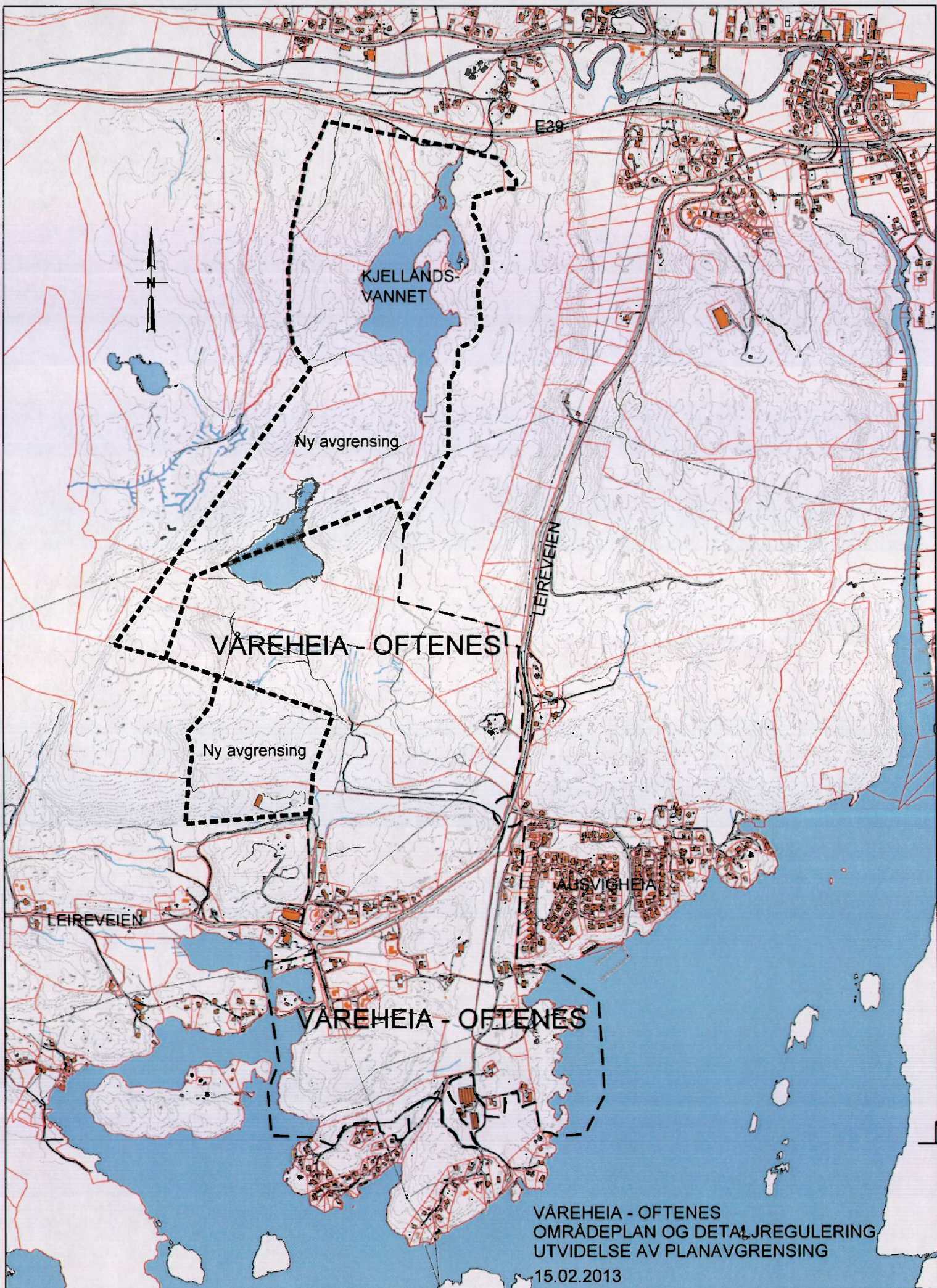
Med hilsen

ViaNova Kristiansand AS

Even Fallan Lorentsen

Vedlegg: Kartutsnitt av utvidet planområdet Våreheia – Oftenes.

VÅREHEIA - OFTENES
OMRÅDEPLAN OG DETALJREGULERING
UTVIDELSE AV PLANAVGRENŚING
15.02.2013

Punkt 12: RS 3013 Lyttevennprosjektet - oppfordring

Fra: Peersen, Tor[Tor.Peersen@vaf.no]
Dato: 15.03.2013 11:30:35
Til: tofteand@online.no; Bror Skrede
Kopi: bjorglinda@c2i.net
Tittel: Lyttevenn:-)

Jeg viser til tidligere samtaler om Lyttevennprosjektet og viser til nedenstående, der en pensjonist i Søgne ønsker å bli lyttevenn. Søgne kommune er nå den eneste kommunen i Vest-Agder som ikke har lyttevenner ved barneskolene. I flere kommuner har alle skolene lyttevenner. Lærere med erfaring gir uttrykk for stor tilfredshet med ordningen. Flere lærere forteller meg at barnas leseforståelse bedres gjennom denne ordningen. Den eldre generasjonen uttrykker takknemlighet over å kunne ta del i dette "arbeidet"

Jeg vil med dette oppfordre Søgne kommune til å komme i gang med lyttevennordningen. Jeg kommer gjerne på besøk og orienterer nærmere om ev. framgangsmåte. Jeg legger til orientering ved kopi av et antall presseoppslag om prosjektet.

Vennlig hilsen
Tor Peersen
95048107

Fra: Erichsen, Marion
Sendt: 13. mars 2013 12:04
Til: Peersen, Tor
Emne: Lyttevenn:-)

Hei Tor

I dag fikk jeg en telefon fra ei hyggelig dame som ønsker å bli lyttevenn. Hun heter **Björg Linda Berggaf**, ble pensjonist for 5 måneder siden og bor i Søgne. Jeg sa at du ville kontakte henne så snart du var tilbake fra ferietur i det store utland. Hennes telefonnummer: **95849025** og e-post: bjorglinda@c2i.net

Med vennlig hilsen

Marion Erichsen
Konsulent

Informasjon og service/politisk sekretariat
Vest-Agder fylkeskommune

Telefon: 38 07 47 35
E-post: marion.erichsen@vaf.no
Hjemmeside: www.vaf.no

 cid:image002.png@0

VEST-AGDER FYLKESKOMMUNE
-en drivkraft for utvikling

Lyttevenner

Medieoppslag i Vest-Agder
2009 - 2012

Emil Kalleberg (7 år) leser gjerne høyt for eldrerådsrepresentant Tore Hellang (1 midten) og Ashild Elk. I bakgrunnen rektor ved Ore skole, Liv Midttun, og rådgiver Ivar Holm fra Farsund kommune.

Ore skole

Farsunds Avis 30.4.2009
Rektor Liv Midttun

Søker lesevenner

Pensjonister med litt tid til overs nyteres til å delta på et seks uker langt prøveprosjekt ved Ore skole. To ganger i uken vil skolebarna og de eldre treffes for høytlesing og tryggelig samvær.

av Inger-Elise Ree Nordang

Det er barna som skal lese høyt for de eldre, ikke omvendt.

Målet med ordningen er å motivere til leselyst blant barna, samt legge til rette for samvær og kommunikasjon på vers av generasjoner, forklarer rådgiver Ivar Holm i Farsund kommune.

Prosjektet settes i gang til høsten, og an også utvides til andre skoler i Farsund kommune hvis mange pensjonister velger sin interesse.

Tanken er at pensjonistene kommer til skolen to ganger i uken over en seks ukers periode. Her vil de få mellom fem og

ti minutter med hver elev, som leser høyt for pensjonistene, forklarer Holm.

Holm viser til tilsvarende prosjekt i Bodø, hvor erfaringene har vært positive.

Bodø har hatt stor suksess med lesevenner. I England og Skottland er slike ordninger ganske vanlig, og de eldre blir sett på som en stor ressurs i skolen, sier han.

Det er elever i 2. til 4. trinn som skal delta i leseordningen. Og rektor ved Ore skole, Liv Midttun, gleder seg til å komme i gang.

Vi fikk gode resultater på de nasjonale prøvene i fjor høst, og etter dette blir vi kanskje enda bedre. Det er flott med noen som har tid til å høre på høytlesning, sier Midttun.

Ordningen baserer seg på frivillig innsats fra pensjonistene, men arrangørene tror ikke det blir noe problem.

Jeg tror nok en del pensjonister har både tid og lyst til å være med på dette, og ikke minst få den positive opplevelsen det er å være sammen med barna, sier eldrerådsrepresentant Tore Hellang.

I tillegg vil pensjonistene som deltar få dekket alle reiseutgifter, samt noe bevertning på skolen.

Vi trenger minst to pensjonister for å komme i gang, men håper på mange flere, oppfordrer Hellang.

**F
A
K
T
A**

Prosjektet «Lesevenn - aktive eldre som ressurs i skolen» er et samarbeid mellom Fylkesmannens Utdanningskontor og Vest-Agder Fylkeseldreråd.

Farsund, Venesla og Kristiansand er valgt ut som prøvekommuner i Vest-Agder.

Formålet er å utvikle en modell for bruk av aktive eldre i Vest-Agder for å stimulere og motivere leseferdighet og leselyst hos barn i alderen 7-9 år i samarbeid med skolens pedagogiske personale.

Farsunds Avis 3.12.09:

Det er noen vanskelige ord innimellom, sier Alida, og nevner spesielt ordet «bedende». Jeg trives veldig godt og kan godt tenke meg å fortsette etter nyttår, sier lyttevennen. Ungene er veldig flinke; også med de lange og vanskelige ordene, sier Grimsby. – Jeg gleder meg veldig til de dagene pensjonistene kommer til skolen, sier åtte år gamle Alida.

Eldre og barn skal bli lesevenner

LESEVENNER: Aina Vikenes og Tobias Vikenes Solberg synes det er gøy med barn og bøker.

Finnes det noen pensjonister som har lyst til å høre 3.klassinger i høytlesning på skolen?

Av Anne Line H. Valder
 Helse- og omsorgsdepartementet

Sammens har gjennomskolingen i kommunen, Privilegionsrådet og Helse- og omsorgsdepartementet planlagt et nytt lesevenner-prosjekt. Målet er at pensjonister kommer til skolen og hører på de elevene i 3.klasse lesere. Vi har valgt disse klasseromene fordi elevene på disse skoleene har knyttet innleide, men utveksler erfaring og lesning. Både klasseromene ved gjennomskolingen på kommunen, Aina Hjeltnes, Frøskole, bygge i Skole, og både Helse- og omsorgsdepartementet i fylke og fylkeskommunen. Her vil skolen for aktivitet som har gitt gode resultater der det er prøvd.

Sjette leseglede
 Planen er å komme i gang med prosjektet fra høsten og videre som et fast uttrykk i kommunen og i Vennesla.

– Prosjektet med dette er jo å lære elevene hvordan de skal lese og skrive, og de eldre kan være en stor støtte, de lærer på og kan kanskje berikere vakkert. Vi har allerede Helse- og omsorgsdepartementet, som elevene har lært seg å lese og skrive på og for å få et godt uttrykk og for de andre barna.

– Ja, dette er et prosjekt som skal skape leseglede og lesning. Vi har også et del skole som med å bygge relasjoner på over et generasjon. Lesere skal selv vilje lese slik at de kan bli mer engasjerte, legger

HØYTLISING: Tredekkningene fra høsten, Aina Vikenes og Tobias Vikenes Solberg, girder seg til å lese for barnet Aif Vikenes, og Peder Rosenblad fra Helse- og omsorgsdepartementet og Jorunn Inger Olsen ved Privilegionsrådet.

På alle skoler
 Sammen med Peder Rosenblad og Aif Vikenes fra kommunen Helse- og omsorgsdepartementet fra Privilegionsrådet, står Aina Hjeltnes i kommunen for dette prosjektet.

– Vi i Helse- og omsorgsdepartementet som disse elevene prøver, for å se om det er flere som er interesserte. Det er bare utvalgt på dette. Vi trenger flere som har lyst til å være sammen med barn og som ikke vil være mer enn å lese. I denne gang er dette et utvalg av gang i skole på de to skoleene skolen, men vi har lyst til å

gjøre det på alle skoler i kommunen, sier Vikenes.

– Vi ønsker at vi skal få til kursene og utveksling mellom alle og elevene. Jeg ønsker jo at for de som er berørt og har berørt og har berørt i skolen, som disse er med i skolen. Og en annen ting, for elevene vil jeg tro det er mer utfordring å

lese for en elevene som ikke lærer og hele klassen, legger Peder Rosenblad til.

Bli kursert
 På Privilegionsrådet er det lagt et møte på skole, slik at dette kan bli et gruppe som

er med og god å være i, sier Jorunn Inger Olsen.

Aina Hjeltnes fra kommunen sier at det vil bli gitt opplæring som er laget for å gå i skolen for elevene. Oppgaver er såvidt, men opplæring vil bli dekket.

Helse- og omsorgsdepartementet

– I Helse- og omsorgsdepartementet har de et samarbeid med Aif Vikenes (LF) og de er med Peder Rosenblad (LF) og de er med Privilegionsrådet (LF) og de er med.

Vennesla Tidende: 260709

– Ja, dette er et prosjekt som skal skape leseglede og lesetrening. Vi håper også at det skal være med å bygge relasjoner på tvers av generasjoner.

Blir flinkere til å lese

■ Unikt prosjekt på Ore skole gir positive resultater

Lesevennene Anne Marie Søyland og Målfrid Grimsby er ikke i tvil om skolebarna på Ore er blitt flinkere til å lese etter at de begynte å lese høyt for de eldre or to måneder siden.

av Karl Birger Sælør

Ungene er kjempeflinke. Jeg merer at de har fremgang fra gang til gang, sier Anne Marie Søyland.

– Det er veldig spennende å være sed på dette prosjektet. Ungene blir flinkere til å lese etter hvert som ukene går, sier Målfrid Grimsby.

De to kvinnene, bosatt rett i nærheten av skolen; nærmere bestemt i Rekrysset og på Råstad, er to av mange lesevenner på Ore skole.

Flange katter

Totalt 32 elever i 2. og 3. klasse er sed på det unike leseprosjektet. Pensjonistene kommer til skolen på fredsdager og torsdager. Hver elev leser høyt mellom fem og ti minutter.

– Jeg liker best bøker om katter. Jeg er medlem av Dyrbeskyttelsen og har 22 katter hjemme, sier åtte år gamle Hanna Johnsen Kalleberg.

Både hun og venninnen Kaja Keibrok Reinertsen ser frem til de agene da lesevennene kommer til skolen.

– Det er noen vanskelige ord innimellom, sier Hanna, og nevner spesielt ordet bedende.

– Jeg ble spurt om å være med på dette og synes det er veldig koselig. Det er fint å bli kjent med ungene og høre dem lese. Innimellom stopper de opp og da prater vi om forskjellige ting. Når de støter på vanskelige ord prøver vi å forklare dem hva ordene betyr, forteller Anne Marie Søyland.

til fortsette

Også Målfrid Grimsby koser seg sammen med ungene på skolen. Hennes barn gikk alle på Ore skole.

Kaja Sketbrok Reinertsen (til v.) og Hanna Johnsen Kalleberg trives sammen med lesevenn Anne Marie Søyland, som ikke er i tvil om at skolebarna blir flinkere til å lese etter hvert som ukene går.

le, så nå gir hun noe igjen til skolen.

– Jeg trives veldig godt og kan godt tenke meg å fortsette etter nyttår. Ungene er veldig flinke; også med de lange og vanskelige ordene, sier Grimsby.

Hun sitter sammen med Alida Hammersmark, som leser høyt for henne. Det er ingen tvil om at de to har funnet tonen.

– Jeg gleder meg veldig til de dagene pensjonistene kommer til skolen, sier åtte år gamle Alida.

Stor ressurs

Rektor Liv Midttun er med oss på runden rundt i klasserommene. Hun har bare lovord å si om prosjektet.

– Hensikten er å skape relasjoner mellom generasjoner. At barn har en voksen til å høre dem i lesing er veldig viktig. Å lese høyt øker helt klart leseferdighetene, sier rektoren.

Hun ser på lesevennene som en stor ressurs for skolen og håper det vil være mulig å fortsette leseprosjektet i en eller annen form i 2010.

– Det er viktig for skolene å ha noe som er ens eget; og dette prosjektet er på en måte vårt. Så vidt jeg vet er vi den eneste skolen i fylket som er kommet skikkelig i gang. Jeg var på et møte i juni og da var det kun oss som hadde et klart opplegg. Se til Ore, ble det sagt den gangen; og det er jo litt artig, sier Liv Midttun.

FAKTA

Lesevenner på Ore skole

Prosjektet «lesevenner – aktive eldre som ressurs i skolen» er et samarbeid mellom Fylkesmannens Utdanningskontor og Vest-Agder Fylkeseldreråd.

Farsund, Vennesla og Kristiansand ble valgt ut som prøvekommuner i Vest-Agder. På Ore skole har i høst 32 elever vært med på prosjektet, som går ut på at elevene leser høyt for lesevennene.

Formålet er å utvikle en modell for bruk av aktive eldre i Vest-Agder for å stimulere og motivere leseferdighet og leselyst hos barn i alderen syv til ni år.

Fædrelandsvennen 29. mars 2010

Søker pensjonister som lytte- og lesevenner

Ordning med lytte- og lesevenner skal innføres i barneskolen fra høsten av

SKOLE

► KRISTIANSAND

– Fra høsten av ønsker vi å innføre en ordning på bred front med lytte- og lesevenner i barneskolen i Kristiansand, sier Tor Peersen.

Han er prosjektleder for ordningen i Vest-Agder, og opplyser at enkelte skoler i Vennesla, Lyngdal, Farsund og Kristiansand har lytte- og lesevenner på prøvebasis.

– Men vi trenger hjelp av mange flere pensjonister dersom vi skal innføre ordningen på bredere basis slik vi planlegger i Kristiansand, sier Peersen.

Norske barn gjør det dårlig ved internasjonale lese- og regneprøver. I England, hvor ordningen har vært praktisert en stund, er prøveresultatene bedre enn i Norge.

– Kan engasjementet av eldre i den engelske skolen være en del av forklaringen, spør Paul Otto Johnsen, medlem av Vest-Agder elderråd.

VENNSKAP. Det er elderrådet i fylket som organiserer ordningen, en ordning Johnsen mener er positiv både for elever og pensjonister. Lytte- og lesevennene ikke skal lese for elevene, men lytte til elevenes løsning og hjelpe til med forståelse av vanskelige ord og sammenhenger.

– Det har vist seg at det oppstår et særlig vennskap mellom

PENJONISTER: Paul Otto Johnsen (t.v.) og Tor Peersen etterlyser pensjonister som kan bli lytte- og lesevenner i barneskolen. FOTO: REIDAR KOLLSTAD

lytte/lesevennene og elevene, derav navnet på prosjektet, forklarer Johnsen.

Peersen og Johnsen fremholder at hensikten med ordningen er å stimulere og motivere leseferdighet og leselyst hos barn i alderen 7-9 år i samarbeid med rektorer og skolens pedagogiske personale.

ELDRE. Ordningen har også en annen oppside, den gjør bruk av de eldre som ressurspersoner. –

Det liker jeg veldig godt, sier Johnsen.

Peersen forteller at Vest-Agder elderråd første gangen hørte om ordningen på en landskonferanse i Bodø i 2008.

– Ordningen var da allerede etablert i Bodø, og vi ble veldig inspirert, sier Peersen.

TEKST: OTTMAR ENKSEN

Ros fra Halvorsen

Kunnskapsminister **Kristin Halvorsen** er orientert om prosjektet i Vest-Agder, og uttaler at hun er imponert.

I et brev til fylkeskommunen i februar i år skriver Halvorsen blant annet: «Å lære elever å bli

flinke til å lese er en av skolens viktigste oppgaver, og jeg synes det er veldig positivt at også krefter utenfor skolen kan bidra som ekstra ressurs. Særlig positivt synes jeg det er at prosjektet bringer sammen barn og pensjonister, til felles glede og nytte. Jeg er imponert over organisering og resultater, og ønsker lykke til i det videre arbeidet.»

Leder Fædrelandsvennen 0310:

Spennende nyskapning

■ En ordning med lytte- og lesevenner skal innføres i barneskolen i Kristiansand til høsten. Målet er at pensjonister skal lytte til elever som leser. Elevene vil på denne måten få hjelp til å forstå såvel vanskelige ord som sammenhenger i tekstene.

Initiativtakerne fortjener ros for dette tiltaket. Først og fremst fordi ordningen etter vår oppfatning vil kunne hjelpe mange elever til å lese bedre, noe som vil hjelpe dem i den videre skolegangen. I tillegg vil dette tiltaket gi verdifull kontakt

mellom unge og eldre mennesker, til glede for begge aldersgrupper. På denne måten vil også samfunnet nyttiggjøre seg av de betydelige ressurser mange eldre mennesker utgjør.

Vi håper mange pensjonister melder seg og bidrar til en spennende nyskapning i norsk skole.

■ NRKs Bård Tufte Johansen reiser verden rundt for å lage reportasjer om hatoppgjør. Når kommer han til fylkesgrensa vår?

Øker leselyst og bygger bro til de eldre

- Vennesla er absolutt best i klassen når det gjelder lyttovenn-prosjektet, mener prosjektleder Tor Perren i fylkeskommunen.

Av Anna Lise H. Vekter
anna.lise@vennesla-tidende.no

TOR PERREN: For første gang i lyttovenn-prosjektet i fylkeskommunen, bruker Vennesla som et godt eksempel på et vellykket lyttovenn-prosjekt. (Foto: Ved-Ågder fylkeskommune)

Den har læstert med seg Jorunn Sagan Olsen fra Vennesla Frivilligsentral til Landskonferansen av lyttovenn-dermal i Barne til varen.

- I Vennesla finner det er tilfreds med samarbeid Alf Vikøren og Perre Skarstad som gjør en glimrende jobb. Når de bygges Frivilligsentral ble koblet på Lyttovenn-prosjektet, tok det litt av, tilleggs prosjektleder Tor Perren i Ved-Ågder fylkeskommune.

Gode resultat

Lyttovenn-prosjektet er eldre mennesker som har sagt seg villige til å komme til skolen og delta aktivt i elevenes læring. I tillegg til å undervise og motivere lesehelse og leselyst, er fokus med prosjektet også å bygge bro mellom generasjonene.

Perren ønsker å bruke Vennesla som et godt eksempel og vil at tilberedes skal få barn Jorunn Sagan Olsen erfarer med lyttovenn-prosjektet.

- Å skille opp lyttovenn-er i skoleklasser rundt om i alle landets kommuner vil gi store resultater, mener Perren.

Sosiale rammer

I Vennesla samarbeider kommunen med kommunen og Frivilligsentralen opp prosjektet i 2008. Per siden er lyttovenn-er i Barne på skolen til skolelederen, Vennesla, Skarstad, Skarpergaard, Skarstad og nytt samarbeid mellom skole og kommunen.

- Det er nå 21 prosjekter som deltar i prosjektet på alle forskjellige skoler. Flere av dem har blitt på med dette samarbeidet. Vi legger opp til samarbeid i alle kommuner og det vi har skapt en trygg og sosial ramme rundt prosjektet, sier jeg har sagt at vi for så det har sagt ut fra, papiret Jorunn Sagan Olsen ved Frivilligsentralen.

UJA vil forske

I Ved-Ågder er det mange kommuner som er med på lyttovenn-prosjektet og Fylkeskommunen har fått 12,5 millioner kroner til videreføring av aktivitet.

Prosjektledere viser på rundt til de kommunene som ikke har bygd prosjektet, i dag som i 20. Disse kommunene er:

- Alle skoler som er med på dette, har kommet med gode tilbakemeldinger. Jeg tror ikke det har kommet en eneste negativ kommentar. Mange av rektorane mener å merke det tydelig på lesehelse, leselyst, papiret Perren. Han er glad for at Universitet i Agder nå har fått sine egne til prosjektet.

- Håro Skarstad som er ansvarlig for lærerutdanningen ved UJA er imponert i å være med å skape broen mellom generasjonene og på skoler med dette prosjektet. Skarstad Perren og er i gang med planlegging rundt dette.

Utrolig populært

- Dette har blitt et utrolig populært prosjekt for barna. Elevene elsker og ønsker på lyttovenn-er sine. Det er en rekke som ønsker på dem og vil være på når de leser, er veldig stolt for mange av elevene på tredje og fjerde trinn, mener Rudi Skarstad Skarstad.

Han er rektor på Skarstad skole og jobber som rektor i tillegg. Han synes lyttovenn-prosjektet på kommunen opp til kommunen.

BEST I KLASSEN: 21 prosjekter er nå med lyttovenn-prosjektet i fylkeskommunen på skolen alle skoler i Vennesla. Prosjektleder Tor Perren vil nå med seg Jorunn Sagan Olsen fra frivilligsentralen til Landskonferansen for lyttovenn-dermal i Barne til varen. De gode resultatene prosjektet gir i Vennesla (Foto: Ved-Ågder fylkeskommune)

Fædrelandsvennen på Mottaksskolen 2. april 2011

LESEVENN: – Jeg prøver å gjøre lesing til noe positivt, sier Inger Johanne Iglebak, som her leser med Shadiya Jimale på Mottaksskolen. FOTO: LARS HØEN

Lesevenner på Mottaksskolen

Ord for ord hjelper pensjonister barna å lese bøker. Nå følger flere skoler etter med ordningen.

SPRÅK KRISTIANSAND

En pekefinger følger ordene mens de langsomt leses høyt. Venn, Verden, Vær Vivian, Vase, Vinter, Veske. 15 år gamle Shadiya Jimale fra Somalia lukker boka når hun er ferdig.

– Kjempebra, sier hennes 67 år gamle lese- og lyttevenn Inger Johanne Iglebak.

BRUKER ERFANINGER. De leser på Mottaksskolen i Kristiansand, som er med i en ordning hvor pensjonister skal stimulere elevene til økt leselyst. Iglebak er en av 90 pensjonister i Vest-Agder som er involvert i prosjektet. Hun har 40 års erfaring som spesiallærer i grunnskolen, og som pensjonist ble hun fur rastles til å holde seg borte fra klasserommet. To timer, én gang i uka, kommer hun på Mottaksskolen for å lese med elevene, uten lønn.

– Jeg hører dem i lekse, plukker ut ord, og øver leseforståelse med dem. Det er morsomt at noen fremdeles har bruk for mine erfaringer, sier hun.

15 år gamle Simon Tsfageris

HJELPER: – Norsk er ikke så vanskelig, sier Simon Tsfageris fra Eritrea. Han får hjelp av Inger Johanne Iglebak. FOTO: LARS HØEN

fra Eritrea leser også.

– Her lærer jeg å lese og skrive. Jeg rakk ikke å lære så mye før jeg kom til Norge. Men norsk er ikke så vanskelig, sier han.

– Om man ikke lærer språket, kan det være utrolig vanskelig å bli integrert. Derfor er det ekstra gøyning å gjøre denne jobben, forteller Iglebak.

FLERE SKOLER. Det er ikke bare Mottaksskolen som er med i prosjektet. I Kristiansand er også skolene Karl Johan Minne, Lovisenlund skole, Sleetholia skole, Tordenskiolds gate skole, Wilds minne skole, Øvre Sleetholia skole og Strømme skole allerede i gang. I Farsund er to skoler med, det samme i Lyngdal, Flekkerry, Fagerholt og Ve

skole skal snart starte opp med lese- og lyttevenner, og i Venneha er alle barneskolene igang med prosjektet allerede.

– Dette er et veldig bra tilskudd for oss. Elevene får ekstra hjelp til lesing, og det trenger vi. Vi får ikke mye tid til det når klassen er samlet, sier Astrid Madsen, som er lærer ved Mottaksskolen.

LESEMOTIVASJON. Poenget med lese- og lyttevenn er å stimulere og motivere leseferdighet og leselyst hos barn i alderen sju til ni år i samarbeid med skolens pedagogiske personale.

Gertrud Inger Haugland, serienordfører hos oppvekstdirektøren i Kristiansand, er positiv.

– Fra skolens ståsted, er det en

positiv ordning i en skolehverdag. Det å få eldre til å være sammen med barn, være en trygg voksen for dem, og at de kan forklare vanskelige ord og uttrykk for elevene, har mange positive sider med seg, forteller hun, og sier at den største utfordringen er å skaffe nok lesevenner til kommunens skoler.

– Hva er forskjellen på dette, og ekstralærere som skolen allerede har?

– Dette fungerer litt annerledes. Lesevenner skal ikke lære elevene å lese, de kan heller forklare vanskelige ord og uttrykk. Det handler mer om den sosiale biten, at elevene har en voksen som gir dem ekstra oppmerksomhet, noe som gir motivasjon, sier hun.

EKSTRA HJELP: – Elevene får ekstra hjelp til lesing, og det trenger vi. Vi får ikke mye tid til det når klassen er samlet, sier Astrid Madsen ved Mottaksskolen. Til høyre Inger Johanne Iglebak. FOTO: LARS HØEN

Takst: Anette Os
anetteos@vwl.no – 38 11 36 57

FAKTA Lese- og lyttevenn

- ▶ 90 lyttevenner fordelt på 10 skoler i Vest-Agder.
- ▶ Etter en tid hentet fra England.
- ▶ Måltidsplanen er elevene i 2. og 3. klasse, sju til ni år.
- ▶ Utenrett.
- ▶ Norske barn gjør det dårlig ved internasjonale lese- og regneprøver. I England hver ordningen har vært prøvd ut i noen år, kan de vite til fremgang.

Etterlyser venner å lese med

Eldrerådet i Flekkefjord og Frivilligsentralen ønsker å få opp leselysten. Nå søker de etter lesevenner.

Av ERIK THIME
erik@avisenagder.no

Johan Sunde og Marianne Hafte klarer etter å komme i gang med lesevern-prosjektet. I september startet prosjektet i gang på Sunde skole.

– Vi er på jakt etter voksne folk – gjerne besteforeldre – som kan tenke seg å være på skolen en til to ganger i uken, og lese sammen med elevene i 2. og 3 klasse, forteller Sunde og Hafte.

DÅRLIGERE UT: I de seneste årene har det gjennom internasjonale undersøkelser vært fokusert på at norske elever kommer dårligere ut i forhold til elever i andre land når det gjelder leseferdigheter. Dette har norske myndigheter forsøkt å løse gjennom en ny skolereform og nye læreplaner.

– Reformen fokuserer mye på at lesing skal styrkes. Målet er at elevene må utvikle seg til gode lesere i løpet av småskoletrinnet, noe som vi lette skolegangen.

Nå vil elderrådet og Frivilligsentralen bidra.

FORBINDELSE: – Vi vil skape en forbindelseslinje mellom aktive eldre som er glade i å lese og barn som har lyst til å bli bedre lesere. England og Skottland har benyttet eldre som lesevenner i flere år. Her lokalt har det vært prøvd ut i fire kommuner, Vennesla, Farsund, Lyngdal og Kristiansand. Tilbakemeldingene har vært gode, forklarer Sunde og Hafte.

Tilbakemeldingene fra skolene har vært at elevene mestrer lesing på en bedre måte og at søk av lesevenner bedrer miljøet i skolen. Elevene leser for sine lesevenner i klasseværelset til-

LESEVENNER: Johan Sunde i Flekkefjord Eldreråd og Marianne Hafte på Frivilligsentralen starter i høst et prosjekt med lesevenner på Sunde skole.

støtende rom og gir beskjed til neste elev etter lesing.

– Det er ikke slik at elevene og lesevennene skal lese høyt for hele klassen, men bare hver for seg.

TA KONTAKT: Nå håper Sunde og Hafte at flere melder seg.

– Bare ta kontakt med Frivilligsentralen. Vi gløder oss virkelig til dette prosjektet – og håper så mange som mulig vil

bidra til å øke interessen for lesing – og at elevene blir enda bedre til å lese!

Lesevern-prosjektet er i første omgang et forsøk på Sunde skole.

– Men det er ingenting i veien for at dette kan gjøres på andre skoler etter hvert, understreker Hafte.

Avisen Agder, Flekkefjord etter besøk på Sunde skole:

Skolen vil skape en forbindelseslinje mellom aktive eldre som er glade i å lese og barn som har lyst til å bli bedre lesere.

Leder Fædrelandsvennen 4. april 2011

Lesevenner

■ Elever ved mottaksskolen i Kristiansand får ekstra hjelp av pensjonister til lesetrening. 17 andre skoler i Vest-Agder er også med i lesevenn-prosjektet. Målgruppen er elever i 2. og 3. klasse.

Å stimulere til økt leselyst har vidtrekkende konsekvenser. For så vel barn med innvandrerbakgrunn som etnisk norske. Å mestre språket er en avgjørende forutsetning for å kunne fungere godt i vårt kunnskaps- og informasjonssamfunn.

Det er grunn til å rose pensjonister og andre som ulønnet engasjerer seg i dette arbeidet. De fremstår som en verdifull tilleggsressurs i skolens hverdag. Som gode lyttere og samtalepartnere.

Den individuelle oppfølgingen kan ikke annet enn være motivasjonsskapende. Og lesetreningen øker ikke bare barnas ferdigheter og forståelse. Det knyttes også bånd mellom lesevenn og elev. Vennskap på tvers av aldersforskjeller. En uvurderlig ekstragevinst.

■ Politikerne sa ja til vaffelbu i Jegersberg. Da blir det nok både liv og røre.

Leder Fædrelandsvennen 6. januar 2012

KLAR TALE: Arild Rakve, oppvekstdirektøren i Kristiansand, vil ikke ha et lovbestemt nasjonalt minstekrav til antall elever per lærer i grunnskolen. FOTO: TORE ANDRÉ BAARDSEN

Verdifulle lyttevenner

■ Som gårtdagens reportasje fra Mandal demonstrerte, har ordningen med lyttevennervist seg som verdifull. Når voksne mennesker, i praksis of pensjonister, tar seg tid til å bistå en barneskoleelev med leseleksene på regelmessig basis, medfører det nytte og glede for begge parter. En positiv bieffekt er at det knyttes bånd på tvers av generasjonsgrensene – utenom den familierammen hvor slikt normalt skjer.

Initiativet til lyttevennordningen kom fra Vest-Agder fylkeskommunes Eldreråd i 2008. I dag ha 13 av fylkets kommuner innført den, men det er plass til mange flere lyttevenner, også i kommuner som allerede er med på opplegget.

Vi oppfordrer gjerne til innsats som lyttevenn.

■ Fleksibilitet på bussen kan forsvinne. Men midtrobattene er kommet for å bli.

Tidligere fylkestingsrepresentant Leif Hoven i samtale med en mandalselev.
Lindesnes Avis 26.1.12.

Lærerikt prosjekt

- Jeg har lært navnet til min lyttevenn. Han heter Leif, forteller Benjamin.
- Hvis vi sier et ord feil, kan de hjelpe oss, sier Erik.
- De kan hjelpe oss med nye ord også, sier Kaja.

Stor suksess med lyttevenner

➔ Pensjonister bak gratis lesestretning

➔ 13 av 15 kommuner i Vest-Agder har lyttevenner

Etter et halvt år med lyttevenner i Mandal, er det unison enighet om at prosjektet må forlenges.

MANDAL IME

– En blir jo helt rørt av dette. Lyttevennert Bent Egeland (64) har nettopp fått en god klem av Julie Spjeland i 3c på Ime skole. De to har brukt sine 15 tilmålte minutter på å lese lesekassen, og en liten prat i etterkant. Egeland må medgå på jobben som lyttevennert med på å holde ham yngre.

– Jeg er tidlig pensjonert som følge av sykdom, men dette kan jeg gjøre et par timer i uken. Jeg er utrolig glad i barn, og dette er et flott prosjekt, sier Egeland, som er tidligere forretningsmann.

Julie synes det er gøy å lese, og Egeland blir rasket arrestert av den unge eleven da han avslører at han ikke er flink til å lese baker lenger.

– Det må du, det er bra å lese, sier hun og fortsetter. Det er gøy med lyttevennene, for det er mer fredelig å lese her enn i klasserommet. Det er trist at vi ikke skal ha lyttevenner mer.

RESSURS

Prosjektet handler om at lyttevennene, som er frivillige, og oftest pensjonister, møter en og en elev i 10-15 minutter i skoletiden. De bruker tiden til å lese lesekassen, og i etterkant snakker de om innholdet og eventuelle vanskelige ord og uttrykk. Deretter leser eleven en ukjent tekst for lyttevennen.

I Mandal har prosjektet foregått i et halvt år. Nylig ble det holdt evalueringssesjon, og fra rektorene fra de fire barneskole-

VRIG LESER: Julie Spjeland i 3c på Ime skole forteller lyttevennert Bent Egeland at hun leser ofte, og at hun kvelden førveien har lest 20 sider i et bok. Egeland minner henne om at en ulast bok er som en ukjent verden, og Julie nikker samtykkende. FOTO: HANNE CHRISTINE BORO

lene er det unison enighet om at prosjektet burde fortsette. Mandal har i dag 24 lyttevenner, men skulle helst hatt rundt 30 for å dekke behovet. Rektor ved Ime skole, Trond Storaker, synes prosjektet er kjempeløst. Her har 3. klassene besøk av lyttevennert en dobbelttime hver uke, og nå er to av tre klasser unna gjort.

– Pensjonistene er en ressurs for oss. Forskning viser at øving på lesing gir bedre lesere, og ved hjelp av dette prosjektet får man mulighet til å se og høre elevene i fred og ro. Vi ønsker at elevene skal lære å anvende tekstene, ikke bare bli mekaniske lesere. At pensjonistene stiller opp og bruker av sin fritid, er veldig positivt, sier Storaker.

Og på kontaktlæreren i 3c, Roar Helleren, sier at prosjektet har hatt effekt.

– Elevene synes det er stas når lyttevennene kommer. Som lærer har jeg ikke sjans til å høre hver enkelt elev i lesing i så lang tid, så lyttevennene er veldig populære, sier Helleren.

Trenger flere

Tor Peersen i Vest-Agder Fylkeskommunes Eldreråd er prosjektleder for lyttevennert.

– Det er to årsaker til at vi gikk i gang. Det ene var for å gjøre noe interessant og hyggelig for de eldre, på den andre si-

den ser vi at elevene blir flinkere til å lese og får en økt leseforståelse, sier han.

Peersen sier at pensjonistene og elevene blir veldig glade i hverandre, og at alle, inkludert læreren, gleder seg til den dagen i uken lyttevennene kommer.

– Men vi har ikke nok lyttevenner, og skulle gjerne hatt flere. Det er mange pensjonister som ikke tør å gå inn i dette før noen ringer dem og spør. Det kreves at de kan lese og bytte og være glad i barn, utover det er det ingen krav, sier Peersen.

Tekst: **Hanne Christine Boro**
hanna.christine.boro@fvn.no - 9739298

FAKTA

Lyttevennertprosjektet

➔ Ble startet av Vest-Agder fylkeskommunes Eldreråd i 2008, som et prøveprosjekt i Kristiansand, Venesla og Farsund.

➔ 13 av 15 kommuner i Vest-Agder har lyttevenner, men ikke på samtlige skoler.

➔ Aust- og Vest-Agder fylkeskommuner har bestemt seg for å utvikle en felles regionplan, og ser for seg at prosjektet skal bli en del av planverket.

➔ Man henvender seg til 2., 3. og 4. klassingene.

➔ Lytteprosjektet er i regi av eldrerådet i kommunene, og i nært samarbeid med frivilligsentraler og den enkelte skole.

UiA følger opp

– Dette er et prosjekt jeg har veldig hjerte for, og som jeg ønsker en god utvikling av, sier leder av lærerutdanningene ved UiA, Birte Simonsen.

Hun sier at forskning viser at meningsrettet og høytløst arbeid gir effekt, men at det foreløpig ikke finnes forskning som kan underbygge at elevene har blitt flinkere lesere ved hjelp av lyttevenner.

– En slik forskning vil kanskje heller ikke være prosjektets viktigste side. Fra universitetet vil vi følge opp og bidra med rådgivning og forskning i den grad det er behov. Det kan også være aktuelt for enkelte av våre stu-

denter å lage bacheloroppgaver om lyttevennertprosjektet, sier Simonsen.

I oktober i år ble den første lyttevennertkonferansen i Norge arrangert på UiA. Det er meningen at dette skal bli et årlig arrangement.

– Følg sett er det veldig gøy at dette prosjektet har blitt så vellykket, det er moro at et så enkelt og viktig tiltak gir fram. Her har vi et glimrende eksempel på livslang læring, ettersom også pensjonistene drar nytte av møtene med elevene. Tor Peersen har vært en ildsjel i dette arbeidet, sier Simonsen. **HANNE CHRISTINE BORO**

Hvorfor er du lyttevennert?

ANNA-BRITT WATTNE (74), TIDLIGERE LÆRER:

– Fordi jeg mener språk er det viktigste av alt. Å være sammen med barn er noe av det mest givende man kan oppleve. Tiden som lyttevennert har bare vært positiv på alle måter. Barnas øyne stråler når vi kommer.

OLAV FLEJÅ (69), UTDANNET MASKINIST:

– Jeg synes det er greit å ha noe å gjøre som pensjonist, og dette er både nyttig og viktig. Man føler at man gjør noe samfunnsnyttig, og man får en fin kontakt med elevene. Det er mange forskjellige personligheter.

SIGNE FAYE (80), TIDLIGERE LÆRER:

– Jeg er glad i ord og i å lese, og synes dette arbeidet er givende. Som pensjonist synes jeg at jeg kan gjøre noe til gjengjeld. Det er moro når elevene treffer oss på byen og hilser, da skjønner foreldrene ingenting.

LUDVIG HOPE FAYE (80), TIDLIGERE ORDFORER I MANDAL OG FYLKESORDFORER I VEST-AGDER, LÆRER OG REKTOR:

– Jeg er veldig pårømt når vi leser. Det er ikke bare innholdet som er viktig, men også det å lese riktig. Jeg liker godt når vi er ferdige med lekselasjonen, slik at vi kan snakke sammen. Det er interessant og givende å høre hva barn tenker og er opptatt av.

Fædrelandsvennen
5. januar 2012

Fædrelandsvennen 5.1.12:

– En blir jo helt rørt av dette. Lyttevenn Bent Egeland (64) har nettopp fått en god klem av Julie Spetland i 3c på Ime skole.

De to har brukt sine 15 tilmålte minutter på å lese leseleksen, og en liten prat i etterkant. Egeland må medgi at jobben som lyttevenn er med på å holde ham yngre. Rektor ved

Ime skole, Trond Storaker, synes prosjektet er kjempeflott. Her har 3. klassene besøk av lyttevenn en dobbeltime hver uke, og nå er to av tre klasser unnagjort.

Leder Fædrelandsvennen 6.1.12

Som gårsdagens reportasje fra Mandal demonstrerte, har ordningen med lyttevenner vist seg som verdifull. Når voksne mennesker, i praksis ofte pensjonister, tar seg tid til å bistå en barneskoleelev med leseleksene på regelmessig basis, medfører det nytte og glede for begge parter. En positiv bieffekt er at det knyttes bånd på tvers av generasjonsgrensene – utenom den familierammen hvor slikt normalt skjer. Initiativet til lyttevennordningen kom fra Vest-Agder fylkeskommunes Eldreråd i 2008. I dag har 13 av fylkets kommuner innført den, men det er plass til mange flere lyttevenner, også i kommuner som allerede er med på opplegget. Vi oppfordrer gjerne til innsats som lyttevenn.

Hva mener rektor?

- Rektor Liv Midttun v/ Ore skole i Farsund:
Vi var så heldig å bli med i dette prosjektet ved oppstart høsten 2009. Vi startet da opp med to klasser og fem lesevenner. Skolen så fort at dette var et tiltak med stor gevinst for store og små. Viktige og gode relasjoner mellom generasjoner ble etablert og elevene gledet seg til å få besøk på tirsdager og torsdager. De eldre har også blitt en ressurs for elevene og skolen i forbindelse med juleverksted og andre aktiviteter.
- *Dette er noe jeg som rektor vil anbefale på det varmeste til andre skoler!*

...gode venner

.....kjempebra!

Statsråd Kristin Halvorsen:

Takk for informasjonen du sendte om prosjektet med lese- og lyttevenner. Å lære elever å bli flinke til å lese er en av skolens viktigste oppgaver, og jeg synes det er veldig positivt at også krefter utenfor skolen kan bidra som ekstra ressurs. Særlig positivt synes jeg det er at prosjektet bringer sammen barn og pensjonister, til felles glede og nytte. Jeg er imponert over organisering og resultater, og ønsker lykke til i det videre arbeidet.

....en blir jo helt rørt av dette.....

Lager film om lyttevennene

➔ Bevilger 300.000 kroner til introduksjonsfilm

Nå skal det lages film om lesestunden mellom pensjonister og elever i håp om at flere fylker adopterer lyttevennprosjektet, et prosjekt som etter hvert har fått godt feste i Agder.

AGDER

– Nå går vi ut mer offensivt, og ønsker å nå ut til flere fylker med lyttevennprosjektet, sier prosjektleder for lyttevennene i Agder, Tor Peersen.

Gjennom Regionplan Agder er det bevilget 300.000 kroner til filmprosjektet, og filmingen starter trolig i november, etter at pensjonister og elever har blitt trygge på hverandre. Samtidig med filmen, lages det et introduksjonshefte.

– Stadig flere fatter interesse for prosjektet, og jeg holder flere foredrag om temaet. Blant annet setter jeg snart kursen mot Førde og pensjonistforeningen der, for å fortelle om prosjektet vi har satt i gang i Agder-fylkene, sier prosjektlederen.

150 pensjonister

Mer enn 150 pensjonister er i sving i Vest-Agder. Med jevne mellomrom møter de opp på sine respektive skoler og har individuell lesetrening og samtaler rundt lesingen med elevene. Det er individuelle forskjeller mellom skolene og kommunene, men de aller fleste kommunene i Vest-Agder har innført ordningen. I Aust-Agder er Iveland godt i gang, og flere ser ut til å følge etter.

– Utgangspunktet for prosjektet var eldre, og et ønske om å få

OPPMUNTRING: – Du er god til å lese, du! Lyttevenn Bent Egeland gir velfortjent ros til Jonas Wremer i klasse 3c på Ime skole i Mandal. Bildet er tatt tidligere i år. ARKIVFOTO

dem opp av godstolen. Mange pensjonister melder tilbake at de har fått en ny hverdag, med helt nye utfordringer, ved å delta i prosjektet. Vi ser også at barna opplever lyttevennprosjektet som veldig moro, sier Peersen.

I Agder startet lyttevennprosjektet i årsskiftet 2008/2009, etter å ha blitt inspirert av et lyttevennprosjekt i Bodo. Peersen sier at han tidligere har vært tilbakeholden med å si at prosjektet faktisk har ført til at elevene blir bedre lesere.

– Men etter noen års erfarin-

ger er tilbakemeldingen fra lærere og rektorer at elevene blir flinkere til å lese. Det gjør at vi ønsker å forsterke og videreføre dette arbeidet, sier Peersen.

– Vi har nok også noen tanker om at prosjektet egner seg som eksportvare, men så langt har vi ikke kommet i arbeidet ennå, humrer Peersen.

Bytteforhold

Ore skole på Lista er en av skolene som har vært med i prosjektet lengst. Rektor Liv Midttun sier at prosjektet har vært

populært på skolen.

– Da vi så at prosjektet ga frukter, organiserte vi oss slik at elevene har den samme lyttevennen fra første til fjerde klasse. Jeg synes lyttevennene er veldig viktige, og Ore skole pleier dem godt. Det handler om å føle seg verdifull, og her opplever vi et bytteforhold der pensjonistene og elevene drar nytte av hverandre. Pensjonistene har fått noen nye, små venner som roper hei på butikken, sier Midttun.

Midttun har søkt et år permi-

sjon fra jobben som rektor ved Ore skole, og skal begynne i ny jobb som rektor ved Farsund barne- og ungdomsskole.

– Jeg tar prosjektet med meg videre, og håper det fortsatt vil fungere bra ved Ore skole. Alle-rede er det satt opp datoer for lyttevennene for hele høsthalvåret, sier Midttun.

Tekst: **Hanne Christine Boro**
hanne.christine.boro@fvn.no - 91791298

Flere lyttevenner

■ Ordningen med lyttevenner i skolen er nyttig og viktig. Den består i at pensjonister møter opp på skoler og har individuell lesetrening og samtaler rundt lesingen med elever.

Mer enn 150 pensjonister i Vest-Agder er i sving i de aller fleste kommuner i fylket. Også i Aust-Agder er ordningen i ferd med å få innpass.

Som vi skrev på reportasjeplass lørdag skal det utover høsten også lages film og et introduksjonshefte i håp om at andre kommuner i andre deler av landet innfører prosjektet. Det håper vi de gjør.

Lyttevennene gjør en viktig jobb for elevene. Tilbakemeldingene fra lærere og rektorer i landsdelen tyder på at elevene blir flinkere til å lese. Også de eldre som er med, forteller at de har stor glede av ordningen. Det er helt sikkert plass til flere.

Punkt 13: RS 3113 Svar fra hjemmetjenesten på spørsmål om tannpleie for eldre

Fra: Trude Ronæs[Trude.Ronaes@sogne.kommune.no]
Dato: 20.03.2013 14:13:34
Til: Bror Skrede
Kopi: Gustav Skretting
Tittel: Tannpleie for eldre

Hei

Jeg skal svare deg på din forespørsel angående tannpleie for eldre.

Reglene er slik:

Enhver bruker som har mottatt hjemmesykepleie i sitt eget hjem, minst en gang pr. uke og i minst 3 mnd. sammenhengende, har krav på gratis tannbehandling. Hjemmetjenesten sender ut et skriv med tilbud om gratis tannbehandling til brukerne som oppfyller minstekravet for hjelp i hjemmet. Brukeren må selv velge å takke ja eller nei til tilbudet. Når brukeren har takket ja til tilbudet, får avdelingens tannkontakt beskjed, og hun informerer så tannlegen i kommunen. Videre er det tannlegen som har rutiner på evt. innkalling til time. Ber dere kontakte dem for mere informasjon.

Håper dette var nyttig informasjon.

Mvh Trude Ronæs

Enhetsleder for Hjemmetjenesten

Tlf: 38055401/95786206
trude.ronaes@sogne.kommune.no

Postboks 1051
4682 Søgne

**Punkt 14: RS 3213 Svar på spørsmål angående tannpleie for eldre på
Institusjon**

Bror Skrede

Deres ref:

Vår ref:

2011/2940 -9506/2013

Saksbehandler:

Anne Christin Høyem

Arkivkode:

062

Dato:

06.03.2013

Svar på spørsmål angående tannpleie for eldre på Institusjon

I eldrerådets siste møte, 11.2.2013 ble følgende problemstilling tatt opp under eventuelt:
«Tannpleie: Søgne eldreråd ønsker informasjon om hvor ofte brukere av institusjonstjenester og hjemmetjenester får komme til tannlege, finnes det noen rutiner for dette?»

Eldrerådet ønsket informasjon om det fantes rutiner for at eldre under kommunalt ansvar ble fulgt opp i forbindelse med tannhelse.

Det vises til LOV 1983-06-03 nr 54: Lov om tannhelsetjenesten.

Fylkeskommunen skal gjennom den offentlige tannhelsetjenesten både organisere forebyggende tiltak for hele befolkningen og gi et regelmessig og oppsøkende tilbud om tannhelsetjenester til gitte grupper. Dette gjelder flere grupper; herunder eldre langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie.

For tjenestebrukere; pasienter/beboere i Enhet for Institusjonstjenester gjelder følgende:

Avtaler om oppfølging av pasienter/beboere:

- Alle pasienter/beboere får tilbud om gratis tannbehandling
- Pasienten/beboeren fyller ut et eget skjema hvor det takkes ja eller nei til tilbudet
- Tilbudet gjelder pasienter/beboere som bor fast på institusjon i minst 3 måneder
- Tilbudet gjelder tannbehandling i den offentlige tannhelsetjenesten

Tannhelsetjenestenes ansvar:

- Gi tilbud om undersøkelse og behandling til pasienter/beboere som har takket ja
- Tannpleier kommer på avdelingene og undersøker pasienter/beboeres tannhelsestatus en gang pr år, neste gang er 22.03. 2013
- Gi tannbehandling ved akutte behov
- Ta initiativ til samarbeidsmøte en gang per år
- Tilby undervisning om generell tannhelse til helsepersonell på avdelingene

Enhet for Institusjonstjenester har ansvar for:

- Informere pasienter/beboere om tilbudet ved innkomtsamtale/vedtak om fast plass
- Sende svarskjema til Den offentlige tannhelsetjenesten
- Påse at alle pasienter/beboere får tilbudet dersom de ønsker det
- Ha en tannhelsekontakt i hver avdeling som samarbeider med Den offentlige tannhelsetjenesten ved endringer hos den enkelte pasienter/beboere
- Tannhelsekontakt sørger for at alle pasienter/beboere har oppdatert tannhelse- og munnstells kort
- Personalet på avdelingene sørger for daglig munnstell hos pasienter/beboere. Det bestilles time hos tannlege ved behov
- Tannhelsekontakt deltar sammen med avdelingsleder i samarbeidsmøte med Den offentlige tannhelsetjenesten. Neste samarbeidsmøte er 27.05. 2013

Med hilsen

Anne Christin Høyem
enhetsleder

Kopi til:
Gustav Skretting
Geir Berget
Anne Liv Byberg
Åse R. Poulsen